

2020 - Sayı 29 - İki ayda bir yayınlanır - 6 TL

dergi

AKSEKİ

Akseki Kadın Kooperatifi

Ticaretin Başkenti Akseki

Ormanın Saklı Hazinesi

Yazılarıyla: Arzu Külahcioğlu Altıntoz, Berk Hacıgüzeller, Prof.Dr.Ferhan Sağın, İbrahim Ekmekçi, Mahmut A.Duruk, Oğuz Acar, Rasih Kaplan, Vildan Çetinkaya...

50 yıldır Aroma'dan başkasını aramıyoruz....

*Bu toprağın meyvesi ile her zaman kaliteli,
güvenilir meyve suyunu ülkemize sunmayı esas alan iş anlayışımız ile
50 yıldır yanınızdayız.*

Meyve suyunda öncü Aroma 50 yaşında.

aroma®

Başkan'dan...

Yeni Yaşamlar ve Akseki

Büyükşehirlerimizin kalabalık ve düzensizliğinden kaçmak isteyenler, Covid-19 ile birlikte şehirleri boşaltıp, küçük belde ve köylere göç edip, yaşamlarını yepyeni bir boyuta çekmeye çalışmaktadırlar. Bu arada turizm şekil değiştirerek alternatif turizm, diğer bir ifadeyle ekoturizm; çadır turizmi, karavan turizmi dâhil olmak üzere diğer alternatif turizm kolları da öne çıkmaktadır.

Antalya beş yıldızlı otellerde her şey dâhil talebi olabildiğince azalıp yayla turizmine geçiş bütün hızıyla devam etmekte olup bölgemiz alternatif turizm adına Antalya yaylası olarak öne çıkmaya başlamaktadır.

Ormana prestijli tur operatörlerince öne çıkartılmakta olan düğmeli evlerimiz, bölgemiz geçmiş tarihi ve kültürü dilden dile dolaşmaya başlamıştır. Kaymakamlığımız ve belediye başkanlığımızı önümüzdeki süreçte alternatif turizmle ilgili geçmiş çalışmaların devamı adına yoğun bir çalışma beklemektedir.

İnsanlar şehirlerdeki lüks yaşamı görmek yerine toprakla buluşup toprağa yakın olup bir arada daha yalın ve basit yaşam tarzına doğru ilerlemektedir.

Bizler de derneğimiz ve Akseki'ye gönül vermiş Aksekililer olarak maddi manevi Akseki'mize katkılarımızı sunmaktayız. Uzaktan toplantı ve yönetim tekniklerinin öne çıkmasıyla beraber, bizlerin de bu süreçteki çalışmaları, toplantı yetileri ve bilgi akış teknikleri her gün daha da hızlanarak devam etmektedir.

Bu arada mermer ocağı, taş ocağı gibi yanlış kararlarla Akseki'mizin tarihini silmeye çalışan Aksekili olmayan, günlük işletme çıkarı için bölge tarihini ve dokusunu yok etmek isteyen işletmeler olacaktır.

Bizler Akseki'ye gönül vermiş Aksekililer olarak, eskiden olduğu gibi bunlara karşı kesinlikle sonuna kadar mücadeleye devam edeceğiz.

Bu yanlış yapılanmaya neme lazımcılıkla yaklaşanları, gelecek nesiller ve tarih zaman tüneline sorgulayacaktır. Bence kimse böyle bir sorgulanmayı hak etmemeli.

Tüm Aksekililerin bu konuda tek yürek ve tek yumruk olacağına inanıyorum.

Sevgiyle kalın.

Mahmut Atom DURUK

Editör'den...

Hepimizin dünyaya verebileceği bir armağanı var.
Çalışma: Rasih Kaplan

Bilimsel araştırmalar bizlere diyor ki insanlar yaşamlarının son evresine geldiklerinde sahip oldukları mal ve mülklerle değil, biriktirdikleri anıları ve davranışlarını değerlendirerek hayatları hakkında çıkarımda bulunuyorlar.

İyi ki bilimsel araştırmalar var da kalplerimizin unuttuğunu, aklımıza söylüyorlar. Belki “yeni normalleşme” sürecinde ikisi arasında çok daha iyi bir bağlantı kurabiliriz. Ne dersiniz?

Yeni normelleşme süreciyle beraber idare ettirdiğimiz pandemi döneminin; işsizlik, ekonomik daralma, zorlu eğitim şartları gibi stresli ve üzücü etkileri gün geçtikçe çoğalarak devam ediyor. Evet, yaprakların sararıp döküldüğüne şahit olduğumuz sonbahar gibi bizler de bu süreçte sararıp, dökülüyoruz değil mi?

Oysaki biz ilkbahar ve yazın canlılığını, açan çiçeklerini, enerjisini severiz. Asla yaprak dökmemeli, sonsuza kadar çiçek açmalıydık... Peki, kendi doğası gereği yaprak da dökmesi gereken ama buna direnç gösteren, bunu reddeden bir ağaç gördünüz mü?

Yaşam döngüleri, doğa döngüleri, mevsim döngüleri, ağaç döngüleri hep aynı mesajı tekrar eder. “Hiçbir şey sonsuza dek sürmez, ama sonsuza dek değişip, dönüşmeye devam eder.” Bu da geçecek. O zaman bu sonbahar ve kışa, yüreğimizde ve aklımızda yer verelim, kışın toprakta uyuyup, çatlamak için baharda strese ihtiyaç duyan tohumlar gibi bu süreci değişim, dönüşüm ve gelişme için fırsat bilelim...

Mesela hayatımızda neyi değiştirip dönüştürmeye başladık? Hayatımızın son evresine geldiğimizde biriktirdiğimiz anılar, davranışlarımız ve öğretilerimizle pişman olmadan yüzleşecek durumda mıyız? Vücudumuzun savunma sisteminin ve ülkemizin sağlık sisteminin neredeyse ülke savunma sanayi ile eş değer önemde olduğunu görüp, hiç değilse bir adet zararlı alışkanlığımızı bıraktık mı? Evde kalıp, market alışverişi bile yapmak istemediğimiz, ekmeğimizi, yiyeceğimizi kendi elimizle yapmak istediğimiz bu süreçte tüketim çılgınlığımızı, karbon ayak izlerimizi şöyle bir düşündük mü?

Unutmayalım, sonbahar ve kışlardır ağaçları yazlara hazırlayan ve her ağaç tevazu ile karşılar sonbaharı. Doğanın bir parçası olarak, her canlı gibi bizim de sağlığını ve yaşamımızı tehdit eden durumlar her zaman mümkün olacaktır. Biz insanlar yeter ki, doğanın döngüsüne karışmayıp onu örnek alalım, kendi içsel dönüşüm ve gelişimimizi devam ettirebilelim.

Ne mutlu ki memleket sevdalısı Aksekililer de doğa döngüsünü örnek alıp içsel dönüşümü başlatanlardan. İçinde bulunduğumuz pandemi ve sonbahar sürecinde ekoturizm cenneti Akseki için faydalı projelerin üretimi hız kesmedi...

Akseki Eğitim Hayratı Dernek çatısı altında, Sayın Ali Metin Duruk'un maddi- manevi desteği ve proje mimarları sevgili Atilla Durak, Murat Toklucu, Rasih Kaplan emeğiyle “Ticaretin Başkenti Akseki” ve “Ben Akseki'yim” kitap projesinin en önemli başlıklarından oluşan 10 ciltlik İngilizce/Türkçe “I'm Akseki- Ben Akseki'yim” çeviri kitabı bizimle buluştu. Hemen akabinde ise bir Ali Metin Duruk projesi olan ve Akseki'nin canına can katacak “Akseki Kadın Kooperatifi” kurma yoluna çıkılıyor. Akseki Eğitim Hayratı Derneğimizin, önderlik yapacak kadınlarımızın ve diğer kanaat önderlerinin katkılarıyla sürdürülebilir bir proje olacağının inancındayım.

Siz değerli Dergi Akseki okuyucuları, “Ticaretin Başkenti Akseki”, 10 ciltlik “İngilizce/ Türkçe Ben Akseki'yim” kitabı ve “Akseki Kadın Kooperatifi” ile ilgili bilgilere dergimizin ilerleyen sayfalarından ulaşabilirsiniz.

Yeni sayıda görüşmek üzere, keyifli okumalar dilerim...

Vildan ÇETİNKAYA
Ekim 2020/ İstanbul
vildancetinkaya07@gmail.com

6 “Akseki Kadın Kooperatifi”

10 Akseki Ormanlarının Saklı Hazinesi

Prof.Dr. Ferhan G. Sağın (Kulahçioğlu)

17

26 A.Metin Duruk

42 Osmanoğlu Konağı

47 Yörük Kızı Emine

AKSEKİ ^{dergi}

Dayanışma İçinde Üretmenin Anahtarı “Akseki Kadın Kooperatifi”	6
Akseki Ormanlarının Saklı Hazinesi	10
COVID-19 Bulaş Yolları Ve Aşılı Üzerine Güncel Bilgiler...	11
Geleceğin Hekimlerinin Eğitimine Yön Veren Aksekili Bir Bilim Kadını...	17
Zengin Topraklarımızın Yoksul Sofraları Olmamalı	20
A.Metin Duruk “İş Hayatım Boyunca Aksekili Olmanın Birçok Faydasını Gördüm”	26
Pandemi Süreci ve Getirdikleri	30
Ticaret Hayatımızda Dürüst Aksekili İmajının Çok Faydasını Gördük	32
Sacide Bolcan: Atatürk ve Tarihimiz	34
Koronavirüs Savaşçısı Hemşireye Doğum Günü Sürprizi	36
Berk Hacıgüzeller: Virüs Sonrası Çözüm Getirecek Devlet Politikası Nedir?	38
Akseki’nin Şirincesi: Cevizli Mahallesinde Butik Otel Osmanoğlu Konağı Açıldı	42
Tarihi Konak Yeniden Hayat Buluyor	46
Torosların Kardeleni: Yörük Kızı Emine’nin Sevinci	47

Akseki Dergisi

2 Ayda bir yayınlanır.
2020, Sayı: 29

**Akseki Eğitim Hayratı Derneği
İktisadi İşletmesi Adına, Sahibi**
Mahmut Atom Duruk

Genel Yayın Yönetmeni
Rasih Kaplan

Editör
Vildan Çetinkaya

Haber ve Fotoğraflar
Rasih Kaplan, Adem Çetin, Mustafa Hatipoğlu

Tasarım ve Uygulama

Rasih Kaplan,
Gülşah Çaprak

Baskı
Elit Ofset
İkitelli Organize Sanayi Bölgesi İpkas Sanayi
Sitesi 3. Etap B Blok No:5 Başakşehir 34490
İstanbul / Türkiye
Tel: 0.212.549 88 60 pbx
www.elitofset.com

Yayın Kurulu
İbrahim Ekmekçi, Mahmut Atom Duruk,
Oğuz Acar, Rasih Kaplan, Vildan Çetinkaya

İletişim Adresi

Akseki Eğitim Hayratı Yapanlar ve Yaşatanlar
Derneği İktisadi İşletmesi
Bakırköy V.D. No: 0340379001
Zeytinlik Mahallesi Mor Menekşe Sokak
N:7/3 Bakırköy-İstanbul
Tel.: 0212.542 93 48 Faks: 0212 542 02 75

Akseki Eğitim Hayratı Derneği İktisadi İşletmesi
tarafından yayınlanan Akseki Dergisi T.C
yasalarına uygun olarak yayın yapmaktadır.
Dergide yer alan yazı ve makaleler yazarlarının
görüşüdür.

Akseki Eğitim Hayratı Derneği İktisadi İşletmesi
Vakıfbank Ataköy Galleria Şubesi
TR88 0001 5001 5800 7304 2148 55

Kapak Fotoğrafı Yöredeki lakabı “Mantar Bakanı” olan Naciye Karahan(anısına saygıyla...) kuzu göbeği mantarı toplarken, Ortaalan Mevkii Cevizli ©Atilla Durak

Dayanışma İçinde Üretmenin Anahtarı “Akseki Kadın Kooperatifi”

Haber: Vildan Çetinkaya

Eko Turizm'in yeni gözbebeği olan Antalya Akseki'de geleneksel ortak yaşam kültürünün, dayanışma, yardımlaşma ve bilgi paylaşımı esasına dayanarak harman olacağı ve Aksekili kadınların üretime kazandırılacağı “Akseki Kadın Kooperatifi” projesi için adımlar atılmaya başlandı.

Tema Vakfı İcra ve Yönetim kurulunda yer alan sanayici Ali Metin Duruk'un liderliğinde başlatılan “Akseki Kadın Kooperatifi” projesinin, Akseki'nin ekonomik kalkınmasına büyük ölçüde katkıda bulunması bekleniyor. Metin Duruk, Akseki Eğitim Hayratı Derneği online bayramlaşma ve Akseki çalıştayını ön hazırlık toplantısında kooperatifle ilgili şu ifadelerle yer verdi:

“Hedeflerimin arasında Aksekili kadınları üretim sistemine dâhil ederek Akseki'de kadın kooperatifi kurmak var. Akseki Kaymakamlığı, Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Akseki Belediye Başkanlığı ve Akseki Eğitim

Hayratı Derneğinin desteği ile Tema Vakfının da “Kırsal Kalkınma Projesi” kapsamında desteği alınacak. Proje görüşmelerimizi Akseki Kaymakamlığı, Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Akseki Belediye Başkanlığı ve Akseki Eğitim Hayratı ile yaptık. Bunun yanında “Ticaretin Başkenti Akseki” kitabını ve “Ben Akseki'yim” kitabımızın önemli konu başlıklarından 10 cilt halinde oluşturduğumuz İngilizce/Türkçe çeviri kitaplarını bastık. Satışlarından elde edilecek gelir, Akseki Eğitim Hayratı mülkiyetinden kurulacak olan kooperatife aktararak Akseki Kadın Kooperatifinin ilk varlığı olacaktır. Projemizi, Akseki'yi ve kültürünü

tanıtan bu kitaplar destekleyecektir. Akseki'de düşündüğüm kooperatif, kurumsal sosyal sorumluluk projesi olarak ortaya çıkacaktır. Projenin hayata geçirilmesi için hiçbir siyasi ayırım yapmadan görüştüğümüz ve destek vermesi beklenen kurumlar ile tüm Aksekililer 'de kooperatifin paydaşı olabilir. Kooperatifimiz siyaset üstü ayırım yapmayacak bir yapı ile var olacaktır. Öteki yandan Alaaddin Keykubat Üniversitesi ile “Koruk festivali” yapmayı hedefliyorduk. Bu festivalin tüm hazırlıklarını yapmıştık, Alaaddin Keykubat ve Akdeniz Üniversitesinden gençler Akseki'ye yürüyecekti, fidan dikimi yapacaktık. Maalesef ki coronavirus sebebiyle gerçekleşemedi. Koruk suyu, kooperatifin de önemli hizmet kalemlerinden biri olacaktır. Projede Akseki'yi kırsal kalkınma kapsamında kalkındıracak diğer hizmetler ise eko turizm, kamp karavan turizmi, ev pansiyonculuğu, yöreye özgü lezzetler, tıbbi aromatik bitkiler, Akseki'ye özel el sanatları ve el işleri olacaktır. Kooperatif güncel teknolojik yapı ile donatılacak ve çok ileri düzeyde kurulacak bir web sitesi ile Türkiye'ye ve Dünya'ya açılacaktır. Saymış olduğum hizmetler web sitesi üzerinden tanıtılacaktır. Tabii olarak genç nüfusun Akseki'ye kazandırılması yönünde de çalışmalarımız olacak. Akseki'yi terk etmiş ailelerle haberleşip bu bölgede ortaya çıkan potansiyelleri tanıtarak, gençlerin Akseki ve köylerine kazandırılması sağlanacaktır. Ayrıca Alaaddin Keykubat Üniversitesi Meslek

Yüksek Okulunda okuyan öğrencilerin yörede ekonomik yönden gelişmesine bağlı olarak tutundurulması ve nüfusun gençleşmesi hedeflenecek ve burada yerleşmeleri özendirilecektir. ”

Akseki Kadın Kooperatifinin kuruluşuyla ilgili ayrıntılı toplantı ise Akseki Kaymakamı, Akseki Belediye Başkanı çağrısıyla 5 Ekim 2020 tarihinde gerçekleşti. Akseki'de gerçekleşti. Kadın Kooperatifi kuruluş toplantısında projeler tartışıldı, yol haritaları dokümanlarla da desteklenerek sunuldu.

Akseki Kaymakamı Volkan Hülür, yapılan kooperatif toplantısının ardından “Akseki'mizin kapsamlı ve dengeli gelişmesi, alternatif turizm alanlarında iyi bir konuma sahip olması açısından Akseki Kadın Kooperatifi çalışmasını önemsiyorum. Bu noktada projenin paydaşlarından

birisi olarak elimizden geleni yapacağız. Ancak unutulmamalı ki ilçemizin tüm dinamiklerini aynı yöne ve tarafa çeviremezsek başarı kalıcı olmayacaktır. Kapsayıcı, yalın ve sonuç odaklı bir dil ile bunu hep birlikte başarabiliriz. Şunu çok net görebiliriz ki Akseki'nin önündeki çıkış yolu “Alternatif Turizmdir.” Akseki, doğası, havası ve tarihi ile bizlere bunu anlatıyor. Akseki'nin çalışan kadınlarını ve iş insanlarını bu proje altında buluşturduğumuzda ekonomik ve sosyal anlamda büyük bir ilerleme olacaktır.” diye ifade etti.

Proje, katılımcı öncü kadınlarımızın muhtarlarımız tarafından çağırılarak, köylerde yapılacak toplantılarla örgütlenmesi, kooperatif kuruluşu, “güzel kooperatif” örneklerinin toplu bir ziyaretle gösterilmesi ve eğitimlerle devam edecektir.

KADIN KOOPERATİFİ ÇALIŞMA PLANI

Kısa vadeli – 2 yıl

- Kooperatif merkezi Akseki Eğitim Hayratının binasında kurulacaktır.
- Kurucu Kooperatif Yönetimi belirlenecektir.
- Eğitim programı çıkarılacak ve ilan edilecektir.
- Can suyu için gerekli sermaye konulacaktır.
- Akseki’de aktif unsur olan kadınların öncülüğünde gönüllü katılımı kadın ve erkek üyeler belirlenecektir.

- Üyelere “Güzel Kooperatif” örnekleri toplu bir ziyaretle gösterilecektir.
- Kalkınma ajansı ve AB projeleri incelenip müracaat edilecektir.
- Ev pansiyonculuğu geliştirilerek yerel mimari yapılarda ziyaretçilerin konaklaması sağlanacaktır.
- Tüm Ev pansiyonculuğu profesyonel bir yapı tarafından pazarlanacaktır.
- Tanıtım ağırlıklı olarak internet üzerinden yapılacaktır.
- Akseki tanıtım kitapları hazırlanacaktır.
- Haritalar ve broşürler hazırlanacaktır.
- Akseki’ye gelen kişilerin uzun süreli konaklaması ve yerel zenginlikleri tanınması sağlanacaktır.
- Müzenin altındaki dükkân aktive edilecek ve hediyelik eşyalar üretilenecektir.
- Kooperatif yönetiminin seçim, değişim ve gençleşme ilkeleri tanımlanacak yazılı hale getirilecektir.
- Markalaşma tamamlanacaktır.

Yerel Tadlar Projesi

Orta vadeli - 4 yıl

- Sermaye yapısı güçlenecek kendi kendine yeter hale gelecektir.
- Üretim Merkezleri: Koruk suyu içecek şişelenmesi tesisi kurulacaktır.
- Tıbbi aromatik / bitkisel yağlar ambalajlanacaktır.
- Yerel ürünler ambalajlanacaktır.
- Kurutulmuş çiçekler paketli hale getirilecektir.
- Hediyelik ürünler zenginleştirilecektir.
- Eğitim merkezi örgütlenecek, profesyonel eğitimler verilecektir.
- Laboratuvarlar kurulacaktır.
- Tüm dünyaya açılım sağlanacaktır.
- Yönetim yapısı güçlendirilecektir.

Uzun Vadeli – 5 yıl

- Sürdürülebilir kooperatif tamamlanacaktır.
- Planlı üretim modeli geliştirilecektir.

Aksekiye Özel Ürünler Projesi

Ev Pansiyonculuğu Projesi

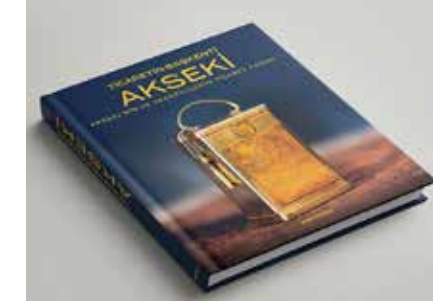
Tıbbi Aromatik Bitkiler Projesi

Eko Turizm Projesi

“TİCARETİN BAŞKENTİ AKSEKİ”

Ticaretin Başkenti Akseki (Akseki’nin ve Aksekililerin Ticaret Tarihi) kitabı özetle Aksekililerin kuşaktan kuşağa aktarılan ticari yetenek ve vasıflarını Türkiye İktisat tarihiyle paralel olarak anlatıyor. Bu kitabı okuyanlar, Osmanlı ve Cumhuriyet döneminde ticarete başarılı olmuş Aksekililerin öykülerinin yanı sıra bu başarı öykülerine zemin hazırlayan dönemin ekonomik koşullarına dair de bilgi sahibi olacaklardır.

Haber: Vildan Çetinkaya

Ticaretin Başkenti Akseki kitabı, iki yılı aşkın süredir, elli iş insanı ile İstanbul, İzmir, Çeşme, Bursa, Antalya ve Konya’da söyleşi yapılarak hazırlandı. Ulaşılabilen arşivlerdeki tüm kayıtlar araştırılarak çalışıldı. Akseki ile ilgili tüm basılı eserler ve akademik çalışmalar elden geçirildi. 509 sayfa ile tamamlanan baş eser niteliğindeki kitabın bir başka önemli özelliği “Akseki Kadın Kooperatifi” çalışmalarını destekleyecek olmasıdır. Keyifli okumalar dileriz...

Kitap projesinin sponsorluğunu üstlenen değerli hemşehrimiz iş insanı Sayın Ali Metin Duruk, Aksekililerin ticaretle ilişkisini ve başarılarını hakıyla anlatan değerli Araştırmacı

Yazar Murat Toklucu, Proje Yönetmeni ve Fotoğraf Sanatçısı Attila Durak ile Proje Koordinatörü Rasih Kaplan’a bu anlamlı ve değerli eser için en içten tebrik ve teşekkürlerimizi sunarız.

“İ’M AKSEKİ / BEN AKSEKİ’YİM”

2015 yılında Akseki Eğitim Hayratı Derneği ve değerli sponsorlarının da desteği ile 3 yılda tamamlanan “Ben Akseki’yim” kitap projesini yayın hayatına sunmuştu. Kitap beğeni kazanmış, Akdeniz Üniversitesi Çevre Hizmet ödülleri Antalya ölçeğinde “Çevre Hizmet Ödülü 2015” ile ödüllendirilmişti.

Bu projeden beş yıl sonra; “Ben Akseki’yim” kitabımızın en önemli konu başlıklarından oluşan İngilizce/ Türkçe dillerinde çevirileri yapılarak 10 cilt halinde kitaplara dönüştürüldü.

- 1) Toroslarda Mekan Akdeniz’de Zaman Perde Aralarında Akseki/ Space on the Taurus. Time on Mediterranean, Behind the Curtain Akseki
- 2) Akseki ve Çevresinin Coğrafyası ve Jeolojisi/ Geography and Geology of the Akseki Region
- 3) Damak Tadıyla Akseki Akseki’nin Doğal Mantarları/ Taste of Akseki Prominent Natural Mushrooms of Akseki
- 4) Doğanın Net Tablosu/A Clear Painting of Nature Akseki
- 5) Ormanlar ve Korunan Alanlar, Yaban Hayat ve Anıt Ağaçları ile Akseki/ Akseki Without it’s Forests, Protecured Areas, Wild Life and Monunental Trees
- 6) Kanatlarının İzinde Akseki, Akseki’nin

Haber: Vildan Çetinkaya

Sessiz Kanatları/ Akseki on the Trail of Wings
7) Akseki Tarih ve Arkeoloji/ Akseki History and Arkeology
8) Akseki-İbradı Havzasında Geleneksel Mimarlık/ Traditional Architecture in the Akseki-İbradı
9) Toroslar’ın Hediyesi Üç Derman: Enek Pekmezi, Püse ve Katran/ Three Medicinal Gifts Bestowed bu the Taurus Mountains
10) Toroslar’ın Tarihe Dokunduğu Güzergahlar/ Router Woven by Nature and History on Taurus

Kitaplar sipariş edenlere çok şık bir Ben Akseki’yim kutusu içerisinde sunulmaktadır. Ayrıca 10 ciltten oluşan kitabımızın yanında özenle hazırlanmış ve yörenin önemli detaylarını içeren harita/ broşürümüzün önemli bir işlev

göreceğine inanıyoruz. Bu projenin bir başka önemli özelliği; kurulması hedeflenen “Akseki Kadın Kooperatifi” çalışmalarını destekleyecek olmasıdır.

“İ’m Akseki/ Ben Akseki’yim” kitap projesinin mimarı Fotoğraf Sanatçısı Attila Durak ve ekibine, maddi ve manevi değerli katkılarıyla projeyi üstlenen değerli hemşehrimiz iş insanı Sayın Ali Metin Duruk’a değerli katkılarından dolayı en içten teşekkürlerimizi sunar, keyifli okumalar dileriz...

Kamp Karavan Turizm Projesi

Akseki Ormanlarının Saklı Hazinesi

Antalya'nın Akseki ilçesindeki vatandaşlar yılda sadece iki ay bulabildikleri ve ormanda zor şartlarda topladıkları "Kuzu Göbeği Mantarının" kilosunu en az 150 liradan, kurutulmuşunu ise 1000 liradan satışa çıkarıyor.

Kuzu göbeği mantarı, bahar aylarında ortaya çıkan, besin değeri ve sağlığa faydalarıyla oldukça dikkat çeken bir mantar türüdür. Diğer adıyla "Morchella esculenta" olan bu mantar morchellaceae familyasından gelir. Fransız mutfağının önemli bir öğesi olan kuzu göbeği mantarı ekonomik değeri yüksek ve pek çok gurme tarafından tercih edilen lezzetli bir türdür. Çok lezzetli ve az bulunur bir bitki olması sebebiyle değerli ve yüksek fiyatlıdır.

Kuzu göbeği mantarının; Anemi, prostat kanseri, bağırsak ve mide hastalıklarına karşı olumlu bir etkiye sahip olduğu biliniyor. Nisan ve mayıs aylarında yağmurun ardından çam, meşe, gürgen, dişbudak, elma ve ceviz ağaçlarının dibinde yetişiyor.

Akseki'de vatandaşlar yasakların kaldırılmasının hemen ardından bu yıl da şifalı kuzu göbeğini toplamak için dağlara akın etti. Ev hanımı Gülay Hatipoğlu, "Bu yıl bol miktarda kuzu göbeği oldu. Kuzu göbeği toplamaya dağlara çıkıyoruz. Bulması zevkli ama çok arıyoruz. Genelde yiyeceğimiz kadar buluyoruz, çok bulursak da bir hayli mutlu oluyoruz, kurutuyor

Haber: Mustafa Hatipoğlu

ve satıyoruz. Aile bütçemize katkıda bulunuyoruz." diye ifade etti.

Bahar döneminde yoğun yağış alan Akseki'de ortaya çıkan şifalı taze kuzu göbeği, sadece bahar aylarında değil, kurutulmuş haliyle de dört mevsim vatandaşın gelir kapısı olmaya devam ediyor.

COVID-19 Bulaş Yolları ve Aşılıarı Üzerine Güncel Bilgiler...

Prof.Dr.Ferhan G.Sağın

2020 yılının Kasım ayına girdik. COVID-19 hayatımıza gireli 8 aydan fazla oldu. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün 31 Aralık 2019'da, Çin'in Hubei bölgesindeki Wuhan kentinde nedeni bilinmeyen bir grup viral pnömoni (zatürre) olgusunu açıklamasını, tüm dünya 2020'nin kutlamaları içinde önce bir haber olarak duydu, izledi.

Ama yeni yılın ilk ayında olgu sayısının 19 ülkede 7.818'e ulaşmasıyla DSÖ bu sefer 30 Ocak'ta "Uluslararası Düzeyde Kamu Sağlığını Tehdit Eden Olay" olarak dünyanın dikkatini COVID'e çekti. Sonrası ise çok hızlı gelişti, 11 Mart 2020'de artık COVID-19 "pandemi" olarak tanımlanıyor ve Türkiye'de de ilk olgu açıklanıyordu. Bizler de yavaş yavaş telaşlanmaya başlamıştık.

Ardından gelen dönemde toplum olarak her gece açıklanan yeşil tabloların takipçisi olduk, "filyasyon, izolasyon, entübe" gibi yeni kavramları öğrendik, sağlık çalışanlarının inanılmaz savaşını (biraz da uzaktan) seyrettik, maske-mesafe-el yıkama üçlüsünün değerini öğrendik (ya da öğrenemedik), COVID-19'la ilgili her gece TV'de yayınlanan onlarca tartışma programını ve bilim insanlarının konuşmalarını izledik (bazılarının 2-3 sansasyonel açıklamadan sonra ortadan kaybolduğunu gördük).

Günler geçiyordu, 65 yaş üstüne ve çocuklara uygulanan kısıtlamaları yaşadık, hafta sonu yasaklarını geçirdik ve "normalleşmeye" başladık. "Yeni normal" iyiydi, hoştu ama maske takmaktan sıkılmaya başladık, hava da sıcaktı, eşimizi dostumuzu özlemişti.

Esnedik, biraz daha biraz daha derken önce tanıdığımızın tanıdığı, sonra tanıdıklarımız COVID-19 teşhisi almaya başladı, aralarında ölenler oldu. Halka giderek daralıyordu. Tedirgin olmaya, daha çok endişelenmeye başladık.

Üstüne üstlük tüm bu süreç boyunca, tüm dünyada olduğu gibi bizde de çocuklarımızın ve gençlerimizin eğitimi, fiziksel ve ruh sağlığımız, sosyal hayatımız çok etkilendi. Ekonomiye öncelik verilmiş, ama buna rağmen bu öncelik "cürmü kadar yer yakmıştı."

Kasım 2020'ye ulaştık. COVID-19'un nasıl yayıldığı, nasıl tanı konduğu ve nasıl tedavi edilebileceğiyle ilgili bilgilerimiz arttı, evet... Ama hastalık sönümlenemedi... Yeni

ve çok hızlı artan vaka sayılarıyla hala çok endişeliyiz, hayatımız bir çok açıdan artık çok farklı... Üstelik gelecekle ilgili belirsizlik yaşamımızın her alanını kaplıyor.

Bu yazı da, COVID-19'la ilgili, 2 önemli noktada (olası yeni bulaş yolu olan tuvaletler ve pandemiyi önlemek için aşılarda) güncel bilgileri paylaşmak için yazıldı.

Bilimsel bilginin paylaşılmasıyla ancak bulaş azalır, endişeleri gideririz. Bu da gelecekle ilgili belirsizliği aydınlatılabilir ve umudumuzu gerçekçi tutar. O zaman gelin, birlikte bilgilenelim, aydınlanalım.

Tuvaletler: Yeni yeni gündeme gelen bir bulaş yolu

Koronavirüsün yakın temas sonucu özellikle solunum yoluyla geçişinin tartışmasız gösterilmesinin ardından maske-mesafe-el yıkama üçlüsü artık gündelik hayatımızın içinde... Ancak Ağustos ayında yayınlanan bazı çalışmalarda virüsün dışkıda ve anal sürüntü örneklerinde de haftalar boyunca kalabildiği bildirildi ve bu durum laboratuvar analizleriyle de doğrulandı. Bu yeni bulguların ortaya çıkmasıyla COVID-19'un tuvaletler yoluyla virüsün bulaşmasıyla da yayılabileceği gerçeği son haftalarda büyük önem kazandı. COVID-19'da bu nedenle ABD'de ve Avrupa'daki bazı ülkelerde, bilim insanları artık kanalizasyon sularını analiz ederek o bölgedeki salgını izleme yoluna gidiyorlar. Aslında bu durum bilim dünyasına çok yabancı değil, çünkü 2003'deki SARS epidemisinde de yeterli su içermeyen U-borulardan ve kanalizasyon sisteminden kaynaklanan apartman bulaşları saptanmıştı.

Ağustos 2020'de ilk kez bir yolcunun uçak tuvaletinden bulaşla koronavirüsle enfekte olduğu yayınlandı. Tabi burada 2 mekanizma söz konusu olabiliirdi. Oldukça küçük bir hacme sahip uçak tuvaletini kullanan kişi COVID ise, tuvaletin ardından kullanımda çok da değişmemiş olan tuvalet içinde virüs parçacıkları havada asılı kalıyorlar ve tuvaleti kullanan bir sonraki yolcu için bulaş kaynağı oluşturuyorlar (Şekil 1).

Ama bunun kadar önemli olan bir başka nokta da şu: Tuvalet sifonu çekildiğinde suyun çalkalanarak ve baloncuklar oluşturarak tuvalet cidarını temizlemesi sırasında virüsü bulundurabilecek dışkı

partikülleri hava üzerinde taşınacak kadar küçük ve hafif parçacıklar biçimine, yani bir aerosole (aslında bu durumda vücut kökenli bir aerosol olduğundan bioaerosol diyebiliriz) dönüşüyorlar. Bu partiküller o kadar küçük ki, bunların gözle görülmesine imkan yok. Boyutlarının küçük olduğuna bakmayın, aslında bu durumda 1 m³ havada 1 milyon ek partikül bulunuyor. Tabi ki bu bioaerosollerin her biri virüs taşıyor ama yine de tuvaletin sifonu çekildiğinde tuvalet suyuyla karışan bu virüs ve bakterilerin solunum yoluyla tuvaleti kullanan bir sonraki kişiye bulaşmasına neden oluyor. İşin ilginç yanı bu bioaerosoller kısa da olsa bir süre havada asılı kalıyorlar. Bu andan itibaren 4 farklı olay gelişebiliyor. Bioaerosoller;

- 1) Ortamdaki tezgah, kapı kolu vb yüzeylere inebilir, böylece buraya değen bir kişiye bulaş kaynağı oluştururlar,
- 2) İçeri giren temiz hava ile bioaerosollerin yoğunluk ve miktarları seyreltilir,
- 3) Havalandırma sistemiyle filtre edilirler (bu nedenle banyoların ve tuvaletlerin havalandırması büyük önem arz ediyor, ki burada da kritik öneri banyo ya da tuvaletin tüm hava hacminin her 7.5 dk'da bir tamamen değişmiş olması şeklinde) ya da
- 4) Solunum yoluyla akciğerlerimize girerek hastalığa neden olurlar.

Peki o zaman bu yolla bulaştan korunmak için ne yapacağız? (Şekil 2) Öncelikle

Şekil 1- Dar hacimli uçak tuvaletlerinin önemli bir koronavirüs bulaş kaynağı olabileceği belirtiliyor. Tuvaletlerdeki bulaş, bioaerosollerin havada asılı kalması sonucu oluşuyor, ayrıca yüzeylerde bulunan virüs partikülleri de bir sonraki yolcu için tehlike oluşturuyor.

evimizin dışında tuvalet kullanmamaya dikkat etmek önemli bir önlem... Yine de dışarıda tuvalet kullanmak zorunda kalırsak, ilk dikkat edeceğimiz nokta iyi bir havalandırmanın (küçük bir cam açıklığı bile önemli) olması... Tuvaletten gelen kötü koku, ortamın iyi havalanmadığının en önemli göstergesi olduğundan, özellikle kötü bir kokusu olan tuvaletleri hiç kullanmamak gerekiyor.

Evimizde de tüm banyo ve tuvaletlerimizin iyi havalanıyor olmasına özen göstereceğiz. Bunun için de havalandırma sistemi varsa tuvalete girişimizde onu açacağız ve çıkarken de mümkünse açık bırakacağız. Eğer banyo ve tuvaletlerimizde filtreli havalandırma yoksa, mutlaka camları açarak (3-5 cm bile yeterli) banyonun ya da tuvaletin havasının değişmesini sağlayacağız.

Bir başka önemli nokta da, U-borular... Bu drenaj borularının kuru kalmaması ve akışın sağlanması çok önemli... Kuru kalıp kalmadıklarını da basitçe koklama testi yaparak anlayabiliriz. Eğer duş ya da evye giderinden koku geliyorsa o zaman U-borularında yeteri kadar su yok demektir. Bunlara sık sık su eklemek hem kokuyu, hem de aerosol tipi yayılmayı engelleyecektir.

Tabi son (belki de en başta) söylememiz gereken de, tuvaletin sifonunun mutlaka çekilmesi, bu işlem dışının ortada kalmasını ve havayla temas ederek bulaş kaynağı olmasını engelleyecektir. Sifon çekmeden önce klozet kapağının kapatılması da alabileceğimiz önemli önlemlerden... Bilim insanları, kapaksız tuvaletlerin bakteri ya da daha büyük partiküllerin havaya karışması riskini arttırdığını belirtiyorlar.

Banyo ve tuvalet yüzeylerinin dezenfektanla temizlenmesi, tuvalet kullanımı sonrası ellerin çok iyi yıkanması da elbette vazgeçmeyeceğimiz rutinlerimizden...

Ve COVID-19 aşılı: Hepimizin merakla beklediği güzel haberler yakın mı?

Aşılar bilindiği gibi, virüs, bakteri ya da hastalık kaynağı diğer ajanlara karşı doğal savunma sistemimizi (immün sistem) uyararak vücudumuzun savunmasında önemli rol oynayan tıbbi uygulamalardan... Vücuda aşı yapıldığında immün sistemimiz, aşıyla vücudumuza verilen yabancı ajana (bu etkisi zayıflatılmış bir virüs de olabilir, canlılığını yitirmiş bir bakteri de) karşı ayağa kalkıyor ve ordusunu (yani antikorları ve savunma hücrelerini) hazırlıyor. Bununla kalmıyor, virüs ya da bakteriyi tekrar karşılaştığında taniyacak nöbetçi bir asker grubu da biriktiriyor. İşte aşıların gücü

Şekil 2- Banyo ve tuvaletler, yeni yeni daha çok gündemimizde gören koronavirüs bulaş kaynakları... Bu kaynaklara yönelik alabileceğimiz önlemleri düzgün uygulamamız bulaşın hızını kesecektir.

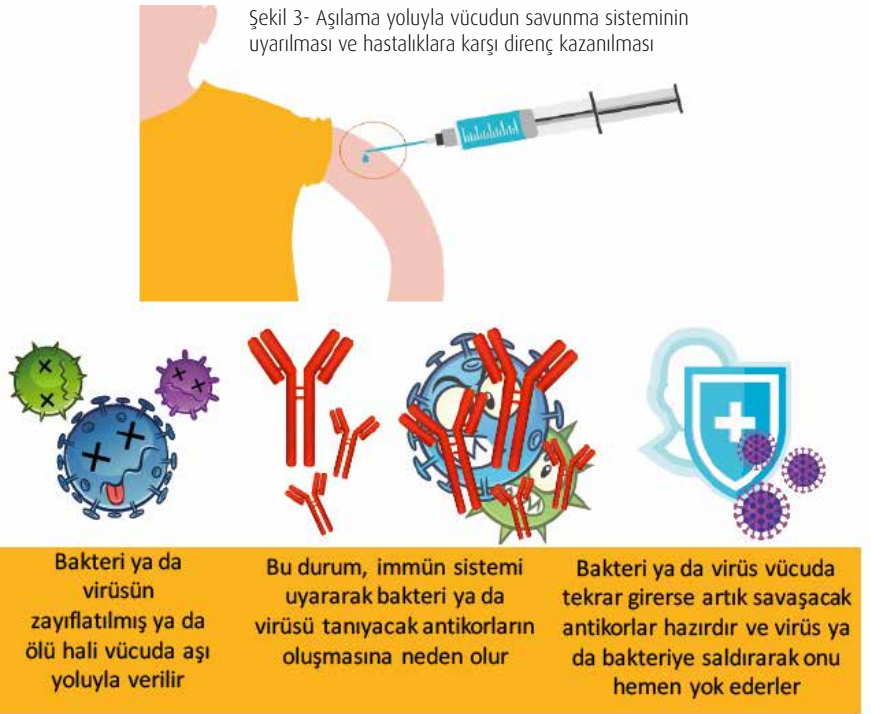
buradan kaynaklanıyor; yani vücudumuz hastalık etkeniyle tekrar karşılaştığında artık ona karşı hazır olduğundan virüs ya da bakteri vücudumuzda hastalık oluşturamadan yok ediliyor (Şekil 3).

Günümüzde aşılama sayesinde her yıl difteri, tetanoz, boğmaca, kızamık ve grip gibi hastalıklardan kaynaklanabilecek 2-3 milyon ölüm engelleniyor. Şu anda hayatı tehdit eden 20'nin üzerinde hastalığa karşı geliştirilmiş aşılar mevcut... Ve artık COVID-19 da bu listeye eklendiği için hastalığa karşı etkili bir aşı geliştirme çabaları dört koldan inanılmaz bir hızda devam ediyor.

Bu çabaların başına dönersek... COVID-19 hastalığına yol açan SARS-CoV-2 virüsünün genetik kodunun 11 Ocak 2020'de

açıklanmasının hemen ardından hastalığa karşı aşı geliştirme çalışmaları yoğun bir şekilde başladı. Şu anda özellikle Amerika kıtası (%46) yoğun olmak üzere, dünyanın her bölgesine yayılmış 19 ülkede aşı geliştirme çabaları sürüyor. Dünya da adeta nefesini tutarak "COVID-19 aşısının bulunmasını" bekliyor. Hal böyle olunca da, toplum olarak bilim insanlarının aşırı bulmasını bekliyor gibiyiz, bu durumda da aşı çalışmalarıyla ilgili haberlerde beklentiler artıyor, ardından ufak bir olumsuz haberle tekrar ümitsizliğe kapılabiliyor.

Halbuki bilmeliyiz ki, aşı bir anda laboratuvarla keşfedilen birşey değil... Aşı için kullanılan biyoteknolojiler farklı olabilir ama bilim dünyası artık aşının hangi yollarla, hangi teknolojilerle yapılabileceğini

Şekil 3- Aşılama yoluyla vücudun savunma sisteminin uyarılması ve hastalıklara karşı direnç kazanılması

biliyor, bu noktada çok sorun yok. Zaman isteyen ve bizi beklemede bırakan ise etkin bir aşı gelişimi için biyoteknolojinin kullanılarak aşının üretilmesinden sonra bunun uzun bir süreçte, değişik gruplarda, değişik açılardan test edilmesi gerekliliği... Kısaca, COVID-19 aşısında da hangi teknolojileri kullanacağımızı kabaca biliyoruz. Yani aşıda, virüsün diken protein (spike protein-S protein) dediğimiz dış bölümünde bulunan bir proteine karşı vücudumuzun nötralize edici antikorları (yani savunma mekanizmamızın askerlerini) geliştirmesini ve böylelikle de vücudumuzun koronavirüsle tekrar karşılaşması durumunda virüsün ACE2 reseptörü aracılığıyla alınmasının ve hücreye girmesini engellemesini sağlayacak bir etkeni kullanacağız (Şekil 4). Bunun için, zayıflatılmış ya da ölü virüs kullanabiliriz, ya da virüs DNA'sının bir kısmını ya da mRNA dediğimiz virüsün genetik kodunu hücrelerimize tanıtan parçalar kullanabiliriz, ya da diğer yollara başvurabiliriz.

Yani kısaca "COVID-19 aşısının bulunması" kavramı doğru değil... Doğru olan kavram, "COVID-19 aşısının geliştirilmesi"... Yani bilim dünyasının zamanla yarıştığı ana derdi aşırı geliştirmek, yani aday aşının gerekli bilimsel çalışma aşamalarını belli kurallara göre tamamlayıp güvenliğinin, etkinliğinin teyit edilmesi ve onaylanması... Çünkü klasik bir aşı gelişimi yaklaşık 10 yıllık bir süreç alıyor, bu süre gerçi Ebola aşısı çalışmalarında kısaltılarak 5 yıl gibi kısa bir süreye çekilmiş olsa da 1-1,5 yıl içinde bir aşı geliştirmek çok zor gözüküyor.

Klasik aşı gelişimi

Dünyanın bir süredir ana gündemini oluşturan COVID-19 aşılıyla ilgili duruma gelmeden önce herhangi bir aşının gelişimi için gereken aşamalara (Şekil 5) kısaca bakarsak...

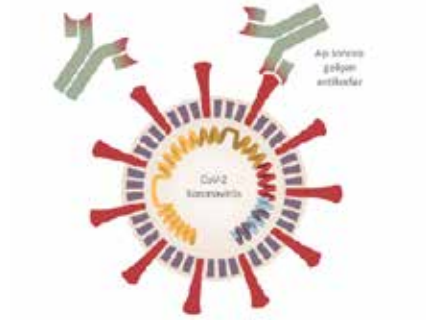
Yeni aşı çalışmalarında önce ilk olarak virüsün hangi bölgesinin hedefleneceğine ve aday aşıda bu bölgeye karşı hangi

molekülün hangi biyoteknolojik yolla kullanılacağına karar verilir. Sonrasında klinik öncesi çalışmalar dediğimiz deneyler başlar, bu deneylerde, geliştirilen prototip aşı, sırasıyla hücre kültürlerinde ve hayvan modellerinde denenir. Burada temel amaç, aşı adayının toksik etkilerinin olup olmadığını, hastalığa karşı etkili olup olmadığını, immün yanıtı uyarıp uyarmadığını belirlemek, yani temel sorularımıza yanıt aramaktır.

Aşının laboratuvar ortamında yeteri derecede etkin olduğu saptandıktan sonra sıra klinik çalışmalar için onay almaya ve klinik çalışmaları başlatmaya gelir. Preklinik çalışmalar günümüzde artık 1-2 ayda tamamlanabilir hale gelmiş olsa da klinik çalışma sürecini kısaltmak pek mümkün değildir. İnsanlar üzerinde testleri içeren bu klinik evre Faz 1, Faz 2 ve Faz 3 dediğimiz aşamaları içerir ve tamamlanması için en az 6 - 36 aylık bir süreye gereksinim vardır.

Faz 1'de çok az sayıda gönüllüye (örneğin, 20-80 kişilik bir gruba) aday aşı uygulanır ve aşının güvenliği ile doz testleri yapılır, yani sıra aşılama ile uyarılan bağışıklık yanıtının düzeyi belirlenir. Faz 1'de esas olarak yanıt aranan soru, "güvenlik sorusudur", eğer istenen sonuçlar elde edilirse Faz 2'ye geçilir. Faz 2'de daha büyük bir çalışma grubu (yüzlerce gönüllüden oluşan) hedeflenerek, aşı yapılmayan kişiler (kontrol grubu) ve risk grupları da çalışmaya dahil edilerek değişik gruplarda aşının güvenliği, bağışıklık yanıtını uyarma gücü, dozu ve vücuda verilış yolu belirlenir. Tüm bu aşamalarda çalışmaya dahil edilen insanlarda gönüllülük esastır. Kimseye bir ücret ödenmemesi, olayın gönüllülük bazında ilerlemesi ana ilkedir. Araştırmaya katılan insanların tüm tetkikleri, yakın tıbbi gözlemleri ve tıbbi bakımları da süreç boyunca uzmanların kontrolündedir.

Faz 1 ve Faz 2 çalışmalarını aşırı geliştiren ülkede yapılırken, Faz 3 aşamasında hem aşırı geliştiren ülkede, hem de vakaların görüldüğü diğer ülkelerde çok merkezli

Şekil 4-Koronavirüs aşısının uygulanmasıyla vücutta virüsün diken proteinine karşı antikorların gelişmesi uyarılır, virüs vücuda girdiğinde ise bu hazır antikorlar diken proteinine bağlanarak virüsün hücreye girmesini, dolayısıyla hastalık yapmasını engellerler (Şekil, 'Coronavirus Vaccine Tracker by Jonathan Corum, Sui-Lee Wee and Carl Zimmer, NYT web sayfasından uyarlanmıştır)

çalışmalar başlar. Örneğin, koronavirüs aşısı için şu an Amerika Birleşik Devletleri'nde, Avrupa ve Güney Amerika ülkelerinde çok yoğun olarak Faz 3 çalışmaları devam etmekte... Faz 3 artık aşının binlerce kişiye uygulandığı aşamadır. Bu aşamada gönüllülerin yaklaşık yarısı aşılanırken, diğer yarısına plasebo dediğimiz aşı olmayan bir kontrol ajanı verilir ve izleme geçilir. Ancak ne araştırmacılar, ne de gönüllüler kime aşı veriliyor, kim plasebo alıyor bilmez, herşey kodlamalarla kaydedilir. Bu özel çalışma şekli sayesinde, aşı uygulanan gönüllülerde gözlenen farkların, gerçekten aşı ile ilgili olup olmadığı her iki grubun karşılaştırılmasıyla anlaşılır. Faz 3'te de aşının güvenliği mutlaka yeniden değerlendirilir. Faz 3 sonunda aşı adayının hastalığı engelleyip engellemediği, bağışıklık yanıtını oluşturup oluşturmadığı konuları aydınlanmış olur. Bu nedenle Faz 3 diğer aşamalardan daha uzun süren ve daha maliyetli olan bir süreçtir. Faz 3 sonunda başarılı olan bir aşı için ise lisanslama, seri üretim ve piyasaya çıkma süreci, yani Faz 4 başlar. Bu süreçte aşı milyonlarca insana uygulandıktan sonra bile aşının olası yan etkilerinin uzun süre takip edilmesi söz konusudur.

Klinik öncesi fazdan onay aşamasına kadar bir aşının gelişimi için 200 - 900 milyon USD'ye ve ortalama 10.7 yıllık bir süreç gereksinim vardır. Yapılan incelemeler sonucunda aşı geliştirilme girişimlerinin yaklaşık % 22'sinin başarıya ulaştığı tespit edilmiştir.

COVID-19 aşı geliştirme çalışmalarında son durum

COVID-19'un sağlık yanı sıra sosyal ve ekonomik etkilerinin büyüklüğü nedeniyle yapılan aşı çalışmalarında bir çok yeni biyoteknoloji platform kullanılmakta...

Şekil 6-Kasım 2020 itibarıyla COVID-19 aşısı çalışmalarının durumu

Örneğin bazı firmalar nükleik asid (DNA ve RNA), virüs- benzeri partiküller, viral vektörler (taşıyıcılar), rekombinant proteinler gibi araçları kullanırken diğerleri canlı zayıflatılmış virüs ya da inaktive edilmiş (ölü) virüs kullanıyorlar. Tabi bu yaklaşımların her birinin farklı özellikleri var. Örneğin DNA ya da mRNA tabanlı çalışmalar, aşıyla vücuda verdiğimiz antijenle oynamaya esnekliği ve hız açısından daha avantajlı... mRNA tabanlı aşısı geliştirmek için çalışan Moderna firması da virüsün genetik kodunun açıklanmasından hemen 2 ay sonra, 16 Mart 2020’de, klinik çalışmalara başladığını duyurdu. Buna karşılık viral vektör tabanlı aşısı çalışmalarında yüksek antikor düzeyi elde etme (kuvvetli immün yanıt) ve immunitenin uzun dönem kararlılık göstermesi mümkün... Rekombinant protein tabanlı aşılarda avantajı ise, halihazırda piyasada başka hastalıklar için geliştirilmiş olan rekombinant protein tabanlı bir çok lisanslı aşının mevcut olması... Bunlar da geniş bir üretim kapasitesine sahip olduklarından eğer bu yaklaşıma dayalı bir COVID-19 aşısı geliştirilirse bu hızlı üretim avantajından yararlanmak mümkün olacak.

Kasım 2020 itibarıyla üzerinde aktif olarak çalışılan 214 COVID-19 aşısı adayı var ve bunların 52 tanesi insan çalışmaları fazında (Şekil 6)... Bu klinik çalışmalar için dünyanın tüm ülkeleri seferber olmuş durumda ve 34 farklı ülkeden en az 470 merkezden 280 000 gönüllünün bu çalışmalara katılması söz konusu...

Şu an için klinik aşamada (Faz 3) olan bazı aşısı adayları öne çıkıyor ki bunlar:

AstraZeneca & Oxford (İngiltere), CanSinoBIO (Çin), Moderna (ABD), Pfizer & BioNTech (Almanya), Sinovac Biotech (Çin), Wuhan Biyolojik Ürünler Enstitüsü & Sinopharm (Çin), Gamaleya Araştırma Enstitüsü (Rusya)

Bunlardan viral vektör tipinde aşısı üreten 2 grup — İngiltere’de Oxford Üniversitesi & AstraZeneca işbirliği ile Çin’de CanSinoBIO — sonuçlarını 20 Temmuz 2020’de The Lancet dergisinde yayınladılar ve aşılardının ilk uygulamalarında gönüllülerde, COVID-19 geçirmiş kişilere benzer immün yanıtlar elde ettiklerini paylaştılar. Yani

aşılarda, gerçek hastalarda sağlıklı vücudun geliştirdiği gibi virüsü tanıyan ve virüs partiküllerini nötralize eden antikorlar ile virüsle enfekte olmuş hücreleri öldüren yani daha ileri immün yanıtın oluşmasını da sağlayan T hücrelerinin oluşmasına ön ayak olarak bağışıklık sağlayacak gibi... Ancak araştırmacılar tek doz aşının buna yetmeyeceği ve en az 2 doz aşılama gerekeceği konusunda neredeyse hemfikirler...

Aşılarda üzerinde çalışıldığı stratejilere gelince: Oxford Üniversitesi’nin İngiliz-İsveç şirketi AstraZeneca ile birlikte geliştirdiği ve basında Oxford aşısı olarak bilinen aşısı, virüsün insanlarda hücreleri enfekte etmek için kullandığı COVID-19 spike proteinini eksprese eden bir şempanze adenovirüsünü kullanıyor. Şempanzelerde grip benzeri bulgulara neden olan bu adenovirüsün genetik olarak modifiye edilmesi temelinde Oxford aşısı çalışmaları yürütülüyor. Şu anda İngiltere ve Hindistan’da bu aşının Faz 2-3 çalışmaları bir yandan sürerken, Brezilya, Güney Afrika Cumhuriyeti ve ABD’de de Faz 3 çalışmaları sürdürülüyor. Ağustos ayında Avrupa Birliği, AstraZeneca’yla ön anlaşma yaparak aşının başarılı olması durumunda 400 milyon doz satın alacağını şimdiden teyit etti. Bunun üzerine ilerleyen haftalarda AstraZeneca üretim kapasitelerinin 2 milyar dozu karşılayabileceğini belirtiyordu ki 6 Eylül 2020’de yapılan bir basın açıklamasında, gönüllülerden birinde istenmeyen bir yan etki (transvers myelit-yatay bir şekilde ilerleyen omurilik iltihabı) görülmesi nedeniyle Faz 3 çalışmalarının İngiltere ayağını bir süreliğine durduğunu (diğer ülkelerdeki çalışmalar devam ediyor) bildirdi. Ardından Eylül 2020’de Oxford Üniversitesi, bu gönüllüde görülen hastalıklı aşının bir bağlantısının olmadığını ve aşısı çalışmalarına planladıkları gibi devam ettiklerini duyurdu. Oxford aşısının Aralık sonunda Faz 3 çalışmalarını tamamlaması bekleniyor.

CanSinoBIO aşısı ise CanSino Biologics firmasının Çin’in Askeri Tıp Bilimleri Akademisi ile işbirliği ile geliştiriliyor ve aşısı biyoteknolojisinde Oxford aşısı gibi bir hayvan virüsünü değil, modifiye bir insan adenovirüsünü kullanıyor. Şirketin Temmuz 2020’de yayınladığı sonuçlarda,

aşının Faz 2 çalışmalarında güçlü bir immün yanıt oluşturduğunu açıklamasının ardından Çin Genelkurmay Başkanlığı beklenmedik (ve erken) bir adım atarak, aşısı “acil ve özel olarak gerekli ilaç” kategorisinde onayladığını açıkladı. Aşının şu an Çin ordusundaki askerler için zorunlu olup olmadığı bilinmiyor. CanSinoBIO Ağustos ayında Rusya, Suudi Arabistan ve Pakistan’da Faz 3 çalışmalarına da başladı.

ABD’de Massachusetts’de konumlanmış olan Moderna isimli biyoteknoloji firmasının ABD Ulusal Alerji ve Enfeksiyon Hastalıkları Enstitüsü (NIAID) ile birlikte yürüttüğü ve sonuçları uzun süredir beklenen RNA aşısının ilk fazlara ait verileri de 14 Temmuz 2020’de açıklandı. Ardından 27 Temmuz 2020’de Faz 3 çalışmalarına başlayan firma şu anda ABD’de 30.000 gönüllü insan üzerinde çalışmalarını sürdürüyor. Moderna çalışmalarını oldukça temkinli yürütüyor ve geliştirdiği aşısı adayının en az % 70 etkili olduğunun saptanması durumunda ruhsat öncesi kullanım izni (Emergency Use Authorization-EUA) için başvuracağını belirtiyor. Buna rağmen, 11 Ağustos 2020’de, ABD hükümeti şirkete 1.5 milyar dolarlık ek bir bütçe sağlayarak güvenini ortaya koydu, bu anlaşmaya göre ABD aşının güvenli ve etkin olması durumunda Moderna’dan 100 milyon doz alacak. Moderna’nın benzer protokolleri Kanada, Japonya ve Katar ile de yaptığı biliniyor.

Yürütme Kurulu başkanı olarak Prof. Dr. Uğur Şahin’in ve Tıbbi Direktör olarak Dr. Özlem Türeci Şahin’in görev yaptığı Almanya’daki BioNTech grubu ise Pfizer’la işbirliği halinde bir RNA aşısı üzerinde çalışıyor. Bu firma da Faz 2/3 çalışmalarını ABD, Arjantin, Brezilya ve Almanya gibi ülkelerde toplamda 30.000 gönüllüyle sürdürmekteyken 9 Kasım 2020’de bir basın bildirisiyle geliştirdiği aşının %90’ın üstünde etkin olduğunu gösteren ön verileri açıkladı. Bu Faz 3 çalışmalarını yürüten şirketlerin yaptığı ve etkinliği gösteren ilk açıklamaydı ve bu yüksek etkinlik oranı bilim dünyasında ve toplumda büyük memnuniyetle karşılandı. Pfizer’in Kasım sonunda EUA için başvuru yaparak ön izni alması bekleniyor.

Öte yandan, Pfizer ve BioNTech’in aşısı, diğer birçok aşısı gibi 2 doz yapılması gereken bir aşısı... Eğer onaylarsa, 2021’in sonuna kadar Pfizer’in 1.3 milyar doz aşısı üretmesi gerekiyor, çünkü bununla ilgili anlaşmaları ABD, Avrupa Birliği ve Japonya’yla yapmış durumda...

Burada önemli bir başka nokta da şu: Moderna’nın aşısı gibi bu aşısı da mRNA tabanlı olduğundan -80℃’de saklanması gerekiyor, bu soğuk zincirin üretim aşamasından aşısı hastaya uygulanması kadar olan süreçte hiç bozulmaması aşının

etkinliği için önemli (ve biraz da zorlayıcı) bir koşul...

Çin kökenli özel bir firma olan Sinovac Biotech ise biyoteknoloji stratejisinde CoronaVac adını verdiği aktivitesi yok edilmiş (ölü) bir virüs kullanıyor. Haziran 2020’de açıklanan ilk sonuçlarının iyi olması ardından firma Brezilya ve Endonezya’da Faz 3 çalışmalarına başladı. Ardından Sağlık Bakanlığı onayıyla Türkiye’de Sinovac’ın Faz 3 çalışmalarına katıldı. Yine Temmuz 2020’de, Çin hükümeti, bu aşısıya kısıtlı acil kullanım için onay verdi. Aşıyla ilgili bir başka gelişme de, Sinovac’ın Endonezya hükümetiyle yaptığı anlaşmada Mart 2021 tarihine kadar 40 milyon doz aşısı bu ülkeye temin etme garantisi vermesi...

Wuhan Biyolojik Ürünler Enstitüsü & Sinopharm işbirliğinde geliştirilen aşıda da inaktif virüs kullanılıyor. Aşının Faz 3 çalışmaları şu anda Birleşik Arap Emirlikleri’nde, Peru ve Fas’ta yürütülürken Sinopharm CEO’su aşının 2020 sonunda kullanıma hazır olacağını iddia ediyor. Öte yandan, Sinopharm Pekin Biyolojik Ürünler Enstitüsü’nün geliştirdiği bir başka inaktif virüs aşısı üzerinde de çalışıyor. Çin hükümeti bu her iki deneysel aşının insanlarda uygulanması için onay vermiş durumda...

COVID-19 aşısı gelişmelerinde en tartışmalı aşılardan biri de Rusya Sağlık Bakanlığı’nın bir kurumu olan Gamaleya Araştırma Enstitüsü’nün Gam-Covid-Vac ismini verdikleri aşısı... Haziran 2020’de klinik denemelerini başlayan bu aşısı mühendislik çalışmaları sonucu koronavirüsü geniyile üretilen 2 adenovirüsü kullanıyor. Vladimir V. Putin, 11 Ağustos 2020’de yaptığı açıklamada Faz 3 çalışmaları henüz başlamadan Rus sağlık otoritelerinin aşısı onayladığını ve aşının adının Sputnik V olarak değiştirildiğini belirtti. Ama tüm dünyadaki aşısı uzmanlarının bunu çok tehlikeli bir hareket olarak bulmaları ve karşı çıkmaları ardından Rusya geri adım atarak aşısıya “Koşullu Kayıt Sertifikası” (conditional registration certificate) verildiğini belirtti ki bu durumda kesin onay, aşının Faz 3 çalışmalarından pozitif sonuç gelmesine bağlı olacak. Aşının önceleri 2.000 gönüllüden yapılması planlanan Faz 3 çalışmaları Birleşik Arap Emirlikleri, Venezuela ve Belarus da sürece katılarak 40.000 gönüllüye genişletildi. Bu arada Rusya, Brezilya ve Meksika gibi ülkelere aşısı temin etme konusunda ön anlaşmalar yaptı.

Ülkemizin aşısı geliştirme çalışmalarına katkısına baktığımızda, Eylül 2020 itibarıyla Türkiye’de 1200-1300 sağlık çalışanında Çin Sinovac aşısı adayının Faz 3 denemelerinin başladığını biliyoruz. Ayrıca Etik Kurul ve Sağlık Bakanlığı onaylarından geçen iki farklı yabancı aşısı adayı için (Moderna ve Pfizer & BioNTech) İstanbul

Tıp Fakültesi’nin de aralarında bulunduğu 10’a yakın merkezde Faz 3 gönüllü insan denemelerinin yakın zamanda başlaması bekleniyor. Bunun yanı sıra Erciyes Üniversitesi araştırmacıları, 5 Kasım 2020’de yaptıkları açıklamada, prelinik çalışmaları tamamladıklarını ve Faz 1 çalışmalarına başladıklarını açıkladılar. Bu çalışmada da Türkiye’de başlatılan ilk Faz 1 çalışması olarak kayıtlara girdi.

Tablonun çerçevesini genel olarak böyle belirledikten sonra görünen şu: Şu anda 7 önemli aday aşının Faz 3 çalışmaları binlerce gönüllüyle yürütülüyor, gönüllülere aşısı ya da plasebo yapılıyor ve bu kişiler gündelik hayatlarına devam ediyorlar. İşte bu ortamda hasta olmadan ne kadar korunabilecekler, aşının koruyuculuğu ne düzeyde olacak, gönüllülerde bir yan etki olacak mı? gibi bir çok sorunun yanıtı için veri toplanıyor. Yani ak koyun-kara koyun Faz 3 çalışmalarının sonunda büyük oranda belli olacak.

Tüm bunların sonunda veriler tekrar değerlendirilecek. Bu değerlendirmede ise, “Aşısı güvenilir ve etkili mi? Her yaş grubuna etkin mi? Risk popülasyonlarına etkisi nasıl? Tek doz yeterli olacak mı? koruması ne kadar?” gibi onlarca sorunun cevap bulması gerekiyor.

COVID-19 aşısı geliştirildikten sonraki aşamalar; üretim ve dağıtım

Aslında sorunlar aşının geliştirilmesiyle bitmiyor, bir sonraki aşama yani üretim ve dağıtım aşaması da ayrı bir macera olacak gibi... COVID-19’a karşı yeterli bağışıklığı sağlayacak aşısı bulmak için çalışan bilim insanları bu görevi bir şekilde başaracaklar, ancak dünyanın çok geniş bir bölümünü etkileyen bu hastalık için yetecek miktarda aşısı üretim ve dağıtımını yapacak üreticiler var mı? Genel görüş, olayın bu kısmının da hafife alınmaması yönünde... “Ay’a inmeyi organize etmek gibi zor bir şey bu da” deniyor. Burada sorunun temeli, milyarlarca camı aşısı flakonunun temininden aşısı dağıtımında soğuk zincirin sağlanmasına kadar bir dizi konuda kaynak bulunup bulunamayacağına dayanıyor.

Burada aşısı geliştiriciler, karar alıcılar, yatırımcılar, kamu sağlığı örgütleri ve hükümetlerin kuvvetli uluslararası işbirliği geliştirmeleri gereken en önemli konu, aday aşılarda yeterli sayıda üretilmesini ve özellikle düşük gelirli bölgelerde başta olmak üzere etkilenen tüm ülkelere adil bir şekilde dağıtılmasını sağlamak...

COVID-19 aşısı geliştirilmesiyle beraber bizi bekleyen üretim ve dağıtım sorunu Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından şimdiden ele alınmış durumda... DSÖ; 2021

yılı sonunda tüm dünyada 2 milyar dozun uygulanmış olabilmesi için oluşturduğu COVAX girişimi ile malzeme satın alarak ve aşısı üretim kapasitesini şimdiden arttırarak hazırlık yapıyor.

COVAX, aslında COVID-19 testlerinin, tedavilerinin ve aşısının geliştirilmesi, üretimi ve adil olarak dağıtılması amacıyla kurulan global bir işbirliği... Bu yapının liderleri DSÖ, GAVI (Vaccine Alliance – Aşısı Birliği) ve CEPI (Coalition for Epidemic Preparedness Innovations – Epidemik Hazırbulunuşluk için İnovasyon Koalisyonu)... COVAX’ın bir amacı da, yürütülen çalışmalar sonunda güvenilir bir aşısı bulunduğunda ve onaylandığında, tüm dünyadaki insanların hastalıktan korunması için aşının adil erişimini ve dağıtımını sağlamak... Burada DSÖ’nün yaklaşımı şu motto’da özetleniyor: With a fast-moving pandemic, no one is safe, unless everyone is safe (Bu kadar hızlı yayılan bir pandemide herkes güvende olmadan kimse kendi başına güvende değil)

Tabi aşılamanın en önemli ayaklarından biri üretim fazı... Burada ilginç bir şekilde Hindistan dikkat çekiyor, çünkü ülkedeki ilaç firmaları dünyadaki önemli oyun kuruculardan... Hint firmalar, aşısı üretiminde özellikle daha düşük gelire sahip ülkelere aşısı sağlayan en önemli üreticiler... Öyle ki, gelişmekte olan ülkelerin aşısı ihtiyacının %60’dan fazlasını Hindistan sağlıyor. Bu nedenle Hint aşısı üreticileri de şu anda hem kendi aşılarda üretim yolunda çalışıyorlar, hem de uluslararası aşısı geliştiricileriyle anlaşmalar yapıp üretime talip oluyorlar. Pune bölgesinde yer alan Hindistan Serum Enstitüsü, Oxford Üniversitesi ve AstraZeneca’nın ortaklaşa geliştirdikleri aşısından 1 milyar doz üretmek üzere anlaşma yaptı. Aşının fiyatı bu anlaşmaya göre 3 USD olacak. Türkiye’yi göz önüne alırsak, tüm toplumun tek doz aşılamanasının maliyeti 1.8 milyar TL, yani 2 milyar TL’ye yakın... Yine anlaşmaya göre üretilecek aşının 500 milyon dozu Hindistan içinde kullanılacak, diğer yarısı ise Aşısı Birliği (GAVI) aracılığıyla düşük gelirli ülkelere dağıtılacak. Ancak ayda en fazla 60-70 milyon doz üretilbildiği göz önüne alınırsa, üretimin kısa dönemde her ülkeye yeterli olması çok zor gözüküyor. Öyle ki, anlaşmada söz konusu olan 1 milyar doz bu üretim hızıyla 14-15 ayda karşılanabilecek gibi... Zaten Hindistan hükümeti, ülkede yapılacak aşısı üretiminin ancak belli bir oranının Hindistan’da kullanılması koşuluyla firmaların izin veriyor. Çünkü Hindistan, 6 Eylül 2020’de açıkladığı günlük 91 000 yeni vaka ile bir günde en çok yeni vaka görülen ülke olarak COVID-19 tarihinde özel bir yer aldı.

Aşılama sürecinin önemli bir yanı da, önce kimlere aşısı yapılacağı... COVID-19’dan ölen kişiyi sayısını azaltmak için, bilim dünyasının önerisi virüse en çok yakalanma

Geleceğin Hekimlerinin Eğitime Yön Veren Aksekili Bir Bilim Kadını...

Bize kendinizi tanıtır mısınız?

İzmir’de doğdum. İzmir Hakimiyet-i Milliye İlkokulu ile başlayan, İzmir Amerikan Kız Koleji ve Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi ile devam eden bir eğitim hayatım oldu. İzmir 112 Acil Servis’te mecburi hizmetimi yerine getirirken bir yandan da Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde Biyokimya Anabilim Dalı’nda doktora eğitime başladım. Haftada 3 gün geceleri nöbet tutarken, gündüzleri de eğitime devam ediyordum. Yorucu, ama güzel yıllardı.

2001 yılında Doçent, 2006 yılında Profesör oldum. Bu süre zarfında Danimarka’da, Aarhus Üniversitesi’nde alanımızın en saygın isimlerinden Prof. Dr. Julio Celis’in laboratuvarında, ardından İsrail’de, yine ateroskleroz alanındaki araştırmaların en öncü kişilerinden biri olan Michael Aviram’ın laboratuvarında çalıştım.

O günlerden bu yana, yaklaşık 30 yıldır laboratuvar uygulamalarından, teorik derslere kadar üniversitede eğitimin değişik aşamalarında görev alıyorum. Paralel olarak, tıp fakültesi, diş hekimliği fakültesi, biyomühendislik bölümü gibi değişik lisans eğitimlerinde biyokimya dersleri verdim. Fakültemizin eğitim kurullarında değişik dönemlerde, çok sayıda görev yürüttüm.

Akademik hayatımın ilk yıllarından itibaren genel anlamda eğitim, ama özelde tıp eğitimi, yani tıp fakültesindeki öğrencilerimizi, geleceğimizin doktorlarını nasıl yetiştireceğimiz başlıca ilgi alanım oldu. Bugün de tıp eğitimi alanındaki deneyimlerimi uluslararası yayınlarla, sözlü ve yazılı bildirilerle olabildiğince paylaşmaya çalışıyorum.

Tıp eğitimi gerçekten önemli bir konu... Kendinizi bu alanda nasıl geliştirdiniz, nasıl bir mesleki yol çizdiniz?

Söyleşi: Rasih Kaplan

1994 yılında daha doktora eğitimimi sürdürürken fakültemizin o zamanki dekanı Prof. Dr. Ülkü Bayındır beni bir gün odasına çağırdı. Ankara’da yapılacak ilk tıp eğitimi kurultayından bahsederek planladığı halde kendisinin rahatsızlığı (o günlerde belini incitmişti ve dekanlıkta bile olabildiğince sert zeminde dinlenerek çalışabiliyordu) nedeniyle katılamayacağını, benim katılmak isteyip istemediğimi sordu. Heyecanla “evet” dediğimi ve hemen otobüs biletimi aldığımı hatırlıyorum. O kurultayın bütün oturumlarına eksiksiz ve nefesimi tutarak katıldım, ayrıntılı bir rapor da tutarak dönüşte Ülkü hoca’ya teslim ettim.

Ardından bir yandan, doktoramı bitirip özellikle diyabet, ateroskleroz gibi kronik hastalıklarda neden-sonuç ilişkisini ya da tanı, takip ve tedavide kullanılacak yöntemleri araştıran çalışmalar üzerinde yoğunlaşırken, bir yandan da Türk Tabipler Birliği (TTB) ve Türk Biyokimya Derneği’nde (TBD) eğitim aktivitelerinin organizasyonunda görev aldım. Bu kapsamda müfredat

Ben Ferhan (Külahçioğlu) Girgin Sağın...
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde öğretim üyesiyim.
Annem Gönül (Uz) Külahçioğlu, babam İsmail Külahçioğlu... Her ikisi de Akseki’den küçük yaşlarda ayrılarak İzmir’e gelmişler.
Akseki’nin hep anıldığı, bol konuşulduğu bir ev ortamında büyüdük.
“Nerelisiniz?” diye sorulduğunda çocukluğumdan beri “Ben İzmir’de doğdum, büyüdüm ama...” ile yanıt verdim.
Ama’nın gerisi gururla geliyordu hep: “Ama Annem babam Aksekili, Aksekiliyiz yani” Bugün de kendimi tanımlarken, “Aksekili olmak” kimliğimin önemli bir parçası olarak hep dudağımda...

hazırlamaktan ölçme değerlendirmeye sayısız etkinlikte eğiticilik yaptım. Eğitimle ilgili makaleler, köşe yazıları, blog yazıları, kitap bölümleri yazdım, çeviriler yayınladım.

ya da hastalığı ağır geçirme riski taşıyan gruplara öncelik verilmesi... Bu da sağlık çalışanlarının ve hipertansiyon, kalp hastalığı gibi ek risk faktörü olan bireylerin (ki bunlar yaklaşık 400 milyon kişi) öncelikle aşılanmasını gerektiriyor.

Aşıyla ilgili bir başka endişe de aşının üretim sonrası dağıtımı... Örneğin; Hindistan gibi büyük bir coğrafyaya sahip ülkelerdeki dağınık yerleşim bölgelerine aşının nasıl ulaştırılacağı bir sorun, çünkü aşının dağıtımı sırasında soğuk zincirin korunması, bunun için insanların eğitimi, ayrıca şırınga temini, vb gibi ayrı bütçe isteyen konular da var.

Aşıyla ilgili toplumda büyük bir beklenti var, ama ne yazık ki, aşının geliştirilmesi hastalığın tamamen ortadan kalkması demek değil... Yine de etkin ve güvenilir bir aşı dünyayı felç eden bu akut durumu yani pandemiyi ortadan kaldıracak ama hastalık belki yıllarca burada olacak. Ve elbette bilim dünyası, hastalığın vücuttaki etkilerine yönelik verileri paylaştıkça yeni ve etkin ilaç uygulamaları da gündeme gelecek. Kısaca koronavirüs hala dünyamızda olacak ama ilk etkisinin kalmayacağı kesin...

Peki bizi nasıl bir gelecek bekliyor?

Bilim dünyası bir hastalığın geleceği ile ilgili varsayımlarda bulunurken bunu yine bilimsel yollarla, çoğu zaman da modellemelerle yapar. Benzer bir şekilde COVID-19 için de Massachusetts Institute of Technology (MIT) - Sloan School of Management’dan 3 bilim insanı, 86 ülkenin şu ana kadarki COVID-19 resmi raporları üzerinden, verileri Expanded SEIR (Susceptible - Exposed - Infectious - Recovered) modeli”ne uyarlayarak bir çalışma yürüttüler ve bunun sonuçlarını yakın zamanda Nature Briefing’inde irdediler.

*SEIR yaklaşımı, asemptomatik transmisyon, hastalığın seyri-boyutu, hospitalizasyon ve davranışsal yanıtlar gibi birtakım değişkenleri temel alarak pandemi dinamiklerini inceleyen ve geleceğe yönelik çıkarımlar yapan önemli bir epidemiyolojik matematiksel model...

Araştırmacıların sözkonusu kapsamlı çalışması 100 sayfalık bir makale oluşturuyor ve belli başlı noktalar şöyle;
- Aslında tüm dünyada COVID-19 görülme sıklığı ve ölüm sayısı gerçekte olduğundan daha düşük bildiriliyor,
- Hastalığın prevalans ve mortalitesinin daha düşük bildirilmesinin bir sebebi, %55 oranında olduğu tahmin edilen hiç bir belirti göstermeyen hastaların varlığı... Ama temel neden kısıtlı sayıda testin

yapılması, bunların da genelde sadece semptomu olan kişilere uygulanması,

- Verilere ve değişkenlere göre hesaplanarak tahmin edilen vaka sayısı resmi raporların bildirdiğinden aslında 10.5 kat fazla, ölümler de 1.47 kat fazla,

- Ülkeler arası çok büyük değişkenlikler olmakla birlikte COVID-19 yakalanan vakalar arasında hastalıktan ölüm oranı (infection fatality rate-IFR) % 0,65,

- Pandemi başlangıcından bu yana yeterli sayıda erken test yapılmış olsaydı, 39,7 milyon yeni vakadan ve 218 bin ölümden kaçınılmış olacaktı,

- Güney Kore örneğinde olduğu gibi daha çok test yapılması ve bunların sonuçlarının bildirilmesi, toplumun risk algısını artırarak davranışsal değişikliklere yol açıyor, aynı zamanda da siyasi otoritenin gerekli idari kararları almasını sağlıyor.

Çalışmada araştırmacılar, Mart 2021’e kadar olan süre için de 3 senaryo yapmışlar: 1. SENARYO - Şu ana kadar sürdürülen mevcut test stratejilerinin devam etmesi durumu (ki bu durumda özellikle Hindistan, Pakistan, ABD gibi ülkeler ağırlıklı olmak üzere toplamda COVID-19 nedeniyle dünyada 1,5 milyara yakın kişinin (1.480.000.000 kişi) enfekte olacağı öngörülmüyor)

2. SENARYO - Şu andan itibaren her bir ülke nüfusunun en az % 0.1’inin her gün test edildiği durum (ki bu Türkiye’de her gün en az 80 bin kişinin test edilmesi demek) (ki bu durumda toplam vaka sayısının 1. senaryoya göre % 12 düşerek 1,3 milyar kişi olacağı öngörülmüyor)

3. SENARYO - Test sayısının aynı kaldığı, ancak maske-mesafe-hijyen gibi kişisel ya da toplum bazında diğer koruyucu davranış ve önlemlerin arttığı durum (ki bu durumda toplam vaka sayısının 1. senaryoya göre % 82 düşerek 271 bin kişi olacağı öngörülmüyor)

*Özel not: Tüm bu çıkarımlar, Mart 2021’e COVID-19’a karşı herhangi bir özel ilacın ya da aşının geliştirilemediği durum temel alınarak yapılmıştır.

Son söz...
Tüm bu verilere göre, hayatımıza büyük bir hızla giren COVID-19’un aynı hızla hayatımızdan çıkmayacağı aşikar... Koronavirüs uzunca bir süre daha yaşamımızın ortasında yer alacak gibi gözüküyor. Ne kadar süre bizlerle kalacağı ise bir çok değişkene bağlı... Ama en çok da bireylerin ve hükümetlerin alacağı kararlara ve seçimlere... Bireysel ve toplumsal farkındalığın artması ve kurallara uyulmasıyla koronavirüs pandemisinin hızını kesmek bizlerin elinde... Unutmayalım ki canla başla çalışan sağlık

ordumuz, ilk cephe değil, son cephedir. Toplum olarak bize düşen, ilk cepheyi çok sağlam ve sıkı tutmak, son cepheye iş bırakmamaktır. Sağlıklı günler dileğiyle...

***Bu yazı, COVID-19 pandemisinde yitirdiğimiz tüm sağlık çalışanlarına adanmıştır. Onları minnetle anıyoruz.

***Bu yazıda irdelenen COVID-19’la ve aşı çalışmalarıyla ilgili bilgiler, 9 Kasım 2020 itibarıyla bilim dünyasınca kabul gören verilere ve aşı çalışmalarının resmi kanallarla açıklanmış aşamalarına dayanmaktadır.

YARDIMCI KAYNAKLAR

Joseph G. Allen, It’s time to talk about how toilets may be spreading covid-19, <https://www.washingtonpost.com/opinions/2020/09/01/its-time-talk-about-how-toilets-may-be-spreading-covid-19/> (Erişim tarihi: September 1, 2020)

***Joseph G. Allen (Doç. Dr.), Harvard Üniversitesi, T.H. Chan Halk Sağlığı Okulunda Sağlıklı Binalar programının yürütücüsüdür, “Healthy Buildings: How Indoor Spaces Drive Performance and Productivity” kitabının da eş-yazarıdır.

Pronker ES, Weenen TC, Commandeur H, Claassen EHJM, Osterhaus ADME (2013) Risk in Vaccine Research and Development Quantified. PLoS ONE 8(3): e57755. doi:10.1371/ journal.pone.0057755

Gayathri Vaidyanathan, India’s role as global COVID-19 vaccine maker may not help its people. Nature, Vol 585, 10 September 2020, 167-168.

Rahmandad, Hazhir and Lim, Tse Yang and Stermann, John, Estimating COVID-19 Under-Reporting Across 86 Nations: Implications for Projections and Control (August 3, 2020). Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3635047>

Tung Thanh Le, Zacharias Andreadakis, Arun Kumar, Raúl Gómez Román, Stig Tollefsen, Melanie Saville and Stephen Mayhew. The COVID-19 vaccine development landscape. Nature Reviews, May 2020, Vol 19, 305-306.

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/covid-19-vaccines>

DSÖ Web Sitesi (Erişim: 13 Eylül 2020)

https://cepi.net/news_cepi/how-to-measure-the-success-of-a-covid-19-vaccine/

https://cepi.net/news_cepi/321-vaccine-candidates-against-covid-19-now-in-development/

CEPI Web Sitesi

Jonathan Corum, Denise Grady, Sui-Lee Wee and Carl Zimmer. Coronavirus Vaccine Tracker,

Updated September 13, 2020. https://www.nytimes.com/interactive/2020/science/coronavirus-vaccine-tracker.html?utm_source=Nature+Briefing&utm_campaign=f3c1b9ca3d-briefing-dy-20200611&utm_medium=email&utm_term=0_c9dfd39373-f3c1b9ca3d-43512601

Eşim Hadi Sağın’la birlikte

Öte yandan da yine tıp eğitimiyle ilgili okumaya ve kendimi geliştirmeye çok istekliydim. 1998 yılında aldığım ilk “Eğitici Eğitimi”nin ardından Virginia Commonwealth Üniversitesi’nin “Erişkin Eğitimi Kursu”nu tamamladım. Deming Enstitüsü ve Michigan Üniversitesi’nin ortaklaşa hazırladığı Hayatboyu Öğrenme Sempozyumu (4-11 Nisan 2002, Michigan, ABD)’na, Edwards Deming Institute Bursu ile katıldım ve “Lifelong Learner” (Hayatboyu Öğrenme) sertifikası aldım.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde görevliydiniz bu yıllarda... Bu deneyimler ve eğitimler fakültenize yansıyabili mi? Evet, kesinlikle... Aynı yıllarda, tüm dünyada olduğu gibi, bizim fakültemizde de verdiğimiz tıp eğitiminin kuvvetli ve zayıf yönleri tartışılıyordu, bunun doğal sonucu

Külahçioğlu ailesi

olarak değişim rüzgarı esmeye başlamıştı. Ben de Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde 2000’li yıllarda gerçekleşen yeni eğitim programını geliştirme ve yürütme çalışmalarında birçok kuruluş ve komisyonda görev aldım. Tabi ki bu dönemde, yurtdışında edindiğim bilgi ve tecrübelerin yararını gördüm. Çok aktif ve yoğun geçen bir değişim ve gelişim süreci sonunda, bugün de birçok tıp fakültesinin örnek aldığı bir eğitim programını arkadaşlarımızla beraber yapılandırdık.

Ardından gelen yıllarda, uluslararası toplantılara katılmaya devam ederek dünyadaki yenilikleri, deneyim ve örnekleri de incelemeyi sürdürdüm. 2007 yılında üye olduğum Uluslararası Tıp Bilimleri Eğiticileri Derneği’nin (International Association of Medical Science Educators - IAMSE) 2009 yılında yapılan Genel Kurulu’nda Yönetim Kurulu’na seçilen ilk Türk oldum. 3 yıl çalıştığım bu görev, bir Türk kadın akademisyen olarak gurur duyduğum hizmetlerden biridir. O yıllardan bu yana IAMSE’nin hemen hemen tüm kongrelerine katıldım, konuşmalar ya da atölye çalışmaları yaptım. Bu sayede bugün de iletişimde olduğum sayısız yabancı meslektaşım oldu. Her birinden çok değerli bilgiler öğrendim, güzel dostluklar kurdum. Tüm bu deneyimlerin kişiliğimin gelişmesine de katkı koyan değerli zenginlikler olduğunu hep düşünürüm.

2012 yılından bu yana bir başka uluslararası meslek kuruluşumuzda aktif olarak görev yapıyorum. Bu kuruluş, Avrupa’nın yaşam bilimleri alanında çalışan tüm araştırmacılarını bir araya getiren, 35 ülkenin derneklerinin çatısını oluşturan, 40.000’i aşkın üyeli, Avrupa Biyokimya Dernekleri Federasyonu (Federation of European Biochemistry Societies - FEBS)... FEBS çatısı altında bir yandan biyokimya

Babam İsmail Külahçioğlu ile

alanıyla ilgili araştırmalar-işbirlikleri-bilimsel etkinlikleri sürdürürken, bir yandan da genç bilim insanlarını nasıl yetiştirmemiz gerektiği konusunu araştırıyoruz, tartışıyoruz. FEBS benim çok inanarak ve severek çalıştığım, katkı verdiğim bir yapı oldu. Bu heyecanımı ve aktivitemi FEBS camiası içinde de iyi yansıttığıma ve değer bulduğuna inanıyorum, çünkü 2019 yılında FEBS Eğitim Komisyonu Başkanlığına ve FEBS Yönetim Kuruluna seçildim. Halen aktif olarak bu görevlerimi de sürdürüyorum.

Ulusal çapta da, 2012 yılından bu yana Türk Biyokimya Derneği (TBD) TBD Yönetim Kurulundayım, 2015 yılından bu yana ise II. Başkanlık görevimi sürdürmekteyim. Derneğimizin TBD Akademi olarak adlandırılan tüm eğitim aktivitelerinin sürdürüldüğü yapının kurucusuyum. Ayrıca Ulusal Tıp Eğitimi Akreditasyon Kurulunda, tıp fakültelerinin akreditasyon sürecinde dış ziyaretçi ekibinin bir parçası olarak aktif olarak çalışıyorum.

Oldukça yoğun geçen bir akademik yaşıntınız var. Sosyal yaşamınıza ya da diğer etkinliklere de zaman ayırabiliyor musunuz?

Haklısınız belki böyle arka arkaya sıralayınca sanki sosyal yaşama hiç yer kalmıyor gibi gelebilir. Ama gerçekte çoğumuz iş yaşamlarımızda böyle dolu ve yoğunuz. Kişisel olarak, ailemizle, dostlarımızla ve sevdiklerimizle geçirdiğimiz her anın üretkenliğimizi, yaratıcılığımızı ve çalışma potansiyelimizi arttırdığına inanıyorum. Bu güzel kaynaklarımız, anlarımız olmasa hayat çok daha sönük olurdu. Ben de dostlarıyla, sevdikleriyle ve ailesiyle birlikte olmayı çok seven bir insanım.

Oğlum Barış Girgin’le birlikte

Ege Tıp 1987 mezunuyum, sınıfımızın hemen hemen tüm yıllık etkinliklerini toplantılarını organize etmeye çalışıyorum. Birçok sivil toplum kuruluşuna üyeyim, onların etkinliklerinde yer almak, topluma bu şekilde de hizmet etmek bana ayrı bir motivasyon veriyor.

Beden ve ruh sağlığında fiziksel aktivitenin değerine inanıyorum. İlkokul yıllarımdan bu yana sporla iç içeyim, basketbol, voleybol, tenis, yüzme, pilates en sevdiğim ve yıllarca yaptığım (hala da devam ettiğim) sporlardan... Hatta geçtiğimiz yıllarda koşmaya da merak saldım ve 5 K koşuları yaptım. Bunlardan biri de İzmir’de 19 Mayıs 1919 anısına yaptığımız 100. Yıl koşusu...

İzmir Amerikan Kız Lisesi’ndeyken 7 yıl okulumuzun folklor takımındaydım, yurtdışında okulumuzu ve ülkemizi temsil ettiğimiz zamanlar ve o yolculuklar hala yaşamımın en keyifli hatıralarından...

Yine son yıllarda meditasyon hayatımda önemli yer kaplıyor. Yaşadığımız anın farkına varmak, yaşamın koşturmasında yaşamı olabildiğince ıskalamadan yaşamak, içinde bulunduğumuz ana daha güçlü odaklanmak anlamında meditasyonun bana oldukça yararı olduğuna inanıyorum.

Seyahat etmek, yeni yerler – yeni kültürler – yeni yemekler yaşamın içinde beni besleyen bir diğer aktivite... Uluslararası görevlerim nedeniyle bu yönden çok şanslı olduğumu söyleyebilirim. Fas’tan, Singapur’a kadar sayısız ülkeye gittim ve çoğu zaman yerel ev sahiplerim olan meslektaşlarım, dostlarım sayesinde bu ülkeleri bir turist gibi değil, orada yaşayan biri gibi gezme şansını buldum.

Akseki ziyaretleri yapıyor musunuz?

Çocukluğumuzda dedem Ömer Uz’un Akseki’deki evini ziyaret eder, 2-3 hafta kalırdık. Özellikle yaz sabahları patates kızartması kokusuyla uyanmamızı, bostandan yeni toplanmış domates-salatalık-biber dolu tabaklarla bizi karşılayan kahvaltı sofralarını unutamam. Yere serilen sinide keyifle kahvaltı ederdik. Kış ziyaretlerimizde karaşi ve setik benim favorilerimdi. Hele İzmir’de pek kar görmeyip Akseki’de karla kavuşmak çok güzel bir duyguydu her zaman...

Çok şükür ki yıllar sonra, 2017 yılında tekrar ailecek Akseki’ye gitme şansımız oldu. Annem bizimle değildi, ama O’nun ruhunun da bu geziyi gördüğüne, hissettiğine inanıyorum.

Akseki elbette gelişmişti, farklılaşmıştı. Ama yine çok güzeldi, yapılaşma yine de sınırlı tutulabilmişti. Hatta bazı eski binalar restore edilerek (Etnoğrafya Müzesi- Elagöz Konağı) Akseki’ye ve çevresine çok güzel eserler kazandırılmıştı...

Tabi bu gezimiz sırasında İbradı’yı, Ormana’yı (Berberoğlu Restoran) ve Sarıhaçlar’ı (Ayşenaz Hanım Konağı) da ziyaret ettik. Düğmeli evlerin, o güzelim sokakların arasında İpek yolunun uzantılarında yürüdük, İbradı’nın güzel ve otantik kahvehanelerinde muhabbet ederek kahvemizi içtik. Torosların inanılmaz güzellikteki coğrafyasında dostlarla, akrabalarla dolu dolu bir hafta geçirdik.

Özellikle babam İsmail Külahçioğlu’nun her anını coşku dolu olarak ve heyecanla yaşadığı bir geziydi. Bize evlerini, çocukluğunun geçtiği sokakları, küçüklükten itibaren çalıştığı, dedemin bakkal dükkanını gösterirken duyduğu heyecanı unutmama imkan yok.

Babanız İsmail Külahçioğlu, Akseki’den yetişmiş önemli iş insanlarından... Akseki’yle de ilgisi devam ediyor. Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

Babamın ömrünün büyük bir bölümü İzmir’de geçmesine rağmen doğduğu ve çocukluğu ile erken gençliğinin geçtiği Akseki O’nun için her zaman özel bir değerdedir. Akseki ile ilgili anılarını ve ne kadar mutlu bir çocukluk geçirdiğini hep anlatır.

Aslında II. Dünya Savaşı yıllarına da denk gelen bir dönem bu... Yokluk ve zorluk fazlasıyla varmış ama yine de arkadaşlarıyla oynadığı çelik çomak oyunları, dedemin dükkanında ilk ticari başarıları onu bugün bile coşkulandıran hatıralarıdır... Bu anılarının hepsini yazıya da döktü ve şu anda bu kitap taslağını babamla birlikte edit ediyoruz, düzenliyoruz. Umuyorum ki 2020 yılı bitmeden hem Aksekililere, hem de ailesine ve torunlarına güzel bir anı olacak şekilde bu eseri kitap olarak yayınlayacağız.

Babam bütün bu yıllar içinde Akseki Eğitim Hayratı Derneği’ni ve aktivitelerini hep önemsemi ve derneğin gençlerin eğitimine olan desteklerini sürdürmesi için katkıda bulundu. Yine derneğimizin hayata geçmesi sürecinde aracı olduğu ‘Ben Akseki’yim’ kitabı eline ulaştınca babamın gözlerinin dolduğunu hatırlıyorum. Günlerce, her bir fotoğrafa keyifle baktı, yazıları okudu. Yakın zamanda da “Ticaretin Başkenti Akseki” eseri elimize geçtiğinde yine büyük bir heyecan yaşadı.

Bizler Aksekili bir aile olarak, anıların, deneyimlerin, bilgilerin kayıtlarına alınmasını çok değerli buluyoruz. Bu nedenle bu eserlerin hayata geçmesi için gerekli kaynağı sağlayan Metin Duruk’a içtenlikle teşekkür ederiz. Tabi ki, eserleri yaratan değerli ekibe; projeleri yöneten Attila Durak’a, projeleri koordine eden Rasih Kaplan’a ve emeği geçen herkese bu özel çabaları için minnettarız. Akıl, deneyim, uzmanlık, vizyon ve gönül isteyen eserler ortaya çıkarıyorlar ve iyi ki varlar...

Canım Annemiz Merhume Gönül Külahçioğlu ile Akseki’de

Zengin Topraklarımızın Yoksul Sofraları Olmamalı

Hep deriz ya... Türkiye tarım ülkesi!

Peki, tarım cenneti Türkiye’de olası kriz dönemleri için tarımsal üretim sisteminin sürdürülebilirliği, gıda arz güvenliği ve tarımsal gıda sağlığı ne durumda?

Tüm dünya ülkelerini etkisi altına alan Covid-19 sebebiyle çoğu sektör neredeyse durma noktasına gelirken tarladan sofraya zincirinin devam etme zorunluluğu bir kez daha anlaşıldı. Uygarıkların başlangıcından bu yana insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli olan gıda ihtiyacını karşılayan **“tarımsal üretimin”** ne kadar stratejik ve hayati önemde olduğu küresel dünya nüfusunun tekrar hafızalarında yerini aldı.

Artan nüfusun gıda ihtiyacı tarımsal üretim yöntemlerini etkilemiştir. Ancak çok yüksek verim elde edilmesini ve hızlı sonuç alınmasını sağlayan bu yöntem ve girdilerin insan sağlığı, çevre ve doğal yaşam üzerinde olumsuz etkileri olmuştur. Bugüne kadar toprağını bozmayan, ancak kendi ekonomik sürdürülebilirliğini

kaybetmenin etkileriyle üretimden çekilen çiftçilerin üretime dönmelerini, doğal tarım kaynaklarının ve çevrenin korunmasını sağlayacak, aynı zamanda dışa bağımlılığı ortadan kaldıracak somut ve **“sağlıklı tarımsal gıdayı”** destekleyen bir adım maalesef atılamadı. Covid-19 kapsamında ise dünyada tarımsal üretim için alınan önlemlerin yetersiz ve sürdürülebilir olmadığı kanaatindeyim. Unutulmamalıdır ki, içinde bulunduğumuz gezegenin kaynakları sınırlı. Gelecekte oluşabilecek kıtlık durumunda sağlıklı gıda ihtiyacımızı karşılayabilmek ve gıda arz güvenliğinin garanti edilebilmesi için **“sürdürülebilirlik”** kavramı çok önemli. Sürdürülebilir tarım, iklimler değişirken ve nüfus artarken gelecekte oluşabilecek kıtlık riskine karşın günümüzde tekrar konuşulmaya başlanmıştır.

İklimi, biyoçeşitliliği ve tarımsal alanları ile büyük bir zenginliğe sahip Türkiye, kendi ihtiyacını gelecekte de bu tarz krizlerin olabileceği öngörüsüyle karşılayabilecek niteliktedir. Tarladan sofraya zincirinin en başında bulunan **toprak-tarım-sağlıklı gıda** halkası, gerek kamu gerek

Vildan Çetinkaya
Gıda Teknikeri
vildancetinkaya07@gmail.com

bireysel, atılacak olan sürdürülebilir adımlarla sağlamlaştırabilir. **Tarımsal üretim sisteminin sürdürülebilirliği;** gelecek nesillere sağlıklı ve yaşanılabilir bir çevre bırakmak için **uzun vadeli istikrar ve verimin;** doğal kaynakların çevresel, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan sürdürülebilir bir biçimde kullanılması için **kaynakların çok çeşitli ve yenilebilir olmasının hedeflenmesidir.** Sürdürülebilir tarım, değişen çevre koşullarında büyüyen bir nüfusun beslenmesini sağlamak için çözümler sunmaktadır. **Doğayı ve insan sağlığını korumayan zararlı bir sistem, mevcut kaynakları ve bunları gelecek için edinebilme durumunu tüketebilir.** Sürdürülebilir tarım ilkeleriyle, gerekli olan tarımsal üretim verimliliğinin, hem kısa hem de uzun vadeli olarak ve doğaya daha dost çözümlerle yeterli düzeyde artırılabilmesi mümkündür.

Tarım alanları süresiz gıda üretebilir. Bunun için toprağı bozacak telafi edilemez işlemlerin yapılmaması ve çevresel kaynakların yerine konmayacak şekilde tüketilmemesi; atıkların azaltılması, geri dönüştürülebilir olması; kimyasal gübre kullanmamak; kompost kullanımı; toprağı ekilen ürünlerin

birbirine uyumlu, çeşitli ve yenilebilir olması; kimyasal mücadele yerine, zararlı böcekleri uzak tutmak, şaşırtmak ya da yararlı böcekleri kendine çekmek gibi özelliklere bakılarak birbirine uyumlu ürünlerin ekilmesi gibi doğal, biyolojik yöntemlerle aynı zamanda doğal dengeyi de koruyarak zararlı mücadelesinin yapılması; yabancı ot kontrolünün doğal yollarla sağlanması; girdi ve altyapı özelliklerinin insan ve çevre sağlığına uygun oluşturulması gibi uygulamalara dikkat çekilmelidir. **Sürdürülebilir tarım,** tüm canlıların doğa ile bağlantısının gözetildiği, besin değerini kaybetmemiş sağlıklı gıdanın düşük maliyetlerle üretildiği, gıda üretiminin arttığı, **faydalı teknolojik uygulamaların gelişmesini de kapsayan,** biyolojik çeşitliliğin korunduğu, toplum sağlığının yükseltildiği, dünya nüfusunun refahını geliştirecek sistem ve uygulamaları içerir.

Ekosistemdeki tüm canlılar dolaylı olarak birbirine fayda sağlar. Çok basit birkaç örnek vermek gerekirse, domates fidelerinin önüne ekilen semizotu ile hayvan gübresine bile ihtiyaç duyulmaz. Semizotunun kökleri çok derine indiği için derinlikteki suyu ve besinleri domates ile paylaşır. Tarlalara ekilen civanperçemi ile fesleğen gibi yoğun kokulu bitkiler ve böcek yiyen kuşların tarlalara çekilmesi zararlıları uzaklaştırır vb.

Bizler ise daha yaşanabilir bir dünya

için, doğaya ve insan sağlığına dost sürdürülebilir yöntemleri öğrenmeliyiz. Benim sizlere kısaca bahsettiğim, ancak son derece kapsamlı olan bu konuda uzmanlaşmış kişiler, eğitim veren kurumlar ile atalık tarım yapan bilge çiftçi ve köylülerden tecrübe ve bilgi anlamında destek alınarak, eğitim ve tarımsal kalkınma projeleri geliştirilebilir.

Pandemi sonrası oluşan yeni dünya düzeninde, gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılama yeteneğinden ödün vermeyen, kaynakları koruyarak kullanılmasını sağlayan, düşük girdili sürdürülebilir tarım uygulamalarına ihtiyaç vardır. Covid-19 sebebiyle tarım sektörünün

dünyada önemli bir yere sahip olduğu tekrar hatırlanmıştır. Gıda arzının sürdürülebilirliği, sağlıklı tarımsal gıdaya ulaşmanın önemi ve ülkemizin zengin bir tarım ülkesi olduğu pandemi sonrasında da unutulmamalıdır.

Sürdürülebilir tarım; bugünkü zengin topraklarımızda yetişen neslin ve gelecek kuşakların hakkına sahip çıkarak, yarın oluşabilecek yoksul sofraları engellemektir...

Bir sonraki sayımızda tarım tarihi ve Türkiye’de günümüzde uygulanan tarım türlerinden bahsediyor olacağız.

Sağlıkla ve üretimle kalın.

ÖMER DURUK TESİSLERİ

YÖRESEL ÜRÜNLER

TAŞ FIRIN

DURUK MARKET

TARİHİ KÖY EVLERİ

PO AKARYAKIT İSTASYONU

YÖRÜK ÇADIR

TOPLANTI ve DÜĞÜN SALONU

KAMYONCULAR LOKANTASI

BARBEKÜ

ÖMER DURUK DİNLENME TESİSLERİ

Konya Yolu Üzeri Büyükalan Mahallesi Akseki / ANTALYA TEL.: +90 242 682 10 14 - +90 242 682 10 13
info@omerduruktesisleri.com.tr www.omerduruktesisleri.com.tr

Virüs

Beş harften oluşan bu kelime basit bir grip enfeksiyonu gibi görünüyor. Lakin dünyamızı bundan sekiz ay önce ölümcül hayati risk ile beraber deliler gibi sarstı, hepimizin hayatını, geleceğini ve bütçesini meçhule sürüklercesine alt üst etti.

Covid-19 ile beraber firmalarımızın zirvede giderken bir anda freni boşalmış kamyon gibi batabileceğini, hayatımızın ne kadar boş olduğunu ne kadar anlamsız konulara değer verdiğimizi, bu basit gibi görünen virüsle daha yoğun şekilde anlamış olduk.

Virüs, bize hayatın pek çok alanında unuttuğumuz ya da iskaladığımız asıl değerlerimizi yeniden hatırlattı. Böbürlenmeden, ötekileştirmeden, sadece maddi çıkarlarla dünyamızı yaşamadan, kalıcı ve eğitici hasletler bırakma gibi değerlerimizi...

İşte bu sebeple öncelikle ruhlarımızın terbiyesinin ana ilke olduğunu düşünüyorum. "Bir insanın mutsuzluğu toplam kâinat canlı mutsuzluğuna eşittir" ilkesiyle bir karıncayı ezerken bile ne kadar sorumluluk aldığımızı ve ne kadar olumsuz enerjiyi bedenimize yüklediğimizi irkilerek hissetmeliyiz.

Salgınların geçmiş dünya tarihinde çok önemli değişikliklere yol açtığını ve yeni tarihsel, çevresel, sosyolojik olguların oluşumunda önemli rol oynadığını fark ettik.

Yine bu virüs sayesinde fark ettik ki doğayı fena halde hırpalamışız. Ona ciddi ölçüde saygısız davranmışız. Doğaya yönelttiğimiz bu agresif işgal, doğal yaşamda yaptığımız sınırsız tahribat eğer durmazsa, sonlandırılmazsa bize yarın başka faturalar da çıkabilecektir.

Altın madeni adına milyarlarca ton suyu siyanür ile zehirlememiz kabul edilemez bir gerçektir. Hele ki bunları tüm canlılar için gerekli humus zengini topraklarda yaparsak toplam enerji dengemiz, aile fertlerimiz de dâhil hepimizi sonsuza kadar felaketlerle baş başa bırakacaktır.

Neme lazımcılıkla madenler ve doğal çevre felaketi yaratacak olaylara sessiz kalmak enerji bütünlüğümüzü ve gelecek enerji dengelerimizi de yok edecektir.

"Çoluğundan çocuğundan çıkar" deymi sizlere bir şey ifade ediyor mu?

Bizler ve gelecek nesillerimiz felaket ve acı tablosuyla yüz yüze kalmadan dünya tarihinin sayfalarında sürdürülebilir olumlu olgular oluşturarak yerimizi almalıyız.

Peki, geçmiş dünya ve nesiller bizleri hiçbir şekilde etkilemiyor mu?

Mahmut Atom Duruk

Akıllarda kalıcı ilginç bir örnek vermek gerekirse 66 milyon yıl önce dinazorlar dünyamızı kasıp kavurmuş ve dünya

taşıyamayacağı bu yaratıkları bir şekilde kendi sürdürülebilirliği açısından yok etmiştir. Yani geçmişi kavrayıp, geleceği anlamak gerek. "Doğa hiçbir zaman affetmemiştir."

Biz Aksekililere yakışan ise

Akseki'mizin güzel doğasını, endemik bitkilerini, sedir ağaçlarını, kültürünü koruyarak gelecek nesillere taşıyabilmektir. Bunları göz ardı etmek doğa ile barışık hayat mücadelesinin içinde olan Yörük kültürümüze ihanettir.

Hele ki doğa ve kültürü korumayı, beynimizde tarikat ve din ekseninde mütalaa edip yandaş tarikatçı, yandaş dindar diyerek veya para döngüsüyle yok görmemiz; bu dünyadan azap içinde göçümüzü, gelecek nesillerimizin de acı ile bu topraklarda yaşamasını sağlayacaktır...

Yüce rabbim bu anlayıştan tüm Aksekilileri korusun...

Sağlıkla kalın.

Backhaus

İstinye Park
Kanyon
Nişantaşı
Göktürk
Ataköy APlus
Ataköy Atrium
Merter Fabrika
TT Arena
Avenue Beylikdüzü - yakında

Franchise Şubeler
Şaşkınbakkal
Buyaka AVM

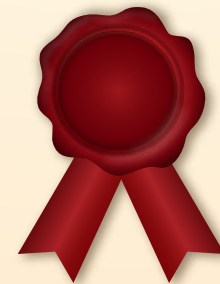
www.backhaus.com.tr

TEŞEKKÜR

AKSEKİ EĞİTİM HAYRATI YAPANLAR ve YAŞATANLAR DERNEĞİ olarak,
ihtiyaç sahibi üniversite öğrencilerimize şimdiye kadar burs taahhüdünde bulunan,

Sayın Ali Metin Duruk,
Sayın Mahmut Atom Duruk,
Sayın Mehmet Karagül,
Sayın Tayfur Süner,
Sayın Dr.Mehmet Çetin Duruk,
Sayın Ömer Duruk,
Sayın Tevfik Arıburnu,
Sayın Latif Bayrı
Sayın Alkan Süzen
Sayın Yiğit Şirin,
Sayın Mehmet Küçükşoy,
Sayın A.Ünsal Taşkın
ve
Gönül Külahçıoğlu
İsmail Külahçıoğlu
Mustafa Külahçıoğlu'na

katkılarından dolayı teşekkür eder,
değerli hemşehrilerimizden de burs taahhüdünde bulunmalarını
saygılarımızla bekleriz...

“İş Hayatım Boyunca Aksekili Olmanın Birçok Faydasını Gördüm”

1948’de Akseki’de doğdu. Konya Maarif Koleji’ni bitirmesinin ardından İstanbul Teknik Üniversitesi’nden yüksek makine mühendisi olarak mezun oldu. 1972-1975 yılları arasında endüstriyel soğutma firması ALARKO-ALDAĞ’da tecrübe edindikten sonra serbest çalışmaya başladı, çeşitli firmalar kurdu. Ünlü Aksekili iş insanı Ömer Duruk’un üç oğlundan biri olan Metin Duruk, FRITERM A.Ş. ve AROMA A.Ş.’nin yönetim kurulu başkanıdır.

Konya Vilayet Salnamesi kayıtlarından öğrendiğimize göre, 1899’da köyler ve ibradı dahil tüm Akseki’de 228 dükkân, üç fırın, seksen altı değirmen, dokuz kahvehane var. Ziraat Bankası var. On dokuzuncu ve yirminci yüzyıllarda orman varlıklarını değerlendirme, kervancılık, çerçilik, hayvancılık, deri işleme ve ayakkabıcılık, kaşık üretimi, semercilik, kalaycılık, dokumacılık gibi işlerin geçim kaynakları olduğunu biliyoruz. Akseki’deki bu iş alanlarıyla ilgili bildiklerinizi anlatır mısınız?

İlk çağlardan beri Akdeniz’in en önemli limanlarından birisi Alanya’da biliyorsunuz. Bu limanı İç Anadolu’ya, oradan da Asya ve Avrupa’ya bağlayan ticaret yolu ise Akseki’den geçiyor. Bu durum Aksekiliyi ticaretle ve sanayile tanıştırıyor. Döneminin sanayi üretimi birçok malını görüyorlar, tanıyorlar; aşinalık, birikim ve kuşaktan kuşağa aktarılan bilgiler kazanıyorlar. Akseki’nin hem bir ticaret merkezi hem de üretim merkezi olabilmesinin sebebi budur.

Daha on dokuzuncu yüzyılda Akseki’nin nüfusu 17.000’in üzerine çıkmış. Dışarı satacak tarım ürünü olmayan bir yerde, başka üretim alanları olmadan bu kadar büyük nüfus olmaz. Saydığınız zanaatlar böyle bir nüfus yoğunluğu yaratıyor. Mesela tüm Türkiye’nin tahta kaşık ihtiyacını Bademli köyü karşılıyor. Günlük kullanılan tahta kaşığa ek olarak, Bademli dışında hiçbir yerde yapılamayan şimsir oyun kaşığı üretimi de var. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde Bademli’den dışarı her gün bir kamyon kaşık gidiyormuş. Metal kaşığın yaygınlaşması bu işkolunu bitiriyor.

Ticaretin Başkenti Akseki kitabından...

Bunun yanı sıra deri işleme, mest ve ayakkabı üretimi de önemli bir iş kolu. Üretim kültürü Cumhuriyet döneminde de devam etti ve Akseki ilk tekstil üretim merkezlerinden biri oldu. Aksekili çukur dediğimiz tezgâhlarda bez dokudu ve bunu pazara sundu. Büyük tekstil fabrikaları olmadığı için, iç çamaşırı ve içlik yapımında, gömlek yapımında Akseki bezi rağbet görüyordu. Mersin, Tarsus ve Adana’da tekstil üretimi başlayınca bu iş de geriliyor. Bu çapta bir üretim olunca Aksekililer ürettikleri malları satmak ya da hammadde almak için Konya’ya, İstanbul’a, Ege’ye gidip geliyorlar. Dışarıyla iş yapma zorunluluğu sayesinde içine kapanık değil dışarı açık bir yer oluyor Akseki ve Aksekilinin genlerine bugün de var olan ticaret kültürü işleniyor.

Akseki’nin en önemli geçim kaynakları olan zanaatların sanayileşmeye yenik düşmesi, yirminci yüzyılın ilk çeyreğinde başlayan ve ivmesi giderek artan göç hareketinin de en önemli sebebi değil mi?

En önemli sebebi ama tek sebebi değil. 1920 yılında Demirci Mehmet Efe ve adamlarının Akseki’deki sermaye birikimine el koyması da önemli

sebeplerden biridir. Akseki’deki üretim ve ticaretin yanı sıra Mısır başta olmak üzere Kuzey Afrika ülkeleriyle ticaret yapanlar da var. Bunların hepsi bir araya gelince bir sermaye birikimi çıkmış ortaya. Ancak bu birikim yeni yatırımlarda kullanılabilecekken Demirci Mehmet Efe’nin kapı kapı dolaşıp tüm para ve altın varlığına el koymasıyla bir anda sıfırlanıyor. Son olarak büyük tahribat yapan yangınlar geçiriyor Akseki ve insanlar göçe mecbur kalıyor.

Diğer taraftan, Aksekili öyle ya da böyle göç etmek zorundaydı. İçeride belli bir üretim var ama ilçenin yapısı bu üretim alanlarının sanayileşmesini imkansız kılıyor. Bütün yakın çevreyle yapılan bir ticaret var, bunun da sınırları belli. Tarım üretimi yalnızca Akseki’nin kendisine yetecek kadar, dışarı satılacak tarım ürünü de yok. Tüm bu sebepler dolayısıyla Aksekili zaten göç etmek ve edindiği ticaret birikimini başka yerlerde değerlendirmek zorundaydı.

Akseki’nin güney köylerinde yaşayanlar Ege’ye, kuzey köyleri ve Akseki merkezinde yaşayanlar İzmir Kemalpaşa, Konya ve İstanbul’a göç etmeye başlıyor. Önce birincisinden başlarsak, Ege’ye

göç eden Aksekililerle ilgili neler söyleyebilirsiniz?

1923 yılında Türkiye ve Yunanistan arasında imzalanan Nüfus Mübadelesi Anlaşması’yla Yunanistan’dan Anadolu’ya 600.000 kişi gelmiş, Anadolu’dan bir veriye göre 1 milyon bir başka veriye göre 1.5 milyon insan göçmüş Yunanistan’a. Anadolu’dan göç edenlerin büyük bölümü de Ege’den gidiyor. Ve bunların içinde çok sayıda zanaat sahibi ve tüccar var. Onlar gidince Ege’de büyük bir boşluk doğuyor. Bu boşluğu dolduranların başında da Aksekililer geliyor. Ege’ye ilk göç eden Aksekililer tarımla uğraşıyorlar ve zamanla büyük çiftlik sahipleri haline geliyorlar. Az önce söylediğim gibi Akseki’de dışarı satılacak kadar tarım ürünü yok ama ilçeye yetecek kadar bir üretim söz konusu. Akseki’nin merkezinden bir tarafta Çimi’ye bir tarafta Gelves’e kadar giden bölgede müthiş bir tarımsal üretim çabası var. Asıl önemli, Roma döneminden beri herkes evinin bir tarafına yaptığı küçük teraslarda üzüm başta olmak üzere birçok ürün yetiştirmeye uğraşıyor. Sert iklim koşulları altında yapmaya çalışıyorlar bunu. Böyle meşakkatli bir süreçte tarım yapan Aksekililer için Ege’nin büyük verimli ovalarında ve yumuşak ikliminde tarım yapmak çok kolay olmuş. Tarımla gelen birikim, birçok Aksekili ailenin iş hayatının diğer alanlarına girmesini kolaylaştırmış. Bugün Ege’de yaşayan Aksekili büyük sanayici ve tüccar ailelerin bir bölümünün başlangıcı tarımsal üretimdir.

Konya ve İstanbul’a göç edenlerse ilk günlerden itibaren ticaretle uğraşmışlar.

Evet. Konya’yla çok önceden kurulmuş bir ticari ilişki var zaten, orayı biliyorlar. Konya’da kalanların bir bölümü Konya’da devam edip işlerini büyütüyor, Konya’ya sığmayanlar da İstanbul’a gidiyorlar. 1950’li yıllardan itibaren ise doğrudan İstanbul’a göçün arttığını görüyoruz. Kasımpaşa ve Sirkeci-Tahtakale-Sultanhamam bölgesinde ticaret yapıyorlar ağırlıklı olarak. Uzunca bir dönem, Aksekilerin neredeyse tamamının evleri Kasımpaşa ve Sultanahmet Akbıyık’ta. Niye? Çünkü bu semtler ticari ve sosyal hayatın çok yakınında. Biri Taksim’e, diğeri Sirkeci ve Tahtakale’ye çok yakın. Yürüyerek gidilebiliyor. Belki daha da önemli buralarda evler çok ucuz. Kasımpaşa’da büyük bir Roman nüfus var ayrıca. Başkaları onlarla yan yana yaşamak istemediği için Kasımpaşa’dan uzak duruyor, ama Aksekili böyle bir şeyden gocunmadığı için oraya yerleşiyor.

Birçok Aksekili İstanbul’daki ticaret

hayatına işporta tezgahında başlamıştır. Kasımpaşa’da yaşamaktan gocunmadıkları gibi işportacılık yapmaktan da gocunmazlar. Başka yerlerden gelenler kendilerine yakıştıramayabilir ama Aksekilinin en varlıklısi dahi bunu bir iş olarak görür ve yapar. Belki daha da önemli, çömezlik olmadan ustalık olmayacağını bilir. En alttan başlar. En alttan başlayıp yükselebileceğini Aksekili çocukluktan itibaren öğrenir zaten.

Babanız Ömer Duruk’da en alttan, dağdan kestiği odunları satarak iş hayatına başlamış. Bunu henüz dokuz yaşındayken yapıyor ve basamakları hızla tırmanarak Türkiye’nin en zengin insanlarından biri haline geliyor. Neydi babanızın sırrı?

Babamın daha çocuk yaşta hayata atılmasının ve başarılı olmasının en büyük sebebi babaannem Fatma Duruk. Çok güçlü bir kadın. Kocasını, yani dedem ticaretle uğraşıyormuş ve bağımsız yaşamayı seven, enteresan biriymiş. Bir ara Akseki’den İzmir’e çalışmaya gidip dokuz sene boyunca geri dönmüyor. Babaannem de İzmir’den döndüğü gün dedemi boşuyor, Akseki’de kocasını boşayan ilk kadın kendisidir. 1920’li yıllardan söz ediyoruz ve o dönemde Akseki’de böyle bir şey görülmemiş. Kocasından boşanınca dört çocuğuna kendisi bakmak zorunda kalıyor. Babam da en büyük çocuk olarak evi geçindirmede annesine yardımcı oluyor ve yapabildiği işleri yapmaya başlıyor. Ama arkasında babaannemin desteği olmasa genç yaşlarında başarılı olamazdı. Ticaret yaptığı ilk yıllarda babamın arkasını hep annesi toplamış. Mesela babam evlerde Akseki bezi üretirmek için iplik dağıtacak. İplikleri teslim etmek, kime kaç kilo verildiğinin, ne kadar bez geleceğinin hesabını tutmak babaannemin işi. Ve düşünün bu kadının okuma yazması yok. Her şeyi aklında tutuyor. Bunca derdin, yokluğun arasında küçük oğlunu okutmaya karar veriyor. Amcam da bu sayede yüksek ziraat mühendisi olmuş ve Atatürk Orman Çiftliği’nin başmühendisi olarak çalışmış. Babamın da amcamın da başarısının arkasında babaannem var.

Söylediğiniz gibi babam da en alttan yetiştirdiği için bizim de öyle olmamız için elinden geleni yaptı. Örneğin Konya’da Mecidiye Han’daki manifatura dükkânımızı sabah ezanında uyanıp açmak ve temizliğini yapmak benim görevimdi. Yine orada kaput bezlerini sırtımıza atarlardı, diğer hamallarla birlikte taşırdık. Babam İstanbul’da deri işi yaptığında da derilerin naftalinlenmesi, balyalanması ve yüklenmesinde emeğimiz vardır. Ömer Duruk’un oğlu

gibi değil, işe yeni başlayan bir işçi gibi çalışırdık. Bundan da hiç yüksünmüyorduk çünkü başka türlüünü bilmezdik zaten.

Hazır yeri gelmişken kendi iş hayatınızın başlangıcını da anlatır mısınız?

Ben ilkokula kadar babaannemle Akseki’de yaşadım. Liseye kadar da yaz aylarında Akseki’deydim ve babaannemle tarlaya gidip gelirdim. Kadınların el değirmeniyle bulgur çekmeleri, badem toplamak, bağdan üzüm getirip pekmez yapılması, susamı kesip evin içine sererek kurutmak, kelek-kavun toplayıp kışın kullanmak gibi bir yığın hikâyeye tanıklık ettim. Bu üretim ilişkilerinin içinde bulunduğum için o günleri iş hayatımın başlangıcı kabul ederim.

İlkokulda da ufak tefek ticaret faaliyetlerim oldu. Mesela okulda kitap satılacağında öğretmenim bana verirdi. Kitapları satar, paraları toplayıp teslim ederdim. Maarif Koleji’nde ise kooperatif kolunu alıp o güne kadar görülmemiş bir kâr yaptım. Çok sistemli çalışırdım; nereden hangi tatlı alınacak, hangi meşrubat getirilecek, fire vermeden nasıl satılacak hepsi planlıydı. Bunların dışında üniversiteye kadar yaz aylarında babamın Konya ve İstanbul’daki işyerlerinde çalıştım, işçilik yaptım.

İlkokuldayken öğretmenimiz bizi bir bakır işletme tesisine götürmüştü. Bakırın üretim süreci çok ilginç gelmişti bana. Makineci olmaya o zaman karar vermiştim ve 1967’de İTÜ Makine Mühendisliği bölümüne girdim. Ankara’daki Siyasal Bilgiler Fakültesi ile birlikte 1968 gençlik hareketlerinin en güçlü başladığı yerdİ İTÜ. Ben daha Maarif Koleji’ndeyken sosyal olayları yakından izliyor ve kitap okumaya çok zaman harcıyordum. İTÜ’ye başlayınca ufkum daha da genişledi ve o kuşağın toplumsal dayanışma kültürü içinde yetiştim.

Siz sol hareket içinde bir üniversite öğrencisisiniz, babanız Türkiye’nin en önemli zenginlerinden birisi. Hiç sorun yaşamadınız mı?

Babam Atatürkçü ve sıkı bir laiklik savunucusu olmakla birlikte sola hiç sıcak bakmazdı. Ben solcu olunca sorun yaşamaya başladık. Ailemin parasının bir önemi yoktu benim için. Artık daha bağımsız düşünüyordum ve aileyle çalışmayı bırakmıştım. İstanbul’da yaşamalarına rağmen onlarla yaşamıyordum, Taksim civarında tuttuğum evlerde kalıyordum. Okulun ilk yazında otostopla Türkiye’yi dolaştım, ikinci yazında iki ay Murgul’da staj yaptım. Çok öğretici bir süreç oldu

benim için. Bağımsız davranma gücüm geliştikçe babamla uzaklaştık. Eve yalnızca annemi görmeye gidiyordum. Zaten okul bitince de babamla çalışmayı hiç düşünmedim, aileden farklı bir rota çizdim kendime.

Endüstriyel soğutma kariyeriniz nasıl gelişti?

Daha üniversitedeyken endüstriyel soğutmacı olmayı kafama koymuştum. O yıllarda İTÜ mezunları birkaç saatte iş buluyordu. Ben de soğutma ve iklimlendirme alanındaki iki firmadan biri olan ALARKO-ALDAĞ’a başvurдум ve orada çalışmaya başladım. Yeni ürün geliştirme ve tasarım konusunda tecrübe edindiğim, başarılı bir dört sene geçirdim orada. Büyük soğuk hava depoları tasarladım, bir cam elyaf fabrikasının radyatörlerini yapmak gibi o güne kadar Türkiye’de yapılmamış işler yaptım.

ALARKO-ALDAĞ’dan ayrıldıktan sonra 1975 yılında ortağım Hasan Memik’le birlikte kendi firmamız TERMKO SOĞUTMA’yı kurup taahhüt işleri yapmaya başladık. ALARKO-ALDAĞ’da çalışırken tecrübesiz bir mühendis de olsam iş yaptığım insanlara kendimi kanıtlama ihtiyacı hissetmiyordum, firmanın adı yeterli oluyordu. Müşteriye kimsenin tanımadığı, küçük sermayeli kendi firmamız adına gitmeye başladığımız ilk zamanlarda zorluk çektim. Ama çabuk atlattık bu dönemi. ALARKO-ALDAĞ’da biriktirdiğim soğutma ve mühendislik bilgisi ile Aksekililikten gelen ticari kültür birleşince başarı geldi. 1979 yılında yine ortağımla TERMKO TERMİK CİHAZLAR firmasını kurduk ve o alanda da faaliyet göstermeye başladık.

1984 yılında ortaklığımızı sona erdirdiğimizde TERMKO SOĞUTMA’yı ortağıma bıraktım, benim payıma TERMKO TERMİK CİHAZLAR düştü. İsmini FRITERM yaparak Perihan Duruk ile yola devam ettim.

FRITERM döneminizi detaylı konuşmadan önce şunu sormak istiyorum. Anlattığınız dönemde babanızla yollarınız hiç kesişmedi mi?

Kendisiyle konuşmuyorduk ama yolumuz birkaç kez kesişti. ALARKO-ALDAĞ’da çalışırken AROMA’ya ilk soğutma grubunu ben satmıştım mesela. Aslında ALARKO-ALDAĞ’dan ayrılmama da aileden aldığım bir teklif sebep oldu. Babamlar Konya’da bir makarna fabrikası kuracaklardı, bunun için de iyi bir makine mühendisine ihtiyaçları var. Amcam arayıp işi bana teklif etti. İsviçre’de makarna fabrikası ve makineleri üzerine bir eğitim alınacak, sonra makineler getirilip fabrika kurulacak ve teslim edilecek. ALARKO-

ALDAĞ’dan aldığım maaşın dört katını istedim, kabul ettiler. Bir yıl kadar sürdü bu iş ve oradan aldığım maaşları biriktirip kendime sermaye yaptım. 1975’te TERMKO SOĞUTMA’yı kurarken bu parayla ortak oldum zaten.

Yıllar ilerledikçe benim ve firmalarımın bilinirliği artıyordu. Babam da piyasada iyi bir isim yaptığımı biliyor tabii ama hâlâ konuşmuyoruz. Buna rağmen AROMA’nın soğutma işi olduğu zaman **“İşi oğlana verin o yapsın”** diyor ve işler bana geliyordu. 1994’e kadar AROMA’nın üç-dört işini yaptım. Üstelik peder bey pazarlıksız en küçük bir mal dahi satın almazdı ama benim verdiğim fiyatlarda pazarlık yapmıyordu (*gülüyor*).

1984 yılında ortaklıktan ayrılıp kendi firmanız FRITERM’le yola devam ettiniz ve iş hayatınızda yeni bir dönem başladı. Biraz da o günleri anlatır mısınız?

1975’ten 1984’e kadar olan süreçte ortaklık yapmama rağmen firmanın piyasayla ilişkilerini ben kuruyordum; satış yüzü bendim. Hiç iş alma derdim olmadı, tam tersine piyasa bize iş vermek için koşturuyordu. Ortak iş yaptığım dönemde yedi-sekiz firma kurup soğutma dışında da bazı işler yapmıştım. Asma tavan işi yaptım örneğin, pompa ve redüktör motor sattım. Bu işler de ticari yönümü zenginleştirdi, farklı piyasalar tanımış oldum. Kısacası kendime güveniyordum.

İş hayatım boyunca Aksekili olmanın birçok faydasını gördüm. 1970’li yıllarda Perşembe Pazarı’na Yahudi tüccarlardan bakır boru almaya gidiyordum örneğin, Aksekili olduğumu olunca bütün davranışları değişiyordu. Bunu o kadar çok yerde yaşadım ki. En önemli sermayem benden önceki Aksekililerin yarattığı imajdı. Piyasada **“Aksekili parayı batırmaz, borcunu bir şekilde öder”** inancı olduğu için birçok işimi yaparken cebimden beş para çıkmadı.

1996 yılına kadar taahhütler yaptım. Türkiye’de o zamana kadar yapılmış, aklınıza gelebilecek büyük soğutma projelerinin hepsi elimden geçmiştir. ALGIDA, PANDA, ALASKA, PINAR ET, PINAR SÜT, BEY PİLİÇ, KUMKAPI BALIK HALİ... TÜBİTAK’a da yüksek teknoloji kullanılan ve dünyada örnek gösterilen yedi araştırma laboratuvarı kurdum. Bandırma’daki boraks araştırma laboratuvarlarını ve soğutmayla ilgili üretim bölümlerini, ARÇELİK’in araştırma laboratuvarlarının tasarımını ben yaptım. 1996 yılında benim FRITERM’in yeniden kuruluş dönemi diye adlandırdığım büyük değişikliklere gittik, taahhüt işleri yapmayı bıraktık.

1996 yılından sonra neler yaptı FRITERM?

Endüstriyel soğutma sistemlerinin seri üretimi yoktur, ancak sistemin bileşenleri ve ekipmanları endüstriyel olarak üretilabilir. 1996 öncesinde soğutma projesini geliştiriyor, ilgili ekipmanların da bir bölümünü üretip bir bölümünü temsilcisi olduğumuz firmalar aracılığıyla ithal ediyorduk. Daha çok soğutma taahhütlerine yoğunlaşmıştık. Türkiye’de dördüncü veya beşinci sırada gelen bir batarya üretim kapasitemiz vardı. İki mühendis çalışıyordu sadece. 1996’da makine parkımızı en üst teknolojiyle yeniledik ve üretim alanımızı büyüttük. O tarihten sonra endüstriyel soğutma ve iklimlendirme sektörüne proje yapmayı sürdürmekle birlikte ekipman imalatı ve satış faaliyetlerimiz ağırlık kazandı.

FRITERM şu anda alanında Türkiye’nin en büyüğü. Teknoloji olarak dünyada ilk dört-beş sıradayız, Avrupa’da söz sahibiyiz.

Endüstriyel soğutma ve iklimlendirme dışında bir de dondurma makinesi işiniz var. O nasıl başladı?

Alanında dünyanın en önemli firmalarından biri olan Danimarka şirketi GRAM EQUIPMENT’in Türkiye temsilciliğini aldım 1985 yılında. Onların kompresörlerini satıyordum. Danimarkalılar ticarette Aksekililer gibidirler, her şey verilen sözde biter. Mesela Hollandalılarla çalışırsanız, sözleşmedeki bir virgül yüzünden kıvırtabilirler ama Danimarkalılar söz verirse iş bitmiştir. Durum böyle olunca çok iyi anlaştık kendileriyle. İki yıl GRAM kompresörlerini sattıktan sonra bana dondurma makinelerinin ve kabinlerinin de temsilciliğini vermek istediler, bilmediğim bir iş olduğu için önce kabul etmedim. Neredeyse zorla verdiler. 40.000 dondurma kabini sattım bir senede, inanılmaz bir rakamdır bu. Danimarkalılar hem satış rakamlarına hem de bir Ortadoğu ülkesinde kimseye bahşis, pay, rüşvet vermeden, bu masraflar için ilave para istemeden mal satmama şaşıyorlardı. O nedenle ilişkimiz hiç kopmadı. 2013 yılında GRAM’ın İzmir’de dondurma makinesi fabrikası kurmasına da ben vesile oldum. 120 kişinin çalıştığı bir fabrikadır ve dünyanın birçok ülkesine dondurma makineleri buradan gider. Yani artık GRAM’ın burada kurumsal varlığı mevcut ve bana ihtiyaçları yok ama hâlâ Türkiye temsilcileriyim. Şu anda Türkiye’deki dondurma makinelerinin yüzde 70’ini ben veriyorum piyasaya.

1995 yılında bir yandan kendi işlerinizi yaparken babanızın çağırısına

uyup iki kardeşinizle birlikte zor durumdaki AROMA’nın yönetimine geliyorsunuz. Babanız nasıl ikna etti sizi?

AROMA 1994 krizinden sonra büyük bir çıkmaza girmişti. Babam ya satacak ya da kapatacaktı. Bir gün kardeşlerim geldi ve AROMA’yı üçümüz birlikte düzeltelim dediler. Böylece hisseleri devralıp yönetime geçtik. Babam hiç istememesine rağmen AROMA’nın sahibi olmuştu, zoraki sanayiciydi yani. Sadece tüccar aklıyla sanayici olunamayacağı için bir dizi yanlış yapmış ve zor duruma düşmüştü. Yapılacak şeyler çok basitti. Hemen maliyetleri, satışı, pazarı ve fiyatları gözden geçirip harekete geçtik ve AROMA’yı rayına oturtup olması gereken yere taşıdık. Tabii rahmetli peder dayanamadı ve üç-dört yıl sonra şirketi tekrar ben yöneteceğim diye çıktı ortaya (gülüyor). Baştan anlaşımıştık halbuki, tamamen geri çekilecekti. Neyse, tamam sen yönet dedik. Bu sefer hisseleri de geri istedi, “Yöneteceksen yönet ama hisseleri vermeyiz” deyince ilk genel kurulda bizi tasfiye etti. Dışarı hiç açık etmesek de mahkemelik dahi olduk o süreçte. İki-üç yıllık mücadeleden sonra da yönetimi tekrar devraldık.

Babanızın sanayiye girmekteki isteksizliğini ve sizin tabirinizle bu alandaki başarısızlığını birçok Aksekili tüccar için de söylemek mümkün. Müthiş bir ticaret kültürü geliştiren Aksekililerin sanayide aynı oranda başarılı olamamasının sebebi nedir sizce?

Ömer Duruk çok büyük bir ticaret adamı. Başlangıçta AROMA’nın İstanbul dağıtımını almış ve yüzde 20-25 civarı hissesi var. İstanbul satışlarında o kadar başarılı oluyor ki başka marka giremiyor neredeyse piyasaya. Çünkü babamın kurduğu yapılar bu işi yapmaya çok uygun. Zaman ilerledikçe AROMA’nın hisseleri satışa çıkmaya başlıyor, babam tekliflere rağmen yoğunluk hisselerini almaya yanaşmıyor. En sonunda 1991 yılında Özal’ın da ısrarıyla Ziraat Bankası hisselerini alıyor ve yoğunluk hisselerinin sahibi oluyor. Anlayacağınız hiç niyeti yokken iş kucağına kalıyor babamın.

Biz 1995 yılında yönetime geldiğimizde babam AROMA’daki sorunları bazı çalışanların depolardan mal çalmasına bağlıyordu. Oysa şirket çok daha temel problemler nedeniyle zarar ediyordu, hırsızlıkla filan olacak şeyler değildi yani. Ama babamın kafasında başka yazılım yoktu ki. Tüccarın malı çalınır ve zarar eder, böyle bir ezberi vardı. Birçok Aksekili de babamla benzer özellikler gösteriyor. Sanayi işletmesini, üretimi, modernizasyonu bilmiyorlar. Ticaret için

kurdukları yapılar sanayiye yetmediği için bazıları başarısız sanayici oluyor, daha büyük çoğunluğu ise sanayiye girmeyip içine kapanıyor.

Ayrıca Aksekili kendi iç dinamikleriyle sürdürmek istiyor işlerini. Sadece Aksekili ile çalışarak ticaret yapabilirsiniz ama sanayi daha farklıdır. Mesela Aksekili mühendis, üretim müdürü, planlama müdürü, insan kaynakları yöneticisi bulsalar belki sanayici olurlar ama başka insanlara güvenemiyorlar. Bana göre çok yanlış bir eğilim bu. Güvenilir ticaret kültürü üzerine müthiş bir sanayi kültürü gelişebilirdi. Benzer durum Yahudilerde de vardır. Oran olarak bakarsanız onlar da bizim gibi ticaret birikiminin yalnızca küçük bir bölümünü aktarabilmişlerdir sanayiye.

Yahudi tüccarlarla İstanbul’da, İzmir’de ve yurtdışında iş yapan birçok Aksekili iş insanı var. İki grup arasında uyumlu ve dikkat çekici bir ilişki görüyoruz. Nedir bunun sebebi?

Benim çocukluk yıllarımdan itibaren gözlemlediğim bir şey var. Yahudiler, ticaretle uğraşan Rumlar ve Aksekililer söze dayalı ticaret yaparlardı. Ağzıdan söz çıktığı an iş bitmiştir, başka bir şeye gerek duyulmaz. Karşı tarafa mal verirken acaba paramı öder mi endişesi olmaz kimsede. Öyle bir güven ilişkisi oluştuğu için Aksekililerle Yahudi ticaret erbabı birbirleriyle ticaret yapmayı tercih ederdi. Ve uzun dönem ticaret yaptılar, ilişkileri hep devam etti.

Terazinin bir tarafında sol gelenekten, dayanışma kültüründen gelen bir mühendis olmanız, diğer tarafta büyük bir sanayici olmanız var. Bu çelişki nasıl yansıdı hayatınıza?

Bunu bir çelişki olarak da görebilirsiniz, birbirini tamamlayan şeyler olarak da. Saydıklarınızın üzerine bir de Akseki ticaret kültürünü eklemek gerekir. Ben bir sanayici olarak kapitalist sistemin ticari ve ekonomik ilişkilerini doğal kabul ettim. O sistemin içinde yaşıyoruz. Haksızlık ve adaletsizlik yok mu, çok var. Zaten şu anda geldiğimiz nokta kapitalizmin artık sürdürülemez hale geldiğini gösteriyor. Döngüsel olarak bu çıkmazdan kurtulması mümkün değil. Bütün dünyada yaşanan savaşlar, kaos ve çevresel sorunlar kapitalizmin bu haliyle sürdürülemeyeceğini apaçık gösteriyor zaten.

Ben yaptığım işlerde mutlaka kâr ve başarı sağlamayı hedeflerim. Ama paylaşmaya ve ekibimle ortak davranışlar geliştirmeye de dikkat ederim.

İş hayatım boyunca birlikte çalıştığım herkese, mavi ve beyaz yakalı ayırt

etmeden tüm kadroma, birlikte çalışırsak birlikte kazanırız güvenini verdim. Kazanırsak paylaşırız, kazanamazsak benden beklemeyin. Kazanmanın koşulları birlikte yaratacağız. Eğer insanlar buna ikna olurlarsa kurduğunuz sisteme de inanırlar. Mesela FRITERM’de kârımız, zararımız, başarımız, başarısızlığımız neyse tüm personel bilir. Ayrıca şunu da söylemek isterim. Bugüne kadar hiçbir kriz döneminde personel çıkarmadık. Mesela Merter’deki fabrikada yaklaşık kırk kişinin çalıştığı dönemde patlayan Körfez Savaşı boyunca, yani dört buçuk ay süresince fabrikada yalnızca yer temizliği yapıldı, tek bir iş bile yoktu. Kimseyi işten çıkarmayı düşünmedim. Hatta bazı çalışanlar geldi, patron biz bir şey yapmıyoruz huzursuz olduk çıkar bizi diye. Atlatacaksak birlikte atlatacağız dedim. Krizleri hep öyle atlattık. Sanayicinin en büyük gücü birlikte çalıştığı insandır. Ben ileri teknolojiyle çalışırım, makineleşmeye inanırım. Ama bunlar insan unsurunun yanında tali meselelerdir.

Karşılıklı güven olursa başarı kendiliğinden gelir.

Sol gelenekle tanıştığım zamandan bugüne kadar hep şu soruyu sordum kendime: Yaşadığım ve birçok şey aldığım bu topluma ben ne vereceğim? Bir sanayici olarak da topluma çok şey verebilirsiniz ama ben buna başka şeyler de eklemeyi istedim hep. Üniversiteden itibaren hep toplumsal faaliyetlerin içinde oldum. Mezun olduktan sonra TMMOB Makine Mühendisleri Odası’nda uzun yıllar aktif olarak çalıştım. Oda yönetimi sağcı arkadaşların elindeydi, solun kazanmasında rol oynayan ekipteydim. İstanbul şubesi ve Ankara merkezde saymanlık ve denetçilik görevlerinde bulundum. Makine Mühendisleri Odası dışında başka meslek birliklerinde, derneklerde, oda ve vakıflarda da çalıştım. Meslek dışı sosyal faaliyetlerim de devam ediyor. 2017 yılında TEMA Vakfı’nın yönetim kurulu ve icra kurulu üyesi oldum. 2009’dan beri FRITERM’de yönetim kurulu üyemiz eşim Perihan Duruk’un öncülüğünde sokak hayvanlarına yönelik kurumsal sosyal sorumluluk projesini de sürdürüyoruz.

Sosyal faaliyetler hayatımda önemli bir yer tutuyor. Bunun tek sebebi sol gelenekten geliyor olmam değil. Rahmetli pederin de sosyal ilişkileri çok kuvvetliydi, o özelliklerinin bana da geçtiğini düşünüyorum.

Pandemi Süreci ve Getirdikleri

Değerli Aksekililer,

Bildiğiniz üzere tüm dünya ile birlikte zorlu bir pandemi sürecinden geçmekteyiz. Tarih boyunca insanoğlu her zaman zorluklarla karşılaşmış ve muhteşem değişim kabiliyeti sayesinde bu zorlukların üstesinden gelmeyi başarmıştır.

Bu pandemi sürecinde de insanlık olarak birçok değişim ve dönüşümlere şahitlik ettik. İş yapma alışkanlıklarından günlük yaşama, iletişimden tatil yapma alışkanlıklarımıza kadar birçok alanda değişim ve dönüşüm belki de geriye dönüşmeyecek şekilde hayatımıza girdi.

Akseki toplumu ve sivil toplum kuruluşları olarak bizlerin; yaşadığımız zorlukları ve engelleri aşma içgüdümüz ve değişen şartlara uyum sağlama kabiliyetimizin sayesinde bu değişim sürecine tam anlamıyla ayak uydurduğumuzu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Ayrı ayrı derneklerimizin hemşehrilerimizle sürdürdükleri iletişim çalışmaları, derneklerimizin yönetim ve istişare toplantılarının dijital platformlara taşınmasıyla çeşitli video konferansların düzenlenmesi ve hizmetlerin sürdürülmesi, sosyal medya ve iletişim grupları üzerinden

toplumsal kesintisiz bir iletişim ağının tesis edilmesi bunlara örnek olarak verilebilir.

Bir başka örnek vermek gerekirse; Akseki Eğitim Hayratı Derneğimizin organizasyonunda yapılan aylık video konferans toplantılarında, pandemi süreci değerlendirilirken sürecin meydana getirdiği değişiklikler ve bu değişimle birlikte ortaya çıkan birçok fırsatlar da elbette ele alındı.

Üzerinde durulan ilk ve en önemli konu elbette Akseki'nin nüfus ve ekonomik manada gelişmesi ve kalkınmasına yönelik projeler olurken, Akseki'nin tabiat güzellikleri ve zenginlikleriyle ülkemizde yeni bir alternatif turizm merkezi haline gelmesine yönelik hedefler ve projeler üzerinde ayrıca duruldu ve halen durulmaktadır.

Pandemi sürecinin yaşantımızda yaptığı değişikliklerden birisi de bizlerin bunu bir "fırsat" olarak gördüğü tatil yapma alışkanlığımız üzerinde oldu. İnsanların kalabalıktan, dolayısıyla virüs'ten uzak izole bir tatili tercih etmeleri de kamp ve karavan turizminin gelişmesine sebep oldu.

Dinlenmek ve zamanını doğal bir ortamda geçirmeyi arzulayan birçok tatilci, kendilerine hitap edecek kamp

Oğuz Acar
oguzacar@hotmail.com

karavan alanlarında soluğu aldı ve artan talep karşısında birçok kamp karavan alanı oluşan taleplere cevap veremeyecek hale geldi.

Yine bu süreçte artan talebe cevap vermek isteyen gerek girişimciler gerek belediyeler ve STK'lar birçok yeni girişimde bulundu. Bu konudaki çalışmalar ise artarak devam etmektedir. Ulusal Kamp ve Karavan Federasyonundan alınan bilgilere göre; Federasyon, Gaziantep'ten Bartın'a birçok ilin belediyesiyle kamp alanları oluşturmak için ciddi çalışmalarına devam etmektedir. Kendileri özellikle bölgesel kalkınma ajanslarıyla iş birliği halinde çalıştıkları bölgelerde kamp ve karavan alanı olarak seçilebilecek alanların tespiti noktasında ciddi hizmetler vermektedirler.

Bunun yanında salgın sonrası daha fazla tercih edilen kamp ve karavan turizmini geliştirmek için MÜSİAD tarafından "Karavan Park" projesi hazırlandı. Turizm Bakanlığı tarafından desteklenen bu projeyle Türkiye genelinde belirlenecek 75 noktaya karavancılar için park alanları kurularak, rotalar oluşturulması planlandı.

20 dönüm alanda planlanacak projede sosyal donatı alanları, elektrik, su gibi altyapı hizmetleri verilecek, piknik ve yürüyüş alanları yapılacak.

Adıyaman, Ağrı, Aksaray, Antalya, Artvin, Aydın, Balıkesir, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Düzce, Edirne, Elazığ, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Isparta, İzmir, Kahramanmaraş, Kars, Kastamonu, Kayseri, Konya, Kilis, Mardin, Mersin, Muğla, Nevşehir, Ordu, Sakarya, Sinop, Sivas, Şanlıurfa, Van ve Trabzon "Karavan Park" rotası üzerinde olan şehirler arasındadır.

Bugün Avrupa'da yaklaşık 6 milyon karavanın yollarda olduğu bilinmekte. Ülkemizdeki artan taleple birlikte kısa ve orta vadede Akseki'nin bir turizm destinasyonu haline gelebilmesi ve tanıtımı için Kamp ve Karavan turizmi oldukça önemli bir fırsat olarak karşımıza çıkıyor. Akseki, yapılacak bir veya birden fazla "Karavan Park" projesiyle katlanarak yükselen bu kamp karavan turizminden hak ettiği payı alabilecek potansiyele sahiptir.

Bugün Avrupa'da uluslararası standartlarda 25 bin kamp alanı varken ülkemizde bu standartlara uygun kamp alanı sayısı oldukça azdır. Ülkemizde pandemi süreciyle yükselen trendin orta ve uzun vadede yükselişini sürdüreceği uzmanlar tarafından açıklanıyor, bunun yanında gerek moto karavan gerek çekme karavan üreticilerinin talebe yetişemediklerine dair haberleri uzmanların görüşlerini destekler nitelikte.

Peki, o zaman Akseki'miz için yeni bir konu olan "Kamp Karavan" alanlarıyla ilgili biraz daha açıklayıcı bilgiler paylaşalım. Bu konuda merkezi Ankara'da olan Türkiye Kamp ve Karavan Derneği'nin hazırlamış olduğu E.I.C.C. (Uluslararası Kamp ve Karavan Federasyonu) yönetmeliklerine uygun örnek kamping projesinden bahsedelim.

Bu örnek projede kamp alanının standartları girişimci için ortaya konulmuş. Örnek yerleşim planı, donatı ve tesis görselleriyle desteklenmiştir. İlgilileri bu dosyaya Akseki Eğitim Hayratı Derneği'nin web sayfası üzerinden erişebilirler. Bizlere de bir kamp ve karavan alanında olması gereken standartlarla ilgili sizlere fikir vermesi açısından bazı bilgileri paylaşıyoruz.

Bir tesisin kamping sayılabilmesi için en az 30 kampçı ünitesini barındırması gerekir. (Ünite; en az 3 kişiyi barındırabilen çadır, karavan, bungalov)

Kampçı ünitesi başına hesaplanacak alan 70-100 m² arasında olmalı.

Tuvalet, duş ve lavabolar için yeterli miktarda su bulundurulmalı.

• Her 25 kampçı için en az 1 çamaşır makinesi bulundurulmalı.

• Her 25 ünite için bir yemek pişirme alanı bulundurulmalı.

• Park alanında ünitelerin elektrik ihtiyacını karşılayacak yeterli sayıda pano bulunmalıdır.

• Sıhhi tesislerdeki atıklar hijyenik foseptiklere veya şehir kanalizasyonuna aktarılmalı.

• Karavan atıkları için tahliye rögarı olmalı (her 100 ünite için bir adet).

• Uygun yerlerde her 10 ünite için 1 adet çöp kutusu olmalı.

İlk yardım ve yangın için gerekli tedbirler alınmalı malzemeler bulundurulmalıdır.

Kamp ve karavan turizmine yönelik gelişmeleri ve trendleri yeni bir kampçı olarak bendenizin de yakından takip ettiğimi sizlerle paylaşmak istiyorum. Her gün yeni destinasyonlar, yeni kamp karavan alanlarına ilişkin haberlerin yanında, karavan talebine yetişmeye çalışan üreticiler, karavan tecrübesini ilk defa deneyecekler için hizmet veren karavan kiralama şirketleri ve her gün artan filo sayıları, her şey dahil turizm sistemine karavancıları entegre etme, federasyon üyesi karavancılara indirimli yakıt temin etme vb. konuları projelendiren karavan derneklerine ilişkin haberler gündemden düşmüyor.

Dinlenmek ve doğadan istifade etmek isteyen tatilcilere hitap edecek

standartlara sahip bir kamp ve karavan alanı elbette önemli ancak kamp alanının bulunduğu çevre, doğal güzellikler ve kültürel zenginlikler, kamp alanı ile birlikte bulunduğu çevreyi de zenginleştireceği ortada.

Akseki'miz için yapılan turizm yatırımlarının daha da gelişmesi ve Akseki'nin bir alternatif turizm merkezi olma yolundaki hedeflerine ulaşması tahmin edileceği üzere bölgeye daha fazla sayıda yerli ve yabancı turistin gelmesine bağlıdır.

Bugün sürekli hareket halinde olan motosiklet grupları, karavan sahipleri, bireysel seyahat severler gezip gördükleri yerleri kendi sosyal medya gruplarında ya da kişisel hesaplarında paylaşarak binlerce kişiye ulaştırmaktadırlar. Saldı Gölü'nün, Isparta lavanta bahçelerinin keşif ve popülerleşme süreçlerine bakıldığında bu daha da iyi anlaşılacaktır.

Akseki ve Aksekililer olarak doğru tespit edilmiş alanda, asgari standartlarda hayata geçirilecek kamp ve karavan alanlarının hem yatırımcısına hem de Akseki'ye büyük fayda sağlayacağı ortadadır. Özellikle Akseki'nin bir alternatif turizm destinasyonu olma yolundaki hedeflerine ulaşması için bu konuyu son derece önemli bir fırsat olarak görmekteyiz.

Haydi Akseki bu fırsatı kaçıрма!

Ticaret Hayatımızda Dürüst Aksekili İmajının Çok Faydasını Gördük

1955 yılında Akseki Güzelsu’da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Konya’da tamamladı. Liseyi bitirdikten sonra babasının lastik kaynak atölyesinde iş hayatına atılan Gürpınar, 1985 yılında ağabeyi Vedat Özpinar’ın kurduğu fırın makineleri üreticisi FİMAK’ta çalışmaya başladı. Halen FİMAK’ın yönetim kurulu üyesidir.

Liseyi bitirdikten sonra babanız lastik kaynak atölyesinde çalışmaya başlamışsınız. Lastik kaynak işi tam olarak nedir biraz anlatır mısınız?

Liseyi bitirince babamın yanında tam zamanlı çalışmaya başladım ama ilkokul yıllarından itibaren iki ağabeyim ve kardeşimle birlikte zaten dükkânda çalışıyorduk. Özellikle yaz aylarında zamanımızın tamamı dükkânda geçerdi. Ben liseyi bitirdiğimde iki ağabeyim mühendislik fakültesinde okuyordu, küçük kardeşim lisedeydi. Üç çocuğun okutulması epey maliyetliydi zaten, dördüncü çocuğu okutmaya gücü yetmeyecekti babamın. Ayrıca işlere tek başına yetişemiyordu, sürekli yanında olacak birine ihtiyaç vardı. Bu nedenle 1975 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi’ni kazanmama rağmen eğitim hayatımı sonlandırmak zorunda kaldım ve babamla çalışmaya başladım.

Babamın yaptığı işe gelince; o zamanlar otomobil, kamyon, traktör ya da patoz dediğimiz harman makinelerinin lastikleri çok pahalıydı. Bu nedenle insanlar yeni lastik almak yerine tamir ettirme yoluna gidiyordu. Biz de lastikleri kauçukla “kaynak yaparak” tamir ediyorduk, kaplama yapıyorduk. Çok meşakkatli bir işti. Mesela, eskiden telli lastikler vardı. Kaplama yapabilmek için lastiğin üzerindeki yüzlerce teli tornavida, kerpeten ve ellerimizi kullanarak tek tek çekerdik. Akşama kadar on tane telli lastik yaptığım olurdu ve ellerim kan içinde kalırdı. Ayrıca yere bir sofra serilse ancak beş kişinin yan yana yemek yiyebileceği, küçücük bir dükkânda çalışıyorduk. Özellikle sıcaklarda işimiz daha da zorlaştırdı. 1985’e kadar babamla birlikte bu ağır koşullarda çalıştık. Sonra büyük ağabeyim rahmetli Vedat Özpinar’ın kurduğu, fırın makineleri üreten FİMAK’ta çalışmaya başladım. FİMAK’ı dokuz yıl önce kurmuştu ağabeyim

ve işleri büyümüştü. Bu nedenle yanına güvenebileceği birini istiyordu, böylece birlikte çalışmaya başladık. Ben makinelerin kurulmasıyla ve işçilerle ilişkilerle ilgilendirdim, ağabeyim finans işlerine bakıp yeni projeler düşünürdü.

Biraz FİMAK’ın kuruluşundan ve ilk dönemlerinden söz eder misiniz? Ağabeyiniz böyle bir işe girmeye nasıl karar vermiş?

Üniversite yıllarındayken kayınpederinin evinin karşısındaki fırından sürekli ekmek alıyormuş ve fırıncıyla sohbeti ilerletmiş. Bakmış ki fırındaki en büyük sorun baston dediğimiz uzun ekmeği yapmak. Günde dört-beş bin ekmek çıkaran bir fırında uzun ekmeğin hamurunu hazırlamak ve elle şekillendirmek hem maharet hem de yoğun emek gerektiriyor. Bunu görünce daha o zamandan kafasına koymuş uzun ekmek hamuru şekillendirme makinesi

yapmayı. 1976 yılında da baston makinesi dediğimiz bu makineyi yapmak için FİMAK’ı kurup, seksen metrekarelik küçük bir atölyede bir işçi ve bir çırakla işe başladı. Sürekli çalışırdı ağabeyim. Yalnızca atölyede çalışmazdı; mallarını pazarlayabilmek için sürekli yolculuk yapar, çoğu gece fırınlarda sabahlardı.

Fırınlarda sabahlama sebebi nedir?

İlk ürettiği hamur makinesinin yaptığı işi, ortalama bir fırında en az iki-üç usta yapıyordu. Tabii bu ustalar işlerini elinden alacağı gerekçesiyle bu makinenin iyi çalışmasını istemiyorlar. Bir fırının arka tarafında, ya da mutfağında diyelim, aralarında sıkı bağlar olan on civarında usta çalışır. Bunların teknik direktörü de hamurkâr dediğimiz ustalardır. Bazen makineleri sabote edenler oluyordu. Mesela hamurkâr makineye konulacak malzemeyi gerektiğinden cıvık hazırlar, hamur merdaneye dolaşır. Böyle bir

şey olunca da makine suçlanır ve fırın sahibini makineyi almaması için ikna etmeye uğraşırlar. Ben otuz beş yıldır bu işteyim daha makinenin yaptığı hamuru beğenen hamurkâr görmedim, en iyi ihtimalle “Fena değil” derler (gülüyor). Bu hâlâ önemli bir derttir bizim için. Bugün bünyemizde hamur yapmasını bilen yaklaşık otuz personelimiz var. Makineleri bu arkadaşlarımız yerinde kurup çalıştırırlar. Un ve su oranı ne olacak, tuz ve maya hangi safhada atılacak, bunları bilirler ve uygulamalı olarak gösterirler.

Ama ilk zamanlarda ağabeyimin başka kimsesi yok, o da sabote etme girişimleriyle karşılaşınca çareyi makineleri fırınlarda kendisi çalıştırmakta buldu. Ekmekler geceden hazırlandığı için geceleri orada olmak gerek. Her fırının başında her gece beklenmez tabii ama ağabeyim yetiştirdiği her yere gitmeye çalışırdı. Büyük bir mücadele içerisindeydi. Bu makineyle piyasada isim yaptıktan sonra da hamuru beze haline getiren konik yuvarlama makinesi yaptı. Ben 1985’te FİMAK’ta başladığımda ağabeyim büyüme niyetindeydi. Hem üretim kapasitesini artırmak hem de yeni makineler tasarlamak istiyordu.

1985 yılından sonra neler yaptı FİMAK?

Hamuru geliştirmeye yarayan dinlendirme ve fermentasyon makineleri yaptık. 1992 senesinde ise kesme makinesini yapıldı. FİMAK kademe kademe büyüyordu. 1996 yılından itibaren pişirme fırınlarına başladık. Güzel sonuç alınca pişirme fırınlarını çeşitlendirdik. Ekmek fırını, pastane fırını, katlı fırın derken fırın çeşitlerimiz çoğaldı.

1990’lı yıllarda Bursa’da bir firmayla işbirliği yaparak ihracata başladık. İhracat başlayınca işlerimiz bir anda arttı. Sanayideki üç dükkânda üretim yapıyorduk. Bir yerde makine üretiliyor, bir yerde boya yapılıyor, bir tarafta montaj oluyordu. Talep artınca her işin aynı çatı altında yapılabilceği bir fabrikaya ihtiyaç duyduk ve 1991 yılında Konya Organize Sanayi Bölgesi’ndeki 4000 metrekarelik ilk fabrikamıza taşındık. Fabrikaya taşınmamız bize sınıf atlattı diyebilirim. Ambalajlama, sandıklama gibi konularda çok yol aldık. İmajımız değişti. Depoda stok yapabilmek de önemli yenilikti bizim için. Bursa’dan sonra Burdur’dan bir firmayla işbirliği halinde Irak ve Türki Cumhuriyetlere ihracat yaptık. 2000’li

yıllardan itibaren de kendi mallarımızı tek başımıza ihraç etmeye başladık. Hem iç pazara hem dış pazara üretim yapmaya başlayınca o fabrika binası da yetmemeye başladı. 2009 yılında 45.000 metrekarelik şimdiki fabrikamıza taşındık. Şu anda yetmişe yakın ülkeye ihracat yapıyoruz. Özellikle Rusya ve Ukrayna pazarında çok güçlü olduğumuzu, büyük bir ağ kurmayı başardığımızı söyleyebilirim.

İç pazarın lokomotif firması da biziz. Yüzden fazla ürün çeşidimiz var. Bugün unlu mamuller, fırıncılık, pastanecilik, restoran zincirleri, kafe, otel ya da catering alanlarında bizim bir makinemizi görmeme ihtimaliniz çok düşüktür.

Konya’daki Aksekili işadamlarından söz edilirken kendisinden önceki kuşaktan bazı kişilerle birlikte 2015 yılında vefat eden ağabeyinizin ismi de sık anılıyor. Biraz ağabeyinizi anlatır mısınız, neydi ağabeyinizi farklı kılan?

Rahmetli Vedat ağabeyim her şeyden önce çok iyi bir mühendis ve girişimciydi. Zaten FİMAK’ın başarısının altında da mühendislik bilgisi ve ticari kabiliyetini birleştirebilmesi yatar. Daha çocukluk yıllarında ticari yeteneğinin olduğu belliydi. Hem babamın yanında çalışır, hem hiç gocunmadan gazoz satar, simit satar, sebze satar. Böyle bir çocuktu.

FİMAK’ta da hep yenilik peşindeydi, yurtdışındaki gelişmeleri yakından takip eder, etrafını çok iyi gözlemler ve piyasada nelere ihtiyaç olduğunu anlardı. Kendini geliştirmek için sürekli uğraştığı için bu durum FİMAK’a da yansdı. Ağabeyimle birlikte FİMAK da gelişti. Bir gün “Otuz yıllık makineciyim hâlâ 30.000 bin eksikim var” demesini hiç unutmam. Çalışkanlığını daha önce söylemiştim. 2015 yılında altmış beş yaşında vefat edene kadar gece fırınlarda ekmek yapmayı sürdürdü, artık mecbur olduğu için değil sevdiği için yapıyordu tabii.

Bence FİMAK’ı farklı kılan asıl şey kalite ruhudur. Belki kulağa klişe gibi geliyor ama bunu tüm samimiyetimle söylüyorum. O kalite ruhu da bize babamın küçük dükkânından mirastır. Babam lastikleri kaynatmak için hep en iyi ve tabii en pahalı kauçuğu kullanırdı. Neden daha ucuzunu kullanmadığını sorduğumuzda da bize işimizi kaliteli yaparsak memnun kalan müşteri bizim

reklamımızı yapar derdi hep. Hakikaten harman yerlerinde çalışan patozların lastikleri bizim kaydattığımız yerden kesinlikle kopmazdı. Konya Ovası’nda böyle bir namı vardı dükkânımızın. Ve bu kalite ruhu ya da takıntısı diyelim, babamdan tüm kardeşlere aynen geçti. FİMAK’ta da babamın “İşini kaliteli yap, sözünü tut, hakkını da iste” düsturuyla hareket ettik hep. Belki piyasadaki diğer firmalardan pahalıdır bizim ürünlerimiz ama birinci sınıftır.

Ağabeyimin bir özelliği de piyasada dürüstlüğüyle tanınan biri olmasıdır. İş hayatında Aksekililer güvenilir insanlar olarak bilinirler zaten, ağabeyimde de bu özellik fazlasıyla vardı.

Kardeşiniz Prof. Dr. Cevat Özpinar’la Konya ticaret hayatındaki Aksekililer ile ilgili epey konuştuk. Siz neler söylersiniz bu konuda?

Şu anda Akseki’nin tümünden ne kadar insan Konya’da yaşıyordur doğrusu bilmiyorum ama köyümüz Güzelsu’dan elli ailenin Konya’da yaşadığını ve iş yaptığını söyleyebilirim. Önceki kuşaklar iş hayatında bir dürüst Aksekili imajı yaratmış ve bizler de bunun çok faydasını gördük. Bu imaja aykırı hareket etmediğimiz sürece başka bir şey yapmamıza gerek kalmıyor (gülüyor).

Bugün Konya çok büyüdü, iş hayatı belli bir merkezde değil artık. Eskiden ticaretin olduğu her yerde Aksekililer vardı. Lastik, otomotiv, akaryakıt, manifatura ve konfeksiyon işindekilerin çoğu Aksekili’ydi. Hatta Konya’nın ilk şapka dükkânını açan da Güzelsulu bir hemşerimizdir.

Ben Konya’daki Aksekililer arasındaki dayanışmanın gücüne de tanık oldum. Geçmiş zamanda, kereste işi yapan bir Aksekili çok zor duruma düşmüştü. Aksekililer pek iş batırmaz ama bu hemşerimiz batırmış nasıl olduysa. Kepenkleri kapatmış, on gün açmamış dükkânı. Durumunu kimselere de söyleyememiş. Bu durum Aksekililerin kulağına gidiyor. Keresteci hemşerimize hiç haber vermeden dükkânı açıyorlar, depoyu ağzına kadar keresteyle doldurup kasaya da bir miktar para koyuyorlar. Sonra kerestecinin evine gidip ısrar ederek hatta biraz da zorla dükkânı yeniden açmasını sağlıyorlar. Hemşerimiz zor durumu böyle atlattıyor. Aksekililer arasındaki dayanışmayı çok iyi anlatan bir örnektir bence bu.

Atatürk Köşesi: Atatürk ve Tarihimiz

“Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan yapana bağlı kalmazsa değişmeyen gerçek, insanlığı şaşırtacak bir nitelik alır.” Sözü ile tarihe geçmiş bir liderin tarih anlayışından ve onun Türk Tarihine verdiği önem ve katkılardan söz edeceğiz bugün...

1920’lerin şartlarına göz atmak, Atatürk önderliğinde verilen mücadeleyi ve yapılanları anlamak açısından önemlidir. 1912-1922 yılları arasında aralıksız 10 yıl savaştan bir millet, zafere ulaşmış olmanın haklı gururu içindedir. Kurulan yeni devlette artık tebaa olmaktan çıkıp, vatandaş olmanın bilincine varmaya başlayan Türkler, Atatürk’ün şahsında çağı yakalama atılımına başlamışlardır. Bu atılımın önemli bir adımını Türklerin kendilerini tanımaları çalışmaları oluşturur. Türkiye Cumhuriyeti’ni oluşturan Türkler, bu topraklarda yaşarlarken, toplum olarak hafızalarının tazelenmesine de ihtiyaç duymuşlardır. Bunu gerçekleştirecek araç ise “tarih” olacaktır.

1928 yılında Wells’in “Dünya Tarihi” üzerinde incelemeler yaparak “Türk Tarihi”nin en başından itibaren belgeleri ile yazılması çalışmalarını yürütüyordu. Tarihin önemini her

fırsatta vurgulayan, hemen her demecinde bundan örnekler veren Atatürk’ün özellikle İslam Tarihi üzerindeki araştırmaları kayda değerdir. 1933 yılında ortaokullar için üç, liseler için dört cilt halinde hazırlanan tarih kitapları serisinde Hz. Muhammed dönemindeki savaşların haritaları özellikle Atatürk tarafından hazırlanmıştır.

1930 yılında Âfet Hanım aynı zamanda Türk Ocakları Aksaray delegesidir. 23 Nisan 1930’da VI. Kurultaya katıldığında o zamanın son derece değerli bilim, edebiyat ve devlet adamlarının tartışmalarını yakından izlemiş, kadın üyelerin çoğalmas ve böylece kadın hakları konusunda daha fazla taraftar kazanmanın gerekliliğini hissetmişti. Ama Atatürk bir eğitimli kadın olarak ondan nasıl bir katkıda bulunacağını sorduğunda konu Türk Ocakları’nın tüzüğünde yazılı görevlerine gelmişti: “Ocağın maksadı; milli şuurun kuvvetlenmesi, medeni ve sağlıklı gelişme ile milli ekonominin gelişmesi olduğuna göre bu çerçevede, takip etmekte olduğu cumhuriyet, milliyet ve çağdaş medeniyet ile halkçılık için neler yapmakta olduğunu sorgulayıp kurultayda gündeme getirmelisin!” dediğinde bu konuda çok deneyimi olmasa da Âfet Hanım için başkaca bir seçenek kalmamıştı. Ayrıca Atatürk önerisini somutlaştırarak; “Bu mesele üzerinde çalışacak ve Türk tarihinden bahsedeceksin!” demişti. Ama kendisi de yardım edecekti.

Köşke davet edilen kurultay üyelerinden bazıları ile de konu tartışılmış, Âfet Hanım’ın hazırladığı konuşma dinlenerek uygun bulunmuştu. 28 Nisan 1930 günü Atatürk’ün de hazır bulunduğu kurultayın son toplantısında yaptığı konuşma sonrası Âfet Hanım kırk imzalı bir önerge ile:

“Türk tarih ve medeniyetini ilmi bir surette incelemek için, özel ve sürekli bir heyet oluşturulmasına karar verilmesi ve bu heyetin üyelerini belirleme yetkisinin merkez heyetine bırakılması” teklifini getirmişti.

Sacide Bolcan

Ankara Üniversitesi
Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi
Tarih Bölümü mezunudur.

Üniversitede geçirdiği yıllar ve mezuniyeti takip eden öncelikle iki yılı Ata’mızın manevi kızı Prof.Dr. Âfet İnan’la çok yakın bir mesai ile geçmiştir. Tarih Bölümünde eğitimle edindiği birikimin en önemli kısmını bu birliktelikten doğan deneyimler ve tanıdığı tarihsel şahsiyetlerle görüşmeler oluşturur.Sonrasında İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde çeşitli ve önemli görevlerde bulunmuş,erken emekliliği sonrası tüm zamanını “Atatürk ilke ve inkılapları”dersi vererek geçirmiştir.1999–2010 yılları arasında beş üniversitede görev almıştır.2009 yılında yayınlanmış“Atatürk’le Yakın Tarihimiz” adlı bir kitabı bulunan yazar halen bu işlevini çeşitli platformlarda yazılar yazarak ve konferanslar vererek sürdürmektedir.

Yakın zamanda Tunç yayınlarından çıkan, araştırmacı yazar Hıfzı Topuz’un önsözüyle ve Atatürk’ten anılarla anlam kazanan “Tarih Zevki” adlı kitabı yakın tarihimize ışık tutarak okuyucu kitlesinin ilgisini çekti.

Önergeye merkez heyeti 84. madde olarak bir metin eklemiş ve “Türk tarih ve medeniyetini ilmi bir şekilde inceleme ve araştırmakla sorumlu olmak üzere bir “Türk Tarih Heyeti oluşturur” kararı çıkmıştı.

Yoğun olarak tarih çalışmalarının yürütülmesi Atatürk’ün de denetiminde 1930 yılı yaz aylarında Yalova’daki yazlık evde devam etmiş, milletvekili olan tarihçilerin de gelip gitmeleri ile konular derinlik kazanmaya başlamıştı.

12 Mart 1931 Kurultayında Türk Ocakları’nın kapatılması kararı alındığında Atatürk’ün emri ile Türk Tarih Heyeti, “Türk Tarihini Tetkik Cemiyeti” adını almış, halkevlerinde bir çalışma mekânına ilaveten yaz aylarında da Dolmabahçe Sarayı’nın giriş katında çalışmalarını sürdürmüştür. Görüldüğü gibi çalışmaların her safhasında Atatürk vardır.

Cemiyet, tarih konusundaki çalışmalarını geniş tutmuş, tarihimize esas teşkil edecek geçmiş zamanlarımızı belgelendirmek amacı ile arkeolojik çalışmaların da başlatılmasını programına almıştır. 1935 yılında Türk Tarihini Tetkik Cemiyeti “TÜRK TARİH KURUMU” adını alarak çalışmalarını sürdürmüş, yeni çalışma programı bizzat Atatürk tarafından Florya’da yapılan toplantıda maddelerle esasa bağlanmıştı. Kurum, yaz aylarında İstanbul’da devam eden çalışmaları ile de Osmanlı belgelerinin nerelerde ve ne durumda olduklarını tespit için önemli bir arşiv çalışmasına girmiştir. Ayrıca Ankara’da da Cumhuriyet arşivi çalışmaları yürütülmekte idi. Kurumun tüm faaliyetleri yayın yolu ile kamuoyu ile paylaşılmış, günlük gazeteler bundan böyle haberleri aktarmayı sürdürmüşlerdir.

Tüm bu çalışmalarda Atatürk’ün katılımı çok önemlidir. Bu da çalışılan konulara ne kadar önem verdiğini göstermektedir. 1935 yılı Eylül ayında Ertuğrul Yatı’nı kurum üyelerine tahsis ederek onların Marmara ve Ege bölgelerindeki tarihi âbideler ile kazı yerlerini görmelerini, kamuoyuna da tarihi eserlerin bulunup yaşatılması sorumluluğunu taşıdıklarını iletmelerini sağlamıştır. Kendi deyişine göre

Atatürk, okul sıralarındaki derslerinden itibaren tarih okumasını sevmiş ve hayatının her devrinde çeşitli tarih kitapları ve konuları ile meşgul olmuştur ki, bu ilgiyi de Türkiye sevgisi ve bu merakla izah mümkün olabilir.

Muhterem Hocam Prof. Dr. Âfet İnan’ın o dönem tarih çalışmalarında aktif rol oynaması ve hatta zaman zaman gelişmelere vesile olması önemlidir. Sonraki kaynaklarda da yer almış bir anıyı bizzat kendisinden dinlemiş olmakla burada da nakletmeyi gerekli görüyorum. Lozan’da aldığı dil eğitimi sonrası yurda döndüğünde Fransız Lisesi’nde (Notre Dame de Sion) derslere devam eden Âfet Hanım, bu okulda aldığı eğitimde kafasını karıştıran konular, hatta özellikle Türkler ile ilgili yanlış bilgilerin öğretiliyor olmasından duyduğu rahatsızlığı hem hocaları ile hem de Atatürk’le paylaşmaktan çekinmedi. Şöyle ki; “Türkler sarı ırka mensup, ikinci derecede (secondaire) bir barbar kavimdir.” Bilgisi ve Türklerle hiç benzemeyen örnek resimlerle de bunun anlatılıyor olması son derece rahatsız edici idi. Asya’nın Dokuz yüz milyona yakın nüfusunu iki büyük ırk oluşturuyor, Sarı ve Mongol ırka mensup grup içinde Türkler de sayılıyordu.

Aynı kitap; “Geçmiş zamanlarda zengin ve çok güzel uygarlıkların yurdu olan Küçük Asya (Anadolu), bugün fakir bir ülke olup dokuz milyon nüfusa sahiptir. Bu çöküşün esas nedeni, Türklerin bu yerleri fethetmesiyle eski ticaret yollarının ve sulama işlerinin terk edilmiş olmasıdır. Fakat tarım gelişebilir, bundan başka bir ülkede çeşitli madenlerin (bakır, kurşun, krom, boraks, deniz ürünleri vb.) işletilmesi şimdiye kadar olduğundan daha iyi değerlendirilebilir ve bu ülke Hindistan’ın yollarını açabilir. Bu yeniden doğuş, kuşkusuz Türkiye’nin kendi kendisini kurtarması ve Asya üzerinde yoğunlaşması, fakat Avrupa’nın büyük devletlerinin desteğini sağlamak ile mümkündür.” Yorumu ile Türkiye’ye değer biçiyordu.

Bu sırada tarih çalışmaları ile meşgul olan Atatürk de Wells’in “Dünya Tarihi”ni Türkçe’ye çevirtmiş, İstanbul Üniversitesi’nde verilen tarih notlarını

Sanatçı Ergün Başar

okumaktaydı. Manevi kızının getirdiği kitaptaki bilgileri gördüğünde:

“Hayır, bu böyle olamaz. Bunun üzerinde meşgul olalım.” Diyerek konunun hassasiyeti ile yeni bir çalışmanın da başlaması talimatını vermişti. Çalışılacak konu şuydu:

“Türklerin cihan tarihinde en eski çağlardan beri gerçek yeri nedir ve uygarlıkta hizmetleri neler olmuştur?”

Bu çalışmalar hemen başlatılmış, özellikle 1930 yaz aylarında Yalova’daki köşkte, tarih otoriteleri ile yapılan uzun tartışmalar, gerçek anlamda şimdiye kadar yazılamamış ve İslam Tarihi içinde nerede ise yok olmuş Türk tarihinin belgelerle ve gelecek nesillere aktarılacak nitelikte doğrusu ve yanlış ile kayda geçmesine karar verilmiştir. İşte “Türklerin Tarihi” ve okullarda okutulması gereken tarih kitaplarının yazılması bu yıllara rastlar.

Türk Tarih Kurumu gerek Atatürk’ün sağlığında ve gerekse onun ölümünden sonra üzerine düşen sorumluluğu hakkı ile yerine getirmiş bir kurumdu... Tâ ki 1980’lere kadar... Yıllarca bu kurumda çalışmış birisi olarak günümüz uygulamaları içimi acıtıyor. Ömrü boyunca Türk Dili ve Tarihine çok önem vermiş ve kurduğu iki kuruma şahsi mirasını bırakacak kadar bizlere önemli bir mesaj vermiş önderimiz Atatürk’ün huzurla uyuması önündeki engeller bir tarihçi olarak da algılamakta zorlandığım bir konudur.

Koronavirüs Savaşçısı Hemşireye Doğum Günü Sürprizi

Haber: Mustafa Hatipoğlu

Akseki Belediye Başkanı Özkan, "Bütün gönlümüz, her şeyimiz sizinle, belediye olarak, her zaman hizmetinizdeyiz. Hepinizi tebrik ediyorum, Allah razı olsun. Bütün sağlık çalışanlarından, başta doktorlarımız, siz hemşirelerimiz ve hizmetli arkadaşlarımız olarak hepinizden Allah razı olsun. Sizlerin ne kadar zor şartlar altında çalıştığınızı biliyoruz. Size nasıl doğum günü sürprizi yaparız diye çok düşündük. En son sizi belediyemize çağırmayı planladık. Nice mutlu sağlıklı yıllara." şeklinde konuştu.

Hemşire Dilara Andaç ise, "Ablamın mesaj atması üzerine duyarsız kalmayıp, benim doğum günümü kutlamak için bu organizasyonu hazırlayan, bu zorlu süreçte bizi yalnız bırakmayan, sürekli hastanemize destek olan Akseki Belediye Başkanı İbrahim Özkan'a çok teşekkür ederim. Ülkemizde yaşanan salgından dolayı uzun süredir evime gidemiyorum. İlk defa ailemden ayrı bir doğum günü geçiriyorum. Bu yüzden hüznüldüm ama bu sürprizden sonra çok mutlu oldum. Tekrar çok teşekkür ederim. İyi ki varsınız. Evde kalın, sağlıklı kalın" dedi.

Koronavirüs (Covid-19) ile mücadele kapsamında Akseki Devlet Hastanesi'nde görev yapan ve iki aydır evine gidemeyen Hemşire Dilara Andaç'a doğum günü sürprizi yapıldı.

Akseki Belediyesi'nin sosyal medya hesabına mesaj atan Dilara Andaç'ın ablası Lütfiye Andaç, yaklaşık 2 aydır onu göremediklerini ve ilk defa doğum gününde ayrı kaldıklarını ifade ederek, hemşire olan kardeşine doğum günü sürprizi yapılması için Belediye Başkanı İbrahim Özkan'dan destek istedi. Bu isteğe kayıtsız kalmayan Başkan Özkan, Dilara Andaç'ı belediyeye çağırarak doğum gününü bizzat kendisi kutladı.

Akseki Devlet Hastanesi'nde görev yapan Sorumlu Hemşire Hürü Sağır ile iletişim kuran Akseki Belediyesi personelleri, Belediye Başkanı'nın rahatsızlandığını söyleyerek Dilara Andaç'ı ve Sorumlu Hemşire Hürü Sağır'ı hastaneden alarak belediye binasına getirdi. Makam odasına giren Hemşire Andaç, Başkan Özkan ile sohbet ettikten hemen sonra kapı

Hukuk Köşesi: Derneklerin Taşınmaz Alım Satımı

Toplumsal hayatımızda yaygınlaşmış olan dernekler hakkında oldukça merak edilen sorulardan bir tanesi de derneklerin taşınmaz alım satımı konusunda hak ve yetki sahibi olup olmadığıdır. Hukukumuzda göre bu sorunun cevabı olumludur. Dernekler de hak ve fiil ehliyetine sahip tüzel kişiler olarak, gerçek kişiler gibi taşınmaz edinme veya edindikleri taşınmazları satma konusunda hak sahibidirler.

Mevzuatımıza göre, dernek genel kurulunun görev ve yetkileri arasında, derneğe taşınmaz mal alınması, mevcut taşınmaz mallarının satılması ve sair tasarruflar hususunda yönetim kuruluna yetki verilmesi de yer almaktadır.

Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri arasında da genel kurulun verdiği yetki ile derneğe ait taşınır ve taşınmaz malları satmak, yenilerini almak ve sair tasarruflar yer almaktadır. Bu suretle yönetim kurulu derneği temsil etmekte olup bu hususta kendi üyelerinden bir veya birkaçına yetki verebilir. Bir başka deyişle; dernekler, genel kurullarının yetki vermesi üzerine yönetim kurulu kararıyla taşınmaz mal satın alabilir veya taşınmaz mallarını satabilirler. Dernekler edindikleri taşınmazları, tapuya tescilinden itibaren bir ay içinde mülki idare amirliğine bildirmekle yükümlüdürler. (5253 Sayılı Dernekler Kanunu Madde 22)

Dernek adına taşınmaz alıp satabilme yetkisinin, genel kurulca yönetim kuruluna verilmesi halinde, yönetim kurulunca bu yetkinin kullanılabilmesi için, dernek tüzüğünde, yönetim kurulunun yetki ve görevleri içerisinde bu yetkinin yer alması gereklidir. Tüzükte, yönetim kurulunun yetkileri sıralanırken, taşınmaz mal üzerinde tasarruf konusundaki yetkinin açıkça belirtilmesi önemlidir.

Derneklerin ve üst kuruluşların taşınmaz üzerindeki tasarruflarıyla ilgili olarak İç İşleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı'nın görüşüne göre;

Dernek adına taşınmaz tasarrufunda bulunacak kişinin yetkili olup olmadığının

ve kimliklerinin, taşınmazın alınması ya da satılmasına dair verilen yönetim kurulu kararında belirtilmesi gerekmekte olup, tapu işlerinde ise Tapu Kanununun 2. maddesinde bahsi geçen belgenin (yetki/izin belgesinin) mahallin en büyük mülki amirliğinden alınması gerekmektedir. Derneklerin, amaçlarını gerçekleştirmek amacı ile taşınmaz üzerinde tasarrufta bulunmaya yönelik (satış, alım, aynı hak tesisi, bağış kabul, bağışlama vb.) işlemleri için alınan genel kurul kararlarının tüzüklerine aykırı olup olmadığı konusunda ise mahallin en büyük mülki idare amirinden herhangi bir belge alınmasına gerek yoktur. Ancak bu işlemler için derneğin tüzüğünde hüküm bulunması şarttır.

2644 Sayılı Tapu Kanunu'nun 2. maddesi hükmüne göre; "Hükmi şahısların tapu işlerinde merkez veya şubelerinin bulundukları yerin en büyük mülkiye amirinden nizamnamelerine göre gayrimenkul tasarrufuna izinli olduklarına ve tescil işini yapacak mümessilin salahiyetine dair alınacak belgenin verilmesi mecburidir."

Görülebileceği üzere dernekler, genel kurullarının yetki vermesi üzerine yönetim kurulu kararıyla taşınmaz mal satın alabilir veya taşınmaz mallarını satabilmektedirler. Ayrıca bu konuda yetkili organlardan karar alındıktan sonra tapu müdürlüğünde işlem yapılabilmesi için dernek merkezinin bulunduğu yer mülki idare amirliğinden (dernekler biriminden) yetki belgesi alınmasının gerekliliği de ortaya konulmuştur.

Mahallin en büyük mülki amirinden alınacak yetki/izin belgesinde, yetkililerin ve taşınmaza konu olan tasarrufun belirtilmesi gerekecektir. Keza, noterden veya dernekler biriminden tasdikli ibraz edilecek yönetim kurulu kararında da, yetkili kılınan kişilerin kimlik bilgilerinin belirtilmesi gerekmektedir. Ancak alınan yetki/izin belgesinde, derneğin taşınmaza konu tasarrufları açıkça belirtilmeyebilir. Bu halde, genel kurul kararına atıfta bulunularak işlem yapılması talep edilip, yönetim kuruluna yetki veren genel kurul kararı ile birlikte

Arabulucu & Avukat
Arzu Külahcıoğlu Altıntöz
arzukulahci@yahoo.com

yönetim kurulu kararının (yetkililerin kimlik bilgilerini açıklayan) noterden veya dernekler biriminden tasdikli birer örneğinin istenilmesi gerekecektir.

Ayrıca belirtmek gerekir ki; derneğe ait taşınmazların satışında, taşınmazın satış değerinin objektif olarak bir değerlendirme kuruluşunca belirlenmesi ve satışın bu bedele göre yapılması yerinde olacaktır.

Sonuç olarak, derneklerin taşınmaz alım satımı yapabilmesi için özetle;

Derneğin tüzüğünde, taşınmaz alımı ve satımı ile ilgili hüküm bulunmalı,

Taşınmaz alımı ve satımı ile ilgili olarak Dernek Genel Kurulunca, Yönetim Kuruluna yetki verilmeli,

Yönetim Kurulunca, Genel Kuruldan almış olduğu yetki doğrultusunda alımı ya da satışı yapılacak taşınmazın pafta, parsel, ada, adres bilgileri ile taşınmaz bedeli, alım şekli ve yetkilendirilen kişinin bilgilerini içeren karar örneğini, sunacağı bir dilekçe ile Dernekler Müdürlüğüne müracaat edilmeli ve yapılacak işlem için izin yazısı talep edilmeli (Tapu Kanunu madde 2 gereğince),

Dernekler Müdürlüğünden alınacak yetki belgesi ile birlikte de ilgili Tapu Sicil Müdürlüğünde taşınmaz alış ya da satış işlemi yapılmalıdır.

Virüs Sonrası Çözüm Getirecek Devlet Politikası Nedir?

Berk Hacıgüzeller

Marmara Üniversitesi İşletme bölümünde lisans eğitimini, Marmara Üniversitesi “Yönetim ve Organizasyon” dalında yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır.

Ernst & Young Bağımsız denetim şirketinde çalışma hayatına başlayan Hacıgüzeller, mali tablolar denetimi ile uluslararası denetim ve yönetim prensipleri kapsamında kurumsal denetim faaliyetlerinde bulunmuştur. Daha sonra kariyerinde, değişik sektör ve çok uluslu kurumlarda genel müdür yardımcılığı, genel müdürlük ve yönetim kurulu üyelikleri görevlerinde bulunmuş olup üst düzey yöneticilik ile kariyerine devam etmektedir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu eğitimleri de vermekte olup, KGK Bağımsız Denetçisi ve Mali Müşavirdir. Aynı zamanda, üniversitede “Stratejik Marka yönetimi” yüksek lisans programında “ Küreselleşme” dersi vermektedir.

Ekonomide bir gerçeklik vardır, önce olay yaşanır, sonra o olayın yarattığı dinamiklerle teori ortaya çıkar.

Bu yazıyla, özellikle ülkemizin önündeki otuz yılı için ekonomik geleceğine yön çizme noktasındaki olası tercihlere ışık tutabilecek kısa bir değerlendirme hedeflemektedir. Bu çerçevede, modern dünya piyasa ekonomisi tarihinde üç iktisat teorisinin varlığından hareket ederek bunları teker teker anlatarak, benzerlikler/farklılıklar karşılaştırması yaparak bugünün değerlendirilmesi yerine, bu kuramsal yaklaşımların, zaman içerisinde birbirlerini nasıl takip ettiklerinden çıkışla, yazının sonuç hedefini desteklediği düşünülen bağlantıları ele alınmaktadır.

Modern iktisat tarihine baktığımızda, ilk önce “Klasik-Neo Klasik Ekonomi Teorisi” karşımıza çıkar. 1776 tarihli “**Milletlerin Zenginliği**” kitabı ile Adam Smith; ekonomi piyasasının kendi dinamikleri içerisinde kendisini dengeleyeceğine inanarak, devleti piyasa içerisinde bir aktör olarak görmeyen, hatta dışarıda tutan; ekonomik gelişimin, bireylerin ticari ortamda büyüyen, gelişen kazanımları ve ortaya çıkan varlıklarının toplumun varlıkları olarak değerlendirilebileceğini içeren bir kuramsal çerçeve ortaya koymuştur. Neo-klasik teoride aslında devletin ekonomiye dâhil olması savunulmakla birlikte, bu alanın ancak çok çok sınırlı olması gerektiğinin altı çizilir. Zaman içerisinde gelişen ekonomik dünyanın dinamiklerinin Adam Smith’in bu görüşleri yönünde şekillenmesi, bu teorisinin uygulama zeminini güçlendirmiştir. İlerleyen yıllardaki ekonomik gelişmeler, kendi uygulama politığını belirlemiş, genel kabul görmüş ve bazı çevrelerce vazgeçilmez olan bir ekonomik ortam oluşturmuştur. Bir başka deyişle,

piyasa teorii, teori piyasa dinamiğini beslemiş ve kemikleştirmiştir.

1929 ekonomik buhranının ortaya çıkışı ile hâkim ekonomi anlayışı, bu teorisinin vazgeçilmezlerinden biri olan “piyasanın kendi dinamikleriyle çözüm bulması” gerçekliğinin kendiliğinden hayata geçmesini beklemiş; ancak çözüm ve ekonomik buhrandan çıkış, devletlerin müdahalesiyle; vergi oranlarının düşürülmesi, kamu yatırımlarının ve harcamalarının artırılmasıyla mümkün olabilmektedir.

“Klasik-Neo Klasik Teori,” kısaca “Klasikler” dönemi, 1929 ekonomik buhranı için devlet kaynaklı çözüm yollarının hayata geçirilmesi ve faydalı sonuçlarının görülmesi ile geçerliliğini kaybetmiştir. Bu süreç sonunda, güncel piyasa ve artan rekabet ekonomisi, yarattığı çözümlerle dönemin iktisatçısı olan John Maynard Keynes’in prensiplerine benzer özellikler göstermiş ve bu prensipler “Keynes Teorisi” olarak anılmaya başlamıştır.

Bu teori, piyasa ekonomisinde devletin ekonominin hacimsel sınırlarını düzenlemeye, etkiel gücünü belirlemeye müdahale edebilecek bir aktör olması gerektiğini savunur. Arz ve talep uyumsuzluğunun, serbest piyasa ekonomisinin oluşturduğu dinamikler sonucu kaçınılmaz olduğunu, dolayısıyla devletin bu açığı normalize etme noktasında devreye girebileceğini öngörür, zorunlu kabul eder. Bu teori, 1929’dan itibaren dünyadaki makroekonomi dinamiklerini arz/talep, yatırım/istihdam, tüketim/gelir, gelir/tasarruf yaklaşımlarıyla 1970’li yıllara kadar kırk yıla yakın belirleyici ve düzenleyici çözümler yaratmıştır.

Aynı zamanda, serbest rekabetin en üst seviyede hüküm sürmesi, parasal fazlalığın yönetilmesi gibi yeni ekonomik parametrelerin genel geçer gündem haline gelmesi,

piyasa ortamında her geçen dönem maksimuma erişme noktasına ulaşan çetin rekabet karlılığının ve bireysel gelir faydalanmasının getirdiği yeni düzen içerisinde, maliye politikaları yerine para ve faiz politikalarının hem serbest rekabet içerisinde piyasa oyuncusu hem de devletler düzeyinde gündem oluşturmaları ile yeni bir dönemin başlangıcı diyebileceğimiz bir düzen oluşmuştur.

Bu dönemde, ekonominin ortaya çıkan dinamiklerine teorik yaklaşımlı çözümlerin yetersiz kalması, ölçsüz ve plansız daha da önemlisi post modernist ortamın öncelikleri itibarıyla ekonomik hedef savruluşları, piyasa dengesini bozarak, devletin “Keynes Teorisi” anlamında müdahil oluşuna muhalif olan ekonomik yaklaşımların yine güçlenmesine sebep olmuştur ve devlet müdahilliğini bertaraf edici uygulamalar başlamıştır. Bu aşamada; “Klasik Teori” dönemine dönüş belirtilerinin yaşandığını, yani 1929 ekonomik buhran öncesi dönemin niteliği olan devlet müdahalesinin veya piyasa aktörlüğünün en aza indirgenmesi hatta olmaması gerektiğine ilişkin baskın yaklaşımlar yaygınlaşmaya başlamıştır.

Ve üçüncü teori; bu yeni dönemde, çok kısa ve dar tabiriyle “Monetarist Yaklaşım” ortaya çıkmıştır. Bu teori; serbest piyasa rekabetinin küresel rekabet dinamiklerini de içerisine dâhil ederek ve en üst seviyede yaşanmasının doğal bir sonuç olacağını; parasal fazlalığın para politikaları yönetimi adıyla maliye politikalarından hemen hemen tamamen bağımsız bir dinamik olarak piyasa parametrelerinden bir tanesi haline gelebileceğini öngörmüştür. Bu serbest piyasa ve parasal rekabet içerisinde devletin ekonomiye müdahalesinin olabilecek en asgari seviyede tutulması bir zorunlu koşul olarak ortaya konulmuştur. Ayrıca, piyasada bir sorun yaşanması durumunda, bunun sebebinin ancak devletin ekonomideki doğal piyasa uygulamalarına müdahalesinden kaynaklanabileceği kabul edilmiştir. Son olarak, ekonomide devletin en önemli sorumluluğunun dolaşımdaki para miktarının kontrol edilmesi alanında olduğu düşünülmesi

gerektiği ve buna bağlı olarak kamunun mülkiyetindeki işletmelerin özelleştirilmesi ile devletin ekonomik faaliyetlerdeki aktif rolünün küçültülmesi gibi “Klasik Teoriye” yakın ve parasal önlemlerin daha etkin olduğu bir makroekonomik düzen tarif edilmiş; bu anlayış günümüze kadar etkinliğini yaygın olarak sürdürmüştür.

Bu satırların kaleme alındığı günlerde ise ülkemiz de dâhil olmak üzere, virüs salgını ile dünya ekonomisinde yaşanan ani ve toptan duruş ve bu duruş nedeniyle ortaya çıkacak ciddi ekonomik çöküntü karşısında “Devletin” bir ekonomik aktör olarak gerekirse sınırsız katkılar sağlamak da dâhil, yaşananlar çaresizliklere nasıl çözümler üreteceği konusu tartışılmaya başlamıştır.

Dikkat edilecek olursa, son iki yüz kırk yıldır modern piyasa ekonomisi düzeni içerisinde yaşanan her ciddi reel piyasa ve iktisat teorisi savrulmasının kilit ve belirleyici aktörü; devletin dahlî ve çözüm buluculuğu olmuştur. 1929 ekonomik buhranından çıkışta da, 2008 ekonomik durgunluk ve küçülme süreçlerinde de hem reel sektörün, hem para piyasalarının, hem de temel insani standartların korunması yönünde devletin müdahil oluşunun ne kadar hayati olduğu görülmüştür. Bugün yaşanan derin krizden sonra ise belki de “Keynes” döneminden “Monetarist” döneme geçişte görüldüğü gibi, “Devletin piyasa aktörlüğünden son döneme kadar geçen süreçte giderek uzaklaştırılması, 2020 krizinin bıraktığı hasarı maksimuma getirmiştir” tartışmalarının yaşanacağını günler geleceğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Hem düzenleyici, hem hacimsel sınır belirleyici hem de denetleyici anlamda devletin ekonomideki etkisi ve ihtiyaç halindeki görevinin tartışılmaz ve kaçınılmaz bir gerçeklik olduğu ortadır.

Peki, dünyanın bu makro-ekonomi süreç dinamikleri içerisinde Türkiye 2020 yılına gelene kadar neler yapmıştır?

Yukarıda anılan modern ekonomi teorileri süreçlerinde Cumhuriyetin kuruluşu ile Türkiye 1923 tarihinde bir iktisadi model belirlemiş ki bu dönem “Klasik-Neo Klasik Teori”

döneminin son safhasıdır. Türkiye, 1929 büyük ekonomik buhran ile 1923 yılında belirlediği iktisadi prensipleri “Keynes Teorisi” esaslı (*İttihat ve Terakki döneminden de gelen “Devlet İktisadiyatı ve Devletçilik” anlayışını*) bir değişime tabi tutarak 1930-1931 yıllarından itibaren “Devletçilik” ilkesini bir devlet politikası olarak benimsemiş ve kalkınmasını bu doğrultuda “Karma Ekonomi” prensibiyle oluşturmuştur.

Türkiye anılan teorik geçişlerin yaşandığı dünya ekonomik rüzgârında bu teorilerin özelliklerini tam anlamıyla kendi piyasasında göstererek mi yeni “Monetarist Teori” anlayışına geçmiştir?

Burada cevap çok açıktır. Bu dönemde Türkiye, devletin ekonomi yönetiminde, maliye politikaları yerine para politikalarını, “kalkınma” modeli politikaları yerine “büyüme” politikaları uygulamalarını tercih etmiştir. (<http://www.ftturkiye.com/ekonomide-sadece-buyume-mi-yoksa-kalkinma-mi>)

Türkiye bugün itibarıyla, pek çok mal/üretim faaliyetlerinde tam rekabetin artık en üst seviyeye ulaştığı ve sektörlerinde dünya genelinde lider denilebilecek firmaları barındıran ülkelerin artık belirginleştiği, bir başka deyişle keskin rekabet ortamında rakiplerini alt etmiş, bilinmiş birçok sektörde rekabet edilemez seviyeye gelmiş ülkelerin ortamında kendi yerini alamamıştır. Tüm bunları sağlayamadığı gibi daha çetin piyasa rekabetli bir düzene ilave olarak parasal rekabet politikalarının da hüküm sürdüğü “Monetarist” bir dünya düzeninde “sıcak para” bağımlısı olarak ayakta kalmaya çalışmaktadır.

Türkiye “Monetarist Teori”nin hüküm sürdüğü dünyada bu düzene uyum sağlayabilecek midir?

Bir başka deyişle, dünya rekabetinde boy gösterip, tüm rakip ülkelerin ürünlerini geride bırakabilecek global talep ve ürünler yaratabilecek, bütçe fazlası verebilecek bir ekonomiye sahip olabilecek midir?

Türkiye, kendi ekonomi piyasasında tam rekabetin tam anlamıyla yerleşmediği, birçok mal/üretim alanında faaliyetin bile yapılmaya başlanmadığı, mevcut üretim faaliyetlerinde ise ağırlıklı emek yoğun nitelikte olarak dünya rekabetinde boy gösteremeyecek nitelikte olduğu gerçeğiyle karşı karşıyadır.

Diğer taraftan da “Devletçilik” ilkesi gereği piyasada faaliyet gösteren Kamu İktisadi Teşekkülleri ve Kamu Kuruluşları ile hem sosyo-ekonomik düzeni hem de birçok mal grubunda arz/talep dengesini milli ekonomi özelinde sağlayabilirken, bu süreci güçlendirerek devam ettirmesi ve her üretim gurubunda yine devlet takviyesiyle dünyaya açılma aşamasına gelebilecekken, “Monetarist” düzenin gereklerinden özelleştirmeyi, yani devletçilikten hızla uzaklaşmayı seçmiş ve son 25 yılda yaklaşık 65 milyar ABD doları özelleştirme gerçekleştirmiştir. Bu durum birçok mal/üretim gruplarında birikmiş know-how ve üretim kapasitesini sıfırlamıştır. Yine aynı dönemde, yerel üretim kapasitesinin tam güçle desteklenmesi yerine “Monetarist” yaklaşımın gereği olan para politikalarının etkinliğini arttırmak durumunda kalınmıştır.

Türkiye bu gelişmelerle, özelleştirmelerden elde edilen gelirle dar ve sığ kalan özel sektörün desteklenmesi yerine bütçe açığını kapatmayı devlet politikası olarak tercih etmiştir. 2020 yılı ülkemiz bütçesinde 10 milyar TL gelir bütçesi değerinde özelleştirme ile “Monetarist” yaklaşımlı uygulamalar kendisini göstermeye devam etmektedir. Tüm bu gelişmelere ilave olarak, devletin eğitim ve sağlık sektörlerinden tamamıyla ayrılarak bu hizmetlerin özel sektör tarafından verilmesini savunanların her geçen gün arttığını da gözlemleyebiliyoruz...

Dünya genelinde gelişmiş ekonomilerin “Monetarist Teori” ortamında, emek yoğun, dar üretimli, kısıtlı sermaye kaynaklı, dış ticaret ve bütçe açığı veren, dış kaynaklı sıcak para bağımlısı, yüksek işsizlik ve yüksek kayıt dışılık olan bir Türkiye ekonomisinin, “Monetarist” düzene hemen uyum sağlayıp uygular ve

rekabet eder noktaya gelmesi bu şartlarda mümkün görünmemektedir. Gelişmiş dünya ile rekabet anlamında farkın kapanması üstün bir plan ve modelle ile mümkün olabilecektir. Aynı zamanda, serbest piyasa ekonomisinin asli niteliği olan serbest olma ve serbest faaliyette bulunma şartlarının günümüz özel sektörü için sağlanması piyasanın güçlenmesi açısından hayati önem taşımaktadır.

Türkiye’de her ay 100 birim gelir yaratıldığını varsayarsak bunun 70 biriminin maaş ve maaş muadili gelirler olduğu (11 yıl önce bu oran 60 birim), ülkemiz ekonomisinin yüzde 99’luk bölümünün küçük ve orta ölçekli işletmelerden (KOBİ) oluştuğunu, bu işletmelerin toplam çalışan kesimin %75’ini, toplam ihracatın %60’ını gerçekleştirdiğini ancak dünyada kullanılan yüksek teknolojinin sadece %0,3’nü kullandığını dikkate almak durumundayız. İlave olarak, son otuz yılda da dünya genelinde geçerli, lider olabilecek ve ciddi gelir sağlayabilecek bir ürün/marka yaratamadığımızı dikkate alarak, ekonominin yüzde 70’e yakınının hizmet sektörü olduğu gerçekliğinden hareket ederek, bu genel tabloyu derhal düzeltmeye başlamak gerekmektedir.

“Monetarist Teori” denilen son dönem ekonomi teorisinin en son döneminde Covid-19 virüsü şokuna yakalanan dünya ülkelerinde tam rekabetçi, bütçe ve dış ticaret fazlası veren ve virüs şokuna devlet yardımı yapan ülkeler ekonomilerinin doğası gereği isteneni verebilecektir. Ancak ülkemiz, reel sektörüne çok sınırlı imkânlar sağlayabilecektir. Bu salgın sürecinde asıl önemli olan, dünya ülkelerinin neleri sağlık yönetimi açısından başaramadığı değil, bu krizi hangi ülkelerin hasarsız veya en az hasarla atlatacağıdır. Bir başka deyişle, irdelenmesi gereken; bireysel maske, eldiven ve hijyen malzemelerini kendi halkına çok kısa sürede tedarik edemeyen ülkelerin başarısızlıkları değil, hangi ülkelerin bu genel anafordan sebepleriyle beraber en az hasarla çıkacağıdır.

Bu salgın, Türkiye reel sektörünü hem girişimcilerin dünya rekabetinde gücünü seviye anlamında düşürecek

hem de istihdam anlamında özelleştirmeler sonrası da dar kalan ekonomide bireysel refah tarafında da hasar yaratacaktır. 2021 yılı ve sonrası yeni dönemde “İhtiyaçlar modülü” diyebileceğimiz yeni piyasa arz/talep öğelerini dikkate alarak ki henüz bu parametreleri bilmiyoruz, dünya ekonomisi için yeni bir iktisat teorisi kuvvetle muhtemel görünmektedir. Türkiye, “Monetarist Teori” akımına hazırlıksız yakalandığı dönemin aksine, yeni dönemin rüzgarına kapılmadan, kendi ekonomik modellemesini kendisi yapmalıdır.

Ülkemizin bu yeni dönem ekonomi piyasası ortamının bizlere getireceği “İhtiyaçlar modülü” diyebileceğimiz parametrelerle ekonomik ayakta kalışı, ancak topyekün yeniden devletçilik prensipli “Karma Ekonomi” modellemeli politika ile söz konusu olabilecektir. Bu modellemede devletin sermaye, dış pazarlama, ar-ge, teknoloji ve maliyet optimizasyon desteklemeleri yeni dönemde serbest piyasaya bir hacim kazandıracağı gibi dünyaya açılmada da destekleyici ve sinerjik bir piyasa yaratacaktır.

Bu çıkış ve yükselişi getirecek “Karma Ekonomi” modelinin başarılı olması için, son dönemdeki küresel “Post Modernist” dünyayı ve virüsün ortaya çıkışı ile Türkiye’de oluşan sosyo-kültürel şartları dikkate alan bir hazırlık yapılmalıdır. Ülkemizin bu krizden çıkışı için benimseyeceği çözüm yolları ve bunların kademeli ve planlı olarak uygulama yöntemleri bellidir. Türkiye’nin çözülemeyecek hiçbir probleminin olmadığını bilerek, yeni dönemde ortak akıl ve ileri görüşlülükle devletçilik esaslı yeni bir “Karma Ekonomik” modelin uygulanması gereklidir.

Bu yazı 8 Mayıs 2020 tarihinde <http://www.toplumcudusunce.com/virus-sonrasi-turkiye-ekonomisi-icin-cozum-getirecek-devlet-politikasi-nedir/> linki ile yayımlanmıştır. Bu yazının devamı da bir sonraki sayıda yayımlanacaktır.

Sevgi ve saygılar

Toroslar’da Yaban Hayatı Koruma Çalışmaları

Haber: Mustafa Hatipoğlu

Antalya’nın Akseki ilçesinde, “Toros Dağlarındaki yaban hayatının korunmasına” yönelik toplantı yapıldı.

Doğa Koruma Milli Parklar Genel Müdür Yardımcısı Erdem İsmetoğlu başkanlığında yapılan toplantıda, 51 Mahalle muhtarına bilgilendirme ve sunum yapılarak istişarede bulunuldu. Akseki Belediyesi Osman Yüksel Serdengeçti Kültür Salonunda yapılan toplantıya Antalya Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürü İsmail Kaya, DKMP Mühendisi Hasan Uysal, DKMP’ da görevli şef ve personeller ile mahalle muhtarları da katıldı.

Toplantıda, yaban hayatının korunması, hayvan ve bitki türlerinin kendi

habitatlarda, doğal seleksiyon koşullarında güvence altına alınması, türlerin doğal gelişiminin sağlanması konularının üzerinde duruldu.

Çalışmada yapılan değerlendirmede “Yaban hayat korunurken ve düzenlenirken ekosistem bir bütün olarak ele alınmalı, bunun yanında başarılı bir koruma için toplumun her kesiminden bireylerin katılımı ve ortak çözümlerin bulunmasıyla mümkündür” ifadelerine yer verildi.

Toplantıda muhtarlardan, mahalle ve çevrelerinde bulunan uygun olmayan her yabancı ya da yerli bireyle ve av dönemi olmadığı halde avcılık yapanlarla karşılaştıkları takdirde durumu Akseki Doğa Koruma Milli Parklar Şube Müdürlüğüne, Jandarma veya Emniyete bildirmeleri istendi.

DKMP Genel Müdür Yardımcısı Erdem İsmetoğlu, yaban hayatının göz bebeği Akseki Toroslarda, yaban hayatının geliştirilmesi ve kaçak av ile ilgili sorunların, muhtarların işbirliği içerisinde çözümlenmesinin ve doğal habitatı koruyarak gelecek nesillere aktarılmasının önemini vurguladı.

Başkan Özkan Engelliler Haftası’nda Özel Çocukları Unutmadı

Haber: Mustafa Hatipoğlu

Engelliler Haftası vesilesiyle bir dizi ziyaretler gerçekleştiren Akseki Belediye Başkanı İbrahim Özkan, ilçe merkezi dahil 51 mahallede özel çocuklara ve ailelerine çeşitli hediyeler verdi.

Ailelerin hatırlarını soran Başkan Özkan, “Aslında engelli kardeşlerimizle empati yapmak, engelli çocuklarıyla yıllarca uğraşan anne ve babaları düşündüğümüzde onları anlayabilmek, onları izlemek için çok özel bir dönem. Çünkü evlerdeyiz ve canlar sıkılıyor. Tabi psikolojik olarak da insanları çok ciddi etkiliyor. Kardeşlerimizin ve ailelerinin hayatlarını imkanlar ölçüsünde

kolaylaştırmak, özel çocuklarımızı toplumla daha fazla entegre edebilecek projelere imza atmak üzere çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu vesileyle tüm engelli kardeşlerimizin ve ailelerinin yanlarında olarak destek vereceğimizi de bir kez daha hatırlatmak isterim” şeklinde konuştu.

Özel çocuklar ve aileleri ziyaretlerinden ötürü Başkan Özkan’a teşekkür etti. İçinde oyuncak, şekerleme, gıda ve kırtasiye malzemeleri bulunmakta olan hediye paketlerinin dağıtımını, Belediye Başkanı İbrahim Özkan ve eşi Aysel Özkan, Akseki Belediyesi AK Parti Meclis üyesi Dilek Arısoy ve zabıta ekipleri gerçekleştirdi.

Akseki'nin Şirincesi: Cevizli Mahallesinde Butik Otel Osmanoğlu Konağı Açıldı

Haber: Vildan Çetinkaya

Akseki Cevizli Mahallesinde hizmete açılan "Butik Otel Osmanoğlu Konağı"nın hikâyesi, Akın ve Tuğba Tosun ailesinin 2009 senesinde Cevizli Mahallesinin kültürel miraslarından "Atatürk Evleri" olarak bilinen tarihi yapıyı satın almalarıyla başladı.

2017 yılında restorasyon işlemine başlanan yapının açılış töreni, 17 Temmuz 2020'de Akseki Kaymakamı Volkan Hülür, Akseki Belediye Başkanı İbrahim Özkan, bir önceki Akseki Belediye Başkanı İsmet Uysal ve değerli Akseki halkının katılımlarıyla gerçekleşti.

Tosun ailesi, 7 yıllık süreçlerini anlatırken şu ifadeler yer aldı. "Tarihi yapılara olan merakımız ve geçmişin karakteristik özelliklerini günümüzde

de yaşatma isteğimiz, serüvenimizin lokomotif duygularından biri oldu. Bu süreçte diğer tarihi yapıları da inceledik. Kullanılmış olan ahşaptan tutun da restore ederken yapıya entegre edilen volkanik taşlara kadar detaylı bir araştırma yaptık. Amacımız, Osmanoğlu Konağı'nda aile fertlerimizi ve dostlarımızı ağırlayıp akabinde Akseki ilçemizin ve Cevizli Mahallemizin tarihi/kültürel yapısı hakkında hoş bir seda bırakmaktır. Fakat zamanla gördük ki, yöremizin tanıtımına ve gelişimine katkıda bulunmak için bu fikrimizi "butik otel" konseptine çevirmemiz gerekiyor. Bu bağlamda gelen her misafirimiz, hem ekonomik anlamda hem de turizm anlamında yöremize katkı sağlayacaktır. Bizim başarılı olduğumuz süreç, bir hizmet alanını diğer hemşerilerimiz nezdinde de cazip kılacak ve onların da bu doğrultuda aksiyon almalarına vesile olacaktır. Böylece istihdam ve yöre halkının ekonomik anlamda faydalanmasının önünü açacaktır. Konaklama hizmetinin haricinde, tarihi dokusu ile kadim

bir geçmişi olan Akseki yöremizin coğrafi kültürel değerleri, insanımızın sıcakkanlı ve misafirperver yapısı gibi birçok eşsiz öğeyi misafirlerimize anlatma misyonunu Osmanoğlu Konağı vasıtası ile kendimize şiar edindik. Yerli misafirlerimize yöremiz tanıtımının yanı sıra yabancı misafirlerimizin de zihinlerinde Akseki'ye dair güzel bir anı bırakmak, hedeflerimiz arasındadır. Böyle güzel bir coğrafyanın, ağırladığımız misafirlerimiz vasıtası ile var olan kıymetine katkı yapacağımıza inanıyoruz."

Osmanoğlu Konağı'nın logosunda kullanılan Anadolu figürleri (koç başı ve eli belinde kadın figürü) dikkatleri çekerken, iç restorasyonun da tarihi dokunun günümüz anlayışına uyarlanarak, Akseki ve Cevizli bölgesinin ihtiyacı olan konaklama hizmetine katkı sağlayacak şekilde dizayn edildiği gözlemlendi.

Her odasında özel banyo ve tuvalet bulunan Osmanoğlu Konağı, 14 kişilik kapasitesiyle, 4 adet (1+1) iki yataklı oda, 2 adet de (2+1) iki yataklı oda olmak üzere toplam 6 adet odadan oluşmaktadır. Ayrıca tüm odalardaki merkezi ısıtma sistemi, tv/wifi gibi teknolojik hizmetler de otantik doku içerisine uyarlanarak yerini almış. Osmanoğlu Konağı'nda misafirler, serpm köy kahvaltısı ikramı ile güne merhaba diyor. Konaklama harici gelen misafirler de ayrıca köy kahvaltısı hizmetinden yararlanma imkânına sahipler.

Konakta dikkatleri çeken bir başka yöresel ayrıntı ise, odalara yöre

florasında yetişen "Şakayık, Zakkum, Gelin gülü, Akasya, Sümbül ve Kardelen" çiçekleri isimlerinin verilmesi.

"Misafirlerden aldıkları olumlu geri dönüşlerin hedeflerini destekler nitelikte olduğunu, buradan ayrılırken tekrar gelme anlamındaki yüzlerinde oluşan tebessümün ve temennilerin; heveslerini diri tuttuğunu ve yöremiz adına gurur verici olduğunu" ifade eden Tosun ailesine, bizler de "Dergi Akseki" ailesi olarak yollarının açık olmasını diliyoruz.

Akseki Gençlerimiz...

Sizlere bu yazımda Akseki gençlerimizin sadece ticari zekâlarından değil, atalarından aldıkları kalıtım ve azim ile birlikte akademik düzeyde de başarılı çalışmalarının ve çabalarının olduğundan bahsetmek istiyorum. Eminim ki, pandemiden dolayı alışılmışın dışında ve zorlayıcı şartlarda eğitim gören gençlerimize bu yazım motivasyon kaynağı niteliğinde olacaktır.

Yöremizde eğitime verilen değer ve ilgi, geçmişte birçok köyümüzde yükseköğrenim kurumu düzeyinde medreselerin bulunmasıyla da açıklanabilir. Geçmişte ve günümüzde yurdumuz bilim çevrelerinde kendilerini kanıtlayan hemşehrilerimiz her zaman övünç kaynağımız olarak, gelecek kuşaklara da örnek olmaktadır.

Kamu yararına hizmet sunan **“Akseki Eğitim Hayratı Derneğimizin”** adında yer alan **“Eğitim”** sözcüğü ve öğrencilere verilen burslar, eğitime gereken önem ve değer verildiğinin kanıtını en iyi şekilde gösteriyor.

Geçen yıl, Üniversiteye giriş sınavlarında eşit ağırlıklı puanlamada Türkiye 20 ‘ncisi olan Baran Arslan, yalnız ailesinin değil, Akseki’nin de gururu oldu.

İlçenin tek gazete satıcısı olan babası Mehmet Ali Arslan ve annesi Emine Arslan ile birlikte, boş zamanlarını kırtasiye mağazasında geçiren ve

okumayı çok seven Baran, ilk ve ortaokulu Akseki’de okudu. Fen Lisesi giriş sınavında Manavgat Fen Lisesi’ni kazandı ve ikinci olarak mezun oldu.

Özel dershanelerin çağrılarına gitmeyerek, düzenledikleri ara sınavlarına katılmakla yetinen Baran, Üniversite öğrenimini çok sevdiği Fizik dalında sürdürmeyi seçti. “İstanbul Koç Üniversitesine” tam burslu olarak kaydını yaptıran Baran’dan yöre halkı üstün başarı bekliyor.

Baran’ın babası Mehmet Ali Arslan, “Gazete satıcılığının kazancının az, mesaisinin çok yoğun olduğunu, sabah çok erken saatlerden akşamın geç saatlerine dek mağazalarında bulunmak zorunda olduklarını, eşi Emine Hanım’ın ve Üniversite öğrenimini Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji dalında başarıyla sürdüren büyük oğulları Ahmet’in, Akseki’de bulundukları süre içinde mağaza işlerine yardımcı olduklarını” aktarıyor. Mehmet Ali Arslan, “Belki de çocuklarımızın başarılarında pazarlamakta olduğumuz kitapların da payı olmuş olabilir” diye de ekliyor.

Baran’ın Aksekilileri sevindiren başarısı, önceki yıllardaki başarıları da anımsattı.

Günümüzde öğrenimlerini başarıyla sürdürüp önemli görevler üstlenen hemşerimiz Umut Aker’in Üniversite Giriş sınavında kazandığı 8’ inciği de anımsadık.

Dergimizde başarılarını kendisiyle gurur duyarak okuduğumuz, Antalya’da Yatırım ve Kredi Uzmanı, Danışmanlık hizmetleri veren İşyerini kuran Cengiz Demirtaş’ın da Türkiye 66’ ncısı olarak kazandığı Boğaziçi Üniversitesi Elektrik ve Elektronik Bölümü mezuniyetinden sonra İngiltere’de Salford ve Plymouth Üniversitelerinde İşletme

İbrahim Ekmekci
ibrahimekmekci962@gmail.com

Yüksek Lisansı ve Hollanda’ nın ünlü bankalarında edindiği deneyimlerden sonra yurda dönüşünü ve başarılarını da öğrendik...

Akseki’de bulunduğum kısa süre içinde, Manavgat Lisesi mezuniyet birincilerinin, art arda üç yıl boyunca Akseki ailelerin çocukları olduğuna tanık oldum. Başarılı öğrencilerden Murat Gürses ve Ayşe Koca Lise 1’ inciliklerini tıp dalında değerlendirdiler; Murat Kardiyoloji, Ayşe Koca’nın Kalıtım-Genetik Bilim dallarında yurt dışı üniversitelerinde başarılı çalışmalarını sürdürdüklerini öğrendim.

Diğer Lise 1’ incisi hemşerimiz Mehmet Gökkoca’nın kızı İTÜ’de Mimarlık Fakültesini seçti, Antalya’nın ünlü iç mimarı hemşerimiz Hakan Kulaşçı ile birlikte, Art Mimarlık Atölyesi’nde çalıştığını duydum.

Eminim ki bunun gibi daha birçok Akseki gencimizin başarılarını göreceğiz, duyacağız.

Tüm öğrencilerimizin eğitim hayatlarında ve çalışmalarında başarılar diler, zorlu pandemi sürecinde okumak, araştırmak ve öğrenmek adına çok daha azimli olmalarını dilerim.

Siz değerli okurlarımıza saygı ve sevgilerimle.

Kemal Dede 45 Yıldır Yaptığı El Emeği Eserlerini Müzeye Bağışlamak İstiyor

Haber: Mustafa Hatipoğlu

Antalya’nın Akseki ilçesinde yaşayan 87 yaşındaki Kemal Şengül, Akşahap Mahallesi’ndeki yöreye özgü mimarisi olan eski düğmeli evinde hayatını sürdürüyor. Topladığı ağaç parçaları ve taşları işleyerek sanata dönüştürdüğü eserlerinin bir müzede sergilenmesini istiyor.

Kalp kapağı değişen ve farklı rahatsızlıklar nedeniyle 5 ameliyat geçiren Şengül, kendisine uğraş edinmek için ağaç ve taş işlemeciliğine yöneldi. Etrafında topladığı ağaç parçaları ve taşlardan dekoratif ürünler yapmaya başlayan Şengül, zamanla kendini geliştirdi ve ağaç parçaları ile taşları; süs eşyalarına, heykellere, hayvan figürlerine dönüştürdü. Yaklaşık 45 yıldır birbirinden farklı eserler ortaya koyan Şengül’ün, şimdiki isteği ise eserlerinin bir müzede sergilenmesi.

Evinin her bir köşesinde ilginç ve değişik eserler bulunan Şengül, sabah erken saatlerde kalkıp, dağa çıkıp, dere yatağına gittiğini, buralardan ve sokaktan topladığı parçaları eve getirdiğini aktardı. Elindeki parçalara göre bir figür hayal ettiğini söyleyen Şengül, keser, bıçkı, törpü ve matkap gibi malzemeler kullanarak odun ve taşlara şekiller verdiğini, bir ya da iki günde eserini tamamladığını ve evinin odasının yaptığı eserlerle dolu olduğunu kaydetti.

Üç kızını evlendirdiğini, eşinin ise hasta olduğu için İstanbul’da kızının yanında olduğunu anlatan Şengül, ağaç ve taş işlemeciliğinin kendisine terapi gibi geldiğini dile getirerek, “Bu işle kendimi üretken hissediyorum ayrıca yaptığım işin başkaları tarafından beğenilmesi beni daha da mutlu ediyor ve işime dört elle sarılmamı sağlıyor. Günlük koşuşturmacadan yorulan, bıkan insanlara bu işi tavsiye ederim.” şeklinde konuştu.

Geçimini devletin sağladığı yaşlılık maaşı ve eserlerinden elde ettiği gelirle sağladığını dile getiren Şengül, şunları söyledi: “Köye gelen vatandaşlar isterse, bu eserlerimi satıyorum. Bazen özel istekte bulunanlar oluyor, onların taleplerine göre de çalışmalar yapıyorum, isteklerine göre eserler ortaya çıkarıyorum. Bazen de yaptıklarımı çocuklara hediye ediyorum, çok mutlu oluyorlar. Gözlerinde mutluluğu görünce ben de hakettiğim değeri aldığımı inanıyorum. Tek isteğim, yaptığım eserler bir odada çürümesin, herkes görsün, bir müzede adının altında sergilenensin.”

Evinde şu anda yaklaşık 300 eser bulunduğunu belirten Şengül, eserlerine talep geldiği takdirde müzeye bağışlayacağını kaydetti.

Tarihi Konak Yeniden Hayat Buluyor

Akseki ilçesinde, 1900 yılında dönemin taş ustaları tarafından yapılan tarihi konağın restorasyonuna başlandı.

Hacı Ömer oğlu Halis Efendi (Göksoy) tarafından yaptırılıp, Ahmet Ragıp Zılalcı'ya 1950'lerin sonunda satılan Konak 2017 yılında Akseki Belediyesi tarafından kamulaştırıldı. Zılalcı Konağı Restorasyon Projesi için 2020 yılında 2.418.465,10 TL ihale bedeli ile restorasyon çalışmalarına başlandı.

Akseki Belediye Başkanı İbrahim Özkan'ın açıklamasında: "Demirciler mahallemizde bulunan Zılalcı Konağı; 1900'lerin başında yapılmıştır. Hacı Ömer oğlu Halis Efendi (Göksoy) tarafından yaptırılmış, Ahmet Ragıp Zılalcı'ya 1950'lerin sonunda satılmıştır. 2017 yılında Akseki Belediyemizce kamulaştırılmıştır. Akseki merkezinde, hükümet konağı, sağlık ocağı, belediye kültür sanat alanı gibi önemli kamu yapılarıyla konumsal ilişkide ve ana giriş yolunda önemli bir noktada yer almaktadır. Akseki'nin kendine has düğmeli ev yapı tekniğinde yapılmış olan konak, tadilat ve onarımlarla bugün cumba, şahnişin, bağdadi kubbesi, süslemeli ahşap tavanları, gusülhaneli sedir ağaç oyma dolapları gibi özellikleriyle ilçenin ana giriş yolunda Akseki'yi tanıtan ilk anıtsal yapıdır. Kentin simgesi konumunda yer alan geleneksel konut yapısına, kamu idari yönetim birimi ile destinasyon alanının birada yer alması toplumsal hafızada yer eden yaşamsal mekan olan düğmeli evlerin kent markası ve kent kimliği vurgusu oluşturmasını sağlayacaktır. Ayrıca kamu ve özel teşebbüsteki projelere emsal teşkil edecektir. 3 katlı Zılalcı Konağı'nın zemin katında 7, birinci katında 6, son katında 10 mekanın restorasyon

Haber: Mustafa Hatipoğlu

çalışmasıyla 2 ayrı fonksiyonu bünyesinde barındıracak "arakesit" mekanı oluşturacaktır. Kentin ana giriş aksında, kentin geleneksel dokusunu vurgulayan, kamu ve sosyal tesis işlevlerini bir arada barındırarak görsel farkındalık yaratacaktır. Projemizin ana hedefleri ise: Bölgenin kent kimliğini yansıtan anıtsal değerlerinin ön plana çıkarılması, bölgedeki koruma-kullanma bilincinin yaygınlaşmasına katkı sağlaması, tescilli yapılara yeni işlevsel özellik kazandırılması, kamu idari birimlerinin özgün haline kavuşmuş anıtsal düğmeli yapılarıdaki varlığı, kent belleğinde yer eden kamu-sivil düğmeli yapı ayrımının yerini kent markası ve kent kimliği vurgusu oluşturması ve kültür varlığı yapılarının turizme katkı sağlamasıdır. "dedi.

Akseki Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürü Eren Yenidünya ise, "Şu anda Akseki'miz için çok önemli bir değere sahip olan kültür varlığı tescilli bir yapımızın önündeyiz. Zılalcı Konağı

Akseki'miz için çok önemli ve çok özel bir yapı. Yöremizin tarihi kimliğini yansıtan nadir yapılardan biri. Burası özel mülkiyette olup öncesinde kamulaştırma işlemlerini tamamladık, belediyemizce kamulaştırılması yapıldı, akabinde ihale sürecini başlattık. Projemiz Antalya Kültür Varlıkları Koruma Bölge Müdürlüğü tarafınca onaylandıktan sonra yaklaşık 2 milyon TL civarında bir bedel ile ihale aşamasını gerçekleştirdik. Görmüş olduğunuz gibi konak oldukça büyük ve görkemli bir konak. İç kullanımı şu şekilde olacak; Bodrum katta kahvaltı bölümü ve mutfak bölümü ile konaklayacak olan misafirlerimizin kullanabileceği alanlar mevcut. Toplamda yedi tane odamızı otel odası olarak kullanacağız. En üst kattan görmüş olduğunuz cumbalı bölüm ise protokol odaları olacak. Yaklaşık 12 ayda tamamlanmasını planlıyoruz. Şu an sıvaları söküldü. Bina aslına uygun haline getirilecek. Tamamen yapıyı koruyarak niteliğini kaybetmeden özgün bir şekilde yöremize kazandırmak istiyoruz. Akseki'de daha önce yapmış olduğumuz konaklar gibi bunun da çok güzel bir konak olacağını düşünüyoruz. Hayırlı olsun" dedi.

Torosların Kardeleni: Yörük Kızı Emine'nin Sevinci

Antalya'nın Akseki ilçesinde konar göçer yaşam süren Emine'nin okuma azmiyle dolu hikayesini öğrenen Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan, Yörük kızı Emine'ye bilgisayar hediye etti.

Antalya'nın Akseki ilçesine bağlı Bucakkışla mahallesi'nde oturan ve geçim kaynağı hayvancılık olan Cemal- Döndü Küçükakça çifti, yaz ve bahar aylarında Çimi-Ahmetler Yaylasına çıkıyor. Ailenin 4 çocuğundan biri olan ortaokul 7'nci sınıf öğrencisi Emine Betül Küçükakça (12), ailesi hayvancılıkla uğraştığı için göçebe yaşıyor ve ailesine yardım ediyor. Her sabah babasıyla birlikte bir elinde asası diğer elinde kitapları küçükbaşları otlatmaya götüren Yörük kızı Emine, gelecekte doktor olmanın hayaliyle ders çalışmayı da ihmal etmiyor.

Keçi ve koyunlarını otlatırken, köyden yaylaya, yayladan da köye göçerken bulduğu her fırsatta kitap okuyor, günde en az 2 kitap bitiriyor. Defter alıp, günlük yazıyor. Gelecekte doktor olup, kendisi gibi zorlu şartlarda eğitim hayatını sürdüren çocuklara umut olmak istiyor. Kızının okuma azminin kendisini de çok mutlu ettiğini ifade eden baba Cemal Küçükakça, "İnşallah doktor olma hayalini gerçeğe dönüştürür." dedi.

Koronavirüs (Covid-19) salgını nedeniyle okullar açılmadığı için yapılan uzaktan eğitime yaylada televizyon ve internet olmadığı için katılamadığını ifade eden Yörük kızı Emine, "Hem derslerimden geri kalmamak hem de doktor olma hayalimi gerçekleştirmek için hayvanlarımı güderken sık sık ders çalışıyorum. Hayvan otlatırken ders çalışmak zor oluyor ama vazgeçmiyorum. Bazen yağmur yağıyor, kitaplarım ıslanıyor. Çok zor olsa da okuma azmim bitmeyecek. Babamı gururlandırmak istiyorum." diye konuştu. Emine'nin hayallerini gerçekleştirebilmesi ve eğitimine

daha iyi devam edebilmesi için bilgisayarının olması gerekiyordu.

Anadolu Ajansı'nın (AA) yaptığı "Torosların Kardeleni: Yörük Kızı Emine" başlıklı haberle sesini duyuran Emine, Akseki Kaymakamı Volkan Hülür ve Cumhurbaşkanımızın eşi Emine Erdoğan'ın dikkatini çekti. Emine Erdoğan, twitter hesabından Yörük kızı Emine'nin haberini paylaşırken "Toroslar'ın kardeleni sevgili kızım Emine. Sen yeter ki derslerine iyi çalış, okuma sevdandan vazgeçme. İhtiyacın olan bilgisayarını sana ben hediye edeceğim. Doktor olarak milletimize hizmet edeceğin günü heyecanla bekliyorum. Gözlerinden öpüyorum." ifadelerini kullandı.

Emine Erdoğan'ın hediyesi olan dizüstü bilgisayar, yanında bir mektupla beraber Akseki Kaymakamı Volkan Hülür ve eşi Kübra Hülür tarafından Yörük kızı Emine'ye teslim edildi. Bilgisayar sayesinde artık internete erişebilecek olan Emine, kucağına aldığı hediyesiyle büyük sevinç yaşadı. Gönderilen hediye'nin manevi öneminin olduğuna dikkati çeken Hülür, bilgisayarını ulaştırdığı Emine'ye "Bu duygu ve değer sana güç versin. Sen de her zaman herkese çok değer ver ve onları gör. Ne olursan ol öncelikle insan olduğu için değer ver." öğütü verdi.

Haber: Adem Çetin

Küçük kızın duygulanarak okuduğu mektupta ise şu ifadeler yer aldı: "Kıymetli kızım, adaşım Emine. Bu küçük hediyeyle çok sevdiğin derslerine inşallah kaldığın yerden devam edeceksin. Pırıl pırıl gözlerinle baktığın geleceğe, koyduğun güzel hedeflere ulaşacağından eminim. Doktor olduğun gün hepimiz seni alkışlayacağız. Çok sevdiğin kitaplarına sarılmaktan, daima okumaktan vazgeçme. Çünkü gerçek güç bilgidir gelen güçtür. Bu gücü kimse senden alamaz. Hayat yolunun sana sunacaklarına hep bu güçle cevap ver. Bu güzel ülke sizlerin çalışmasına ve azmine emanet. Senin bu emaneti sırtlayıp, en ileriye götürmede üstün çaba sarf edenlerden olacağını biliyorum. Rabbim yolunu açık eylesin. Gözlerinden öpüyor, seni sevgiyle kucaklıyorum."

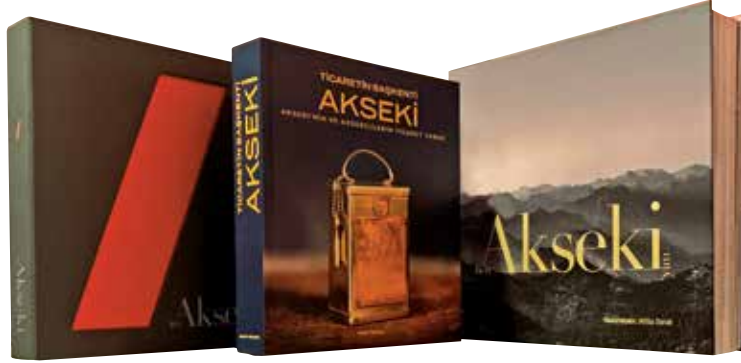
Torosların kardeleni Emine, mektubu okuduktan sonra "Okuyup, doktor olmak istiyorum. Bilgisayarı eğitim hayatım için en iyi şekilde kullanıp hakkını vereceğim, Cumhurbaşkanımızın eşi Emine Erdoğan'a ve bana yardım eden herkese çok teşekkür ediyorum." diyerek duygularını ifade etti.

Akseki Eğitim Hayratı Derneği İktisadi İşletmesi Yayınlarından

“Ben Akseki’yim”

“Ben Akseki’yim” projesi 22 Nisan 2013 tarihinde başlamış ve üç yılda tamamlanmıştır. Bu proje kapsamında oluşturulan beş kişilik proje ekibi ile, Akseki platosunda, dağlarında, Toroslarda binlerce km yol yaptık, yüzlerce mekana misafir olduk, güler yüzlü Aksekililerle uzun sohbetler, sevgi dolu masalar, düşünceler, geleneksel törenler, eğlenceler, keyifler, hüznler, hayata dair her türlü anı ve duygu paylaştık. Kayıtlar yaptık, binlerce fotoğraf çektik, belgeler topladık.

Akseki’ye her açıdan derinlemesine bakmaya, incelemeye çalıştık. Saha çalışmasının akabinde çok uzun ve özenli bir ön editöryel çalışmanın sonucunda 32 farklı başlık altında, kendi alanında en iyi akademisyenlerle, fikir önderleri ve entellektüellerle çalıştık. Bütün bu hummalı çalışmanın ışığında Akseki’yi 41 yazar, 596 sayfa, 1 müzik CD’ si ve Akseki haritası eşliğinde anlatmaya çalıştık. Fotoğraf çekimleri, belgesel fotoğrafçılıkta dünyaca tanınmış fotoğraf sanatçısı Atilla Durak tarafından gerçekleştirildi.

“Ben Akseki’yim” İngilizce/Türkçe

2015 yılında Akseki Eğitim Hayratı Derneği ve değerli sponsorlarının da desteği ile 3 yılda tamamlanan “Ben Akseki’yim” kitap projesini yayın hayatına sunmuştu. Kitap beğeni kazanmış, Akdeniz Üniversitesi Çevre Hizmet Ödülleri’nde Antalya ölçeğinde “Çevre Hizmet Ödülü 2015” ile ödüllendirilmişti.

Bu projeden beş yıl sonra; “Ben Akseki’yim” kitabımızın en önemli konu başlıklarından oluşan İngilizce/Türkçe dillerinde çevirileri yapılarak 10 cilt halinde kitaplara dönüştürüldü.

Ticaretin Başkenti Akseki

Ticaretin Başkenti Akseki (Akseki’nin ve Aksekililerin Ticaret Tarihi) kitabı özetle Aksekililerin kuşaktan kuşağa aktarılan ticari yetenek ve vasıflarını Türkiye İktisat tarihiyle paralel olarak

anlatıyor. Bu kitabı okuyanlar, Osmanlı ve Cumhuriyet döneminde ticarete başarılı olmuş Aksekililerin öykülerinin yanı sıra bu başarı öykülerine zemin hazırlayan dönemin ekonomik koşullarına dair de bilgi sahibi olacaklardır.

- “Ben Akseki’yim” 200.TL
- “Ben Akseki’yim” İngilizce/Türkçe Set(10 Kitaptan oluşan)150.-TL
- “Ticaretin Başkenti Akseki” 100.-TL
- Broşür/Harita:3.-TL

Fiyatlarımıza KDV ve Kargo ücreti dahildir

Banka hesabına kitap bedelini yatırdıktan sonra, dernek görevlisi Zeynep Yıldırım zeynepyildirim@aksekidernek.org mail adresine, banka dekontu, fatura bilgilerini, adreslerini ve telefon numaralarını iletmelerini veya 0535 205 02 07 nolu gsm numarasından Zeynep Yıldırım’la irtibata geçmeleri rica olunur.

Banka hesap numarası:

**AKSEKİ EĞİTİM HAYRATI DERNEĞİ
İKTİSADİ İŞLETMESİ**

Vakıfbank Ataköy Galleria Şubesi

TR88 0001 5001 5800 7304 2148 55

AKSEKİ EĞİTİM HAYRATI YAPANLAR VE
YAŞATANLAR DERNEĞİ

Vakıflar Bankası TAO Ataköy Galleria
Şubesi

IBAN NO TR73 0001 5001 5800 7305
2553 53

(Dernek, Bakanlar Kurulu’nun
28/04/1967 tarih ve 6/8115 sayılı
kararı ile kamu yararadır)

Burs Taahhüdü

Değerli Hayırseverler,
Akseki Eğitim Hayratı Derneği ülkemiz ve Akseki yöremizin, kamu yararına önemli bir mihenk taşıdır. Derneğimiz, maddi ve manevi desteğe ihtiyacı olan toplam 260 civarında üniversiteli öğrencimize her yıl karşılıksız burs vermektedir. Eğitim desteği dışında yöremizin sosyal, kültürel yaşam biçiminin şekillenmesinde ve desteklenmesinde derneğimiz önemli bir olgu taşımaktadır. Siz değerli

hemşehrilerimizden de burslarımıza destek beklemekteyiz. Üniversite öğrencilerimize destek olmak isteyen hayırsever hemşehrilerimiz bize aşağıdaki iletişim adreslerinden ulaşabilirler. Eğitim döneminde her öğrenci başına 200 TL (aylık) 9 ay üzerinden burs verilmektedir. Burs ödemenizi öğrenci başına (aylık) 150 TL’den burs yatırım başlangıcından itibaren 12 ayda ödeyebilirsiniz.

AKSEKİ EĞİTİM HAYRATI YAPANLAR VE
YAŞATANLAR DERNEĞİ
Vakıflar Bankası TAO Ataköy Galleria
Şubesi
IBAN NO TR73 0001 5001 5800 7305
2553 53
(Dernek, Bakanlar Kurulu’nun
28/04/1967 tarih ve 6/8115 sayılı
kararı ile kamu yararadır)

“%0” Kimyasal
“%100” Hijyen

Biological Water Technology

c e m b o t a n i k
1974

İnsan vücudunun
ve dünyanın 2/3’ü
sudan oluşuyor.
Suyun yapısı ve
canlılığı, içerisine
koyulan kimyasal
maddelerle yok oluyor.
Oysa doğayı örnek
alarak, Biyolojik
su sistemleri ile
kimyasal kullanmadan,
sağlıklı ve temiz bir
su elde edilebilir.

Siz de suya hayat
verin ve canlı
suyun mucizelerini
keşfedin!

Merkez Peyzaj Ofisi: Çubuklu Mahallesi Orhan Veli Kanık Caddesi
Eyüp Yavuz İş Merkezi No 39 Kat 4 Daire 5 Beykoz İstanbul
Kapalı Sera Fidanlık: Zerveatçı Mah. Şehit Aziz Cad.
No 59 Beykoz İstanbul
Üretim Tesisi: Konaklı Mah.Kocayol Küme Evleri
Ödemiş İzmir Tel:+90 216 479 19 80
Fax:+90 216 479 19 90
iletisim@cembotanik.com.tr
www.cembotanik.com.tr

Fimak ile kolaylığın tadına varın

Fırın ve gastronomi makinaları sektöründe yeniliklerin öncüsü Fimak, teknolojik gelişmeleri yakından takip ederek ürünlerinde en iyiyi, en güzeli gerçekleştirmenin arayışı içinde.

Çünkü mükemmellik hamurumuzda var.

FiMAK®

Fırın ve Gastronomi Makinaları

www.fimakmakina.com.tr

sales@fimakmakina.com.tr | info@fimakmakina.com.tr